

AS

Nr. 28

12 LIPCA 1936 ROKU
CENA 40 GROSZY

**WŚRÓD FALUJĄCYCH
KŁOSÓW...**

INTERNATIONAL PRESSE PHOTO.

AS

Nr. 28

12 LIPCA 1936 ROKU
CENA 40 GROSZY

**WŚRÓD FALUJĄCYCH
KŁOSÓW...**

INTERNATIONAL PRESSE PHOTO.

NASZ KONKURS

na najnieprawdopodobniejsze głupstwo

Głos z zaświata.

Ciecha noc lipcowa skłoniła mnie do wędrówki poza stare mury, okalające od wieków małe miasto prowincjonalne na Pomorzu. Księżyc w pełni — magicznym światłem oblewał całą okolicę. Nagle spostrzegłem na krawędzi muru zbliżającą się białą postać, z wzniesionymi rękoma ku miesiącu — jakby każdej chwili miała się wznieść w przestworza. Wiedziałem, że patrzę na lunatyka i w mgnieniu oka zrodziła się myśl, która zrealizowana — bezsprzecznie przyczyniłaby się do wynalazku o ogromnym znaczeniu praktycznym, nie mówiąc już o potwierdzeniu sensu bajek o latających czarownicach, dywanach i gnomach.

Niezwłocznie, chcąc wykorzystać siłę promieni księżyca, udałem się do domu — a mając pod ręką dwa silne podkowiaste elektromagnesy, przystąpiłem z zapalem do doświadczenia. Celem zmniejszenia grawitacji ciała ku ziemi, ustawiłem ujemne bieguny elektromagnesów naprzeciw siebie, a między biegunami dodatnimi a ujemnymi każdego magnesu wstawiłem zaporę izolacyjną w postaci zwierciadeł wklęsłych, które biegnące fale elektromagnetyczne — ujemne — skierowały naprzeciw siebie. Na tych falach umieściłem w pełnym świetle księżyca blaszkę z glinu — powleczone miedzią i — stał się cud... przedmiot zawisł w powietrzu! W ten sposób otrzymałem zapomocą współpracowników — fal elektromagnetycznych i promieni księżyca punkt — w którym nie istniało ciężenie ku ziemi. Zachęcony tem doświadczeniem, w skrytości przed okiem ludzkim, stworzyłem kulę o cienkiej ścianie z glinu — powleczone cienką warstwą miedzi na drodze elektromagnetycznej o takiej wielkości, że sam miałem w niej wygodne pomieszczenie. Równocześnie zbudowałem dwa silne elektromagnesy, dla których czerpałem prąd z przerwów silnego napięcia które przypadkowo przebiegają opodal mojego domu.

Nareszcie nadeszła upragniona pełnia księżyca. Między ujemnymi biegunami elektromagnesów ze zwierciadłami wklęsłymi, które to wieczorem w odpowiedniej odległości ustawiłem w ogrodzie, włożyłem kulę i umieściwszy ją na odpowiednich izolatorach — sam wszedłem do jej wnętrza. Z drżeniem włączyłem prąd — skutecznijac to przez okienko, które znajdowało się w ścianie kuli. Dla oświetlenia dodam, że celem odprawienia elektronów dodatnich z powierzchni kuli, które w czasie działania fal elektromagnetycznych ujemnych, pojawiały się na zewnętrznej jej warstwie, ustawiłem opodal kuli kondensator, którego zadaniem było ściąganie tych elektronów dodatnich. Wkrótce też osiągnąłem wymarzony cel. Kula — naładowana ujemnie — unosiła się powoli, odpychana przez ziemię, która sama w sobie posiada ogromny ładunek ujemny — a równocześnie odczułem silne działanie promieni księżyca, — które nie czując oporu — przyciągały kulę w górę.

Przez chwilę zawisłem z kulą w polu magnetycznym elektromagnesów — a potem wzniósłem się coraz wyżej i coraz szybciej. W końcu byłem pod władzą jedynie promieni księżyca i z zawrotną szybkością leciałem ku górze, który widziany przez okienko, przybierał rozmiary kolosalne. Nie stety, jako laik, nie przewidziałem takiego wznoszenia i nadszedł tragiczny moment. Powyżej stratosfery — kula, wskutek swej kruchości, rozprysła się w próżnię na pył — a ja sam, tam wysoko, przypłaciłem mój wynalazek życiem. Zapewne do dzisiaj krąży wokół ziemi moje ciało — wspólnie z licznymi meteorami — do czasu, aż zab wieków nie obróci mnie w proch. Możliwie, że w amerykańskich teleskopach widać mnie jako kometę — ale to już jest sprawa podrzędna w tem opowiadaniu.

Teraz zapytają się Szanowni Czytelnicy, jak mogłem powyższe napisać, gdy duch mój błądzi w przestworzach? Otóż i za światem dusza moja nie ma spokoju. Zostałem onegdaj zaproszony przez silne medjum na seans do metapsychicznego instytutu w Paryżu i tam „zeznałem“ powyższe słowa ze specjalną prośbą, ażeby to pismo zostało ogłoszone na łamach Kochanego „Asa“. Jeszcze dużo mógłbym napisać o możliwości wszechstronnego wyzyskania tego wynalazku — lecz niestety siły mego medja są na wyczerpaniu więc... żegnam!

Skarszewy.

„Szukaj wiatru w polu“.

Jak zwykle, tak i dziś zebrała się spora gromada znajomych u pana Zajackowskiego, aby posłuchać dziwnych jego przygód myśliwskich.

Pan Zajackowski począł opowiadać: „Dziwna zdarzyła mi się ubiegłej zimy przygoda, może najdziwniejsza z wszystkich. Bawiłem właśnie na polowaniu, gdy spod nóg wyskoczył mi szarak i z taką szybkością pomknął w pole, że cień, który przez chwilę mu towarzyszył, nie mógł nadążyć i pozostał za nim daleko w tyle. — Co to mogło być?... — myślałem sobie, gubiąc się w gąszczu domysłów... — Tak długo gubiłem się w domysłach, aż się zgubiłem. Począłem więc szukać się, a sprawiało mi to wielką trudność, gdyż jestem małego wzrostu. Uciekłem się więc do pomocy radja i gazet... napróżno.

Od roku szukam się i nie mogę się znaleźć...“

Zapalniczka.

Pewnego razu późnym wieczorem wracałem do domu w towarzystwie pana S... Z oddali nadciągała burza ciężarna ulewa, grzmotem i błyskawicami. Pan S... wyciągnął papierosy, ale okazuje się, że żaden z nas nie posiada zapalnika ani zapalniczki. Trzymamy więc papierosy w ustach — niezaradnie oglądając się wokoło — gdy naraź... błysnęło się i — o dziwo!... Nasze papierosy poczynają się tlić!

Cóż się okazało? — Oto błyskawica zapaliła nasze papierosy, spełniając lojalnie rolę zapalniczki i — mało tego — jeszcze naelektryzowała tutki do tego stopnia, że dziś wystarczy jeno do-

tknąć papierosa, aby spowodować jego samozapalenie się przez przeskok iskry elektrycznej.

Obr. Stef., Dąrdzewo.

Dziwny wąż.

Pożar! Auto straży pożarnej pędzi jak zwarjowane. Prawo pecha: przed samem przybyciem na miejsce, auto straży wpada na drzewo i rozbija się. Ulega zniszczeniu pompa i prawie wszystko z wyjątkiem węża. Ale cóż wart sam wąż bez pompy? Niespodziewanie w tepej stosunkowo móżgownicy naczelnika straży rodzi się genialny pomysł. Pędzi więc do menażerii, która gościnnie rozbiła obok swe namioty, ładuje na furę 5-cio metrowego boa dusiciela, daje mu zjeść 100 straszliwie nasolonych królików, następnie wkłada boa — dusiciela głową do płynącej obok rzeki. Na skutek olbrzymiego spożycia soli wąż boa ma kolosalne pragnienie i ciągnie wodę lepiej, jak jakakolwiek patentowana pompa. Naczelnik straży wkłada ogon boa w węża pożarniczego, woda bucha, a boa pije i pije. Pożar został ugaszony.

Wł. Zabierowski.

Lew przewodnikiem.

W czasie ostatniej podróży księcia Yorku do Afryki, wyprawa, której byłem członkiem, przeżyła ciężką przygodę, która, dzięki mojej przytomności, zakończyła się szczęśliwie.

Wyruszyliśmy na polowanie na lwy. Jakiś pech przesładował od początku naszą wyprawę, bo przez kilka dni z rzędu nie mogliśmy natrafić na ślad lwa. W tej pogoni za zwierzęciem zabrnęliśmy w głąb dżungli i straciliśmy orientację. Wody do picia zabrakło. Na jakiegokolwiek bądź najwstrętniejsze nawet bajoro nie mogliśmy trafić. Rozpoczęło się męczące błądzenie w poszukiwaniu wody. Wreszcie wyczerpani Anglicy postanowili umrzeć flegmatycznie po angielsku. Rozbiliśmy obóz i spokojnie oczekiwaliśmy śmierci z pragnienia. W nocy, tuż obok obozu usłyszeliśmy przerażający ryk lwa. Był to jakby drwiący śmiech, hymn pogardy i zwycięstwa króla pustyni nad człowiekiem, który pewny swej siły szykował mu śmierć i sam ją znalazł. W tym momencie przyszła mi do głowy zbawcza myśl. Wybiegłem poza ogrodzenie i począłem lwa drażnić. Lew rzucił się na mnie, a ja — spokojnie pozwoliłem mu się połknąć tak, że żadna moja kosteczka nie została naruszona. Po tej smacznej uczcie lew ryknął zwycięsko i pobiegł w głąb nocy. Po chwili usłyszałem przyjemne chleptanie i poczułem na twarzy świeżą wodę. Radość moja nie miała granic, bo oto przekonałem się, że słusznie przypuszczałem, iż, po uczcie zaofiarowanej przeze mnie, lew pobiegnie do wodopoju. (Mieso białego jest słone). Tuś mi bratku — nowiedziałem i w jednej chwili rozprułem mojemu lwu brzuch nożem, który miałem przy sobie. Wydostałem się na świat Boży i postawiwszy nogę na łbie konającego króla pustyni, wydałem okrzyk triumfu myśli nad siłą.

W kilka chwil potem sprowadzeni Anglicy weale nieflegmatycznie nie tylko pili, lecz także kapali się w świeżej źródlanej wodzie.

Leszek Srebrny.

NASZ KONKURS

na najnieprawdopodobniejsze głupstwo

Głos z zaświata.

Ciecha noc lipcowa skłoniła mnie do wędrowki poza stare mury, okalające od wieków małe miasto prowincjonalne na Pomorzu. Księżyc w pełni — magicznym światłem oblewał całą okolicę. Nagle spostrzegłem na krawędzi muru zbliżającą się białą postać, z wzniesionymi rękoma ku miesiącu — jakby każdej chwili miała się wznieść w przestworza. Wiedziałem, że patrzę na lunatyka i w mgnieniu oka zrodziła się myśl, która zrealizowana — bezsprzecznie przyczyniłaby się do wynalazku o ogromnym znaczeniu praktycznym, nie mówiąc już o potwierdzeniu sensu bajek o latających czarownicach, dywanach i gnomach.

Niezwłocznie, chcąc wykorzystać siłę promieni księżyca, udałem się do domu — a mając pod ręką dwa silne podkowiaste elektromagnesy, przystąpiłem z zapalem do doświadczenia. Celem zmniejszenia grawitacji ciała ku ziemi, ustawiłem ujemne bieguny elektromagnesów naprzeciw siebie, a między biegunami dodatnimi a ujemnymi każdego magnesu wstawiłem zapórę izolacyjną w postaci zwierciadeł wklęsłych, które biegnące fale elektromagnetyczne — ujemne — skierowały naprzeciw siebie. Na tych falach umieściłem w pełnym świetle księżyca blaszkę z glinu — powleczoneą miedzią i — stał się cud... przedmiot zawisł w powietrzu! W ten sposób otrzymałem zapomocą współpracowników — fal elektromagnetycznych i promieni księżyca punkt — w którym nie istniało ciężenie ku ziemi. Zachęcony tem doświadczeniem, w skrytości przed okiem ludzkim, stworzyłem kulę o cienkiej ścianie z glinu — powleczoneą cienką warstwą miedzi na drodze elektromagnetycznej o takiej wielkości, że sam miałem w niej wygodne pomieszczenie. Równocześnie zbudowałem dwa silne elektromagnesy, dla których czerpałem prąd z przewodów silnego napięcia które przypadkowo przebiegają opodal mojego domu.

Nareszcie nadeszła upragniona pełnia księżyca. Między ujemnymi biegunami elektromagnesów ze zwierciadłami wklęsłymi, które to wieczorem w odpowiedniej odległości ustawiłem w ogrodzie, włożyłem kulę i umieściwszy ją na odpowiednich izolatorach — sam wszedłem do jej wnętrza. Z drżeniem włączyłem prąd — skutecznijac to przez okienko, które znajdowało się w ścianie kuli. Dla oświetlenia dodam, że celem odprawienia elektronów dodatnich z powierzchni kuli, które w czasie działania fal elektromagnetycznych ujemnych, pojawiały się na zewnętrznej jej warstwie, ustawiłem opodal kuli kondensator, którego zadaniem było ściąganie tych elektronów dodatnich. Wkrótce też osiągnąłem wymarzony cel. Kula — naładowana ujemnie — unosiła się powoli, odpychana przez ziemię, która sama w sobie posiada ogromny ładunek ujemny — a równocześnie odczułem silne działanie promieni księżyca, — które nie czując oporu — przyciągały kulę w górę.

Przez chwilę zawisłem z kulą w polu magnetycznym elektromagnesów — a potem wzniósłem się coraz wyżej i coraz szybciej. W końcu byłem pod władzą jedynie promieni księżyca i z zawrotną szybkością leciałem ku górze, który widziany przez okienko, przybierał rozmiary kolosalne. Nieśwety, jako laik, nie przewidziałem takiego wznoszenia i nadszedł tragiczny moment. Powyżej stratosfery — kula, wskutek swej kruchości, rozprysła się w próżnię na pył — a ja sam, tam wysoko, przypłaciłem mój wynalazek życiem. Zapewne do dzisiaj krąży wokół ziemi moje ciało — wspólnie z licznymi meteorami — do czasu, aż zab wieków nie obróci mnie w proch. Możliwie, że w amerykańskich teleskopach widać mnie jako kometę — ale to już jest sprawa podrzędna w tem opowiadaniu.

Teraz zapytają się Szanowni Czytelnicy, jak mogłem powyższe napisać, gdy duch mój błądzi w przestworzach? Otóż i za światem dusza moja nie ma spokoju. Zostałem onegdaj zaproszony przez silne medjum na seans do metapsychicznego instytutu w Paryżu i tam „zeznałem“ powyższe słowa ze specjalną prośbą, ażeby to pismo zostało ogłoszone na łamach Kochanego „Asa“. Jeszcze dużo mógłbym napisać o możliwości wszechstronnego wyzyskania tego wynalazku — lecz niestety siły mego medja są na wyczerpaniu więc... żegnam!

Skarszewy.

„Szukaj wiatru w polu“.

Jak zwykle, tak i dziś zebrała się spora gromada znajomych u pana Zajackowskiego, aby posłuchać dziwnych jego przygód myśliwskich.

Pan Zajackowski począł opowiadać: „Dziwna zdarzyła mi się ubiegłej zimy przygoda, może najdziwniejsza z wszystkich. Bawiłem właśnie na polowaniu, gdy spod nóg wyskoczył mi szarak i z taką szybkością pomknął w pole, że cień, który przez chwilę mu towarzyszył, nie mógł nadążyć i pozostał za nim daleko w tyle. — Co to mogło być?... — myślałem sobie, gubiąc się w gąszczu domysłów... — Tak długo gubiłem się w domysłach, aż się zgubiłem. Począłem więc szukać się, a sprawiało mi to wielką trudność, gdyż jestem małego wzrostu. Uciekłem się więc do pomocy radja i gazet... napróżno.

Od roku szukam się i nie mogę się znaleźć...“

Zapalniczka.

Pewnego razu późnym wieczorem wracałem do domu w towarzystwie pana S... Z oddali nadciągała burza ciężarna ulewa, grzmotem i błyskawicami. Pan S... wyciągał papierosy, ale okazuje się, że żaden z nas nie posiada zapalnika ani zapalniczki. Trzymamy więc papierosy w ustach — niezaradnie oglądając się wokoło — gdy naraź... błysnęło się i — o dziwo!... Nasze papierosy poczynają się tlić!

Cóż się okazało? — Oto błyskawica zapaliła nasze papierosy, spełniając lojalnie rolę zapalniczki i — mało tego — jeszcze naelektryzowała tutki do tego stopnia, że dziś wystarczy jeno do-

tknąć papierosa, aby spowodować jego samozapalenie się przez przeskok iskry elektrycznej.

Obr. Stef., Dąrdzewo.

Dziwny wąż.

Pożar! Auto straży pożarnej pędzi jak zwarjowane. Prawo pecha: przed samem przybyciem na miejsce, auto straży wpada na drzewo i rozbija się. Ulega zniszczeniu pompa i prawie wszystko z wyjątkiem węża. Ale cóż wart sam wąż bez pompy? Niespodziewanie w tepej stosunkowo móżgownicy naczelnika straży rodzi się genialny pomysł. Pędzi więc do menażerii, która gościnnie rozbiła obok swe namioty, ładuje na furę 5-cio metrowego boa dusiciela, daje mu zjeść 100 straszliwie nasolonych królików, następnie wkłada boa — dusiciela głową do płynącej obok rzeki. Na skutek olbrzymiego spożycia soli wąż boa ma kolosalne pragnienie i ciągnie wodę lepiej, jak jakakolwiek patentowana pompa. Naczelnik straży wkręca ogon boa w węża pożarniczego, woda bucha, a boa pije i pije. Pożar został ugaszony.

Wł. Zabierowski.

Lew przewodnikiem.

W czasie ostatniej podróży księcia Yorku do Afryki, wyprawa, której byłem członkiem, przeżyła ciężką przygodę, która, dzięki mojej przytomności, zakończyła się szczęśliwie.

Wyruszyliśmy na polowanie na lwy. Jakiś pech przesładował od początku naszą wyprawę, bo przez kilka dni z rzędu nie mogliśmy natrafić na ślad lwa. W tej pogoni za zwierzęcą zabrnęliśmy w głąb dżungli i straciliśmy orientację. Wody do picia zabrakło. Na jakiejkolwiek bądź najwstrętniejsze nawet bajory nie mogliśmy trafić. Rozpoczęło się męczące błądzenie w poszukiwaniu wody. Wreszcie wyczerpani Anglicy postanowili umrzeć flegmatycznie po angielsku. Rozbiliśmy obóz i spokojnie oczekiwaliśmy śmierci z pragnienia. W nocy, tuż obok obozu usłyszeliśmy przerażający ryk lwa. Był to jakby drwiący śmiech, hymn pogardy i zwycięstwa króla pustyni nad człowiekiem, który pewny swej siły szykował mu śmierć i sam ją znalazł. W tym momencie przyszła mi do głowy zbawcza myśl. Wybiegłem poza ogrodzenie i począłem lwa drażnić. Lew rzucił się na mnie, a ja — spokojnie pozwoliłem mu się połknąć tak, że żadna moja kosteczka nie została naruszona. Po tej smacznej uczcie lew ryknął zwycięsko i pobiegł w głąb nocy. Po chwili usłyszałem przyjemne chleptanie i poczułem na twarzy świeżą wodę. Radość moja nie miała granic, bo oto przekonałem się, że słusznie przypuszczałem, iż, po uczcie zaofiarowanej przeze mnie, lew pobiegnie do wodopoju. (Mieszo białego jest słone). Tuś mi bratku — nowiedziałem i w jednej chwili rozprułem mojemu lwu brzuch nożem, który miałem przy sobie. Wydstawiłem się na świat Boży i postawiwszy nogę na łbie konającego króla pustyni, wydałem okrzyk triumfu myśli nad siłą.

W kilka chwil potem sprowadzeni Anglicy weale nieflegmatycznie nie tylko pili, lecz także kapali się w świeżej źródlanej wodzie.

Leszek Srebrny.

ASY NUMERU 28-GO:

GRAFIKA XI. OLIMPIADY.

Rola afiszów i znaczków sportowych w popularyzowaniu sportów.

Str. 4—5.

O TANCZĄCYM FILOZOFIE I STAROŻYTNYCH GIRLSACH.

Psychologia tańca łączy się z najdawniejszymi dziejami ludzkości.

Str. 6.

CZY ZNASZ TIVOLI?

Do najpiękniejszych zakątków świata należy bezwątpienia Tivoli w okolicach Rzymu z słynną „Villa d'Este”.

Str. 8.

Panie, o których mówi stolica:

HALINA STARZYŃSKA

opowiada o swoim życiu i swoich planach.

Str. 11.

HALLO! TU MÓWIA TEATRY BROADWAY'U...

Ciekawą postacią artystycznego świata Nowego Jorku jest nasz rodak, którego losy i karjera sceniczna zasługują na uwagę.

Str. 14—15.

W ŚWIETLE REFLEKTORÓW.

Reportaż fotograficzny, malujący nam piękno Krakowa w sztucznym oświetleniu.

Str. 16—17.

THE HIGHEST LIFE.

Łament, oraz jego właściciele zdobyli w historii politycznej i artystycznej Polski zupełnie odrębne, wybitne stanowisko.

Str. 19—20.

EWOLUCJE PANTOFELKA.

Przegląd obuwia kobiecego od czasów, kiedy noszono sandały aż po dzień dzisiejszy.

Str. 27.

KLUB „WODNYCH PCHEL”.

Jak wygląda jazda na nowych nartach wodnych.

Str. 28—29.

Powieść. — Nowela. — Życie towarzyskie i artystyczne. — Koronki. — Kącik gospodarstwa domowego. — Humor i rozrywki umysłowe. — Nowe książki. — Na scenie. — Program radiowy.

Ostatnie występy naszego znakomitego tenora Jana Klepury dosłownie zelektryzowały całą Polskę. Każdą bowiem pieśń, czy arję, wykonywaną przez śpiewaka w operze, lub na estradzie koncertowej, czy wkońcu nawet na ulicy jest mementalnie podchwytywana przez mikrofony, które ją przekazują na wszystkie polskie anteny radiowe. I tak od szeregu dni — jak kraj nasz długi i szeroki — brzmi porywający śpiew Klepury, którego słuchają nie tylko tysiące bezpośrednich słuchaczy, ale setki tysięcy posiadaczy aparatów radiowych. Po wielkim sukcesie na Wawelu przyszła kolej na występy w stolicy, która entuzjastycznie się sztuka śpiewaczą Klepury i przyjmuje go wszędzie niezwykle owacyjnie. Na zdjęciu: Klepura w partii malarza Cavaradossiego, w trzecim akcie „Tosca” na deskach Teatru Wielkiego w Warszawie.

Fot. „As”.

ASY NUMERU 28-GO:

GRAFIKA XI. OLIMPIJADY.

Rola afiszów i znaczków sportowych w popularyzowaniu sportów.

Str. 4—5.

O TANCZĄCYM FILOZOFIE I STAROŻYTNYCH GIRLSACH.

Psychologia tańca łączy się z najdawniejszymi dziejami ludzkości.

Str. 6.

CZY ZNASZ TIVOLI?

Do najpiękniejszych zakątków świata należy bezwątpienia Tivoli w okolicach Rzymu z słynną „Villa d'Este”.

Str. 8.

Panie, o których mówi stolica:

HALNA STARZYŃSKA

opowiada o swoim życiu i swoich planach.

Str. 11.

HALLO! TU MÓWIA TEATRY BROADWAY'U...

Ciekawą postacią artystycznego świata Nowego Jorku jest nasz rodak, którego losy i karjera sceniczna zasługują na uwagę.

Str. 14—15.

W ŚWIETLE REFLEKTORÓW.

Reportaż fotograficzny, malujący nam piękno Krakowa w sztucznym oświetleniu.

Str. 16—17.

THE HIGHEST LIFE.

Łament, oraz jego właściciele zdobyli w historii politycznej i artystycznej Polski zupełnie odrębne, wybitne stanowisko.

Str. 19—20.

EWOLUCJE PANTOFELKA.

Przegląd obuwia kobiecego od czasów, kiedy noszono sandały aż po dzień dzisiejszy.

Str. 27.

KLUB „WODNYCH PCHEL”.

Jak wygląda jazda na nowych nartach wodnych.

Str. 28—29.

Powieść. — Nowela. — Życie towarzyskie i artystyczne. — Koronki. — Kącik gospodarstwa domowego. — Humor i rozrywki umysłowe. — Nowe książki. — Na scenie. — Program radiowy.

Ostatnie występy naszego znakomitego tenora Jana Klepury dosłownie zelektryzowały całą Polskę. Każdą bowiem pieśń, czy arja, wykonywana przez śpiewaka w operze, lub na estradzie koncertowej, czy wkońcu nawet na ulicy jest mementalnie podchwytywana przez mikrofony, które ją przekazują na wszystkie polskie anteny radiowe. I tak od szeregu dni — jak kraj nasz długi i szeroki — brzmi porywający śpiew Klepury, którego słuchają nie tylko tysiące bezpośrednich słuchaczy, ale setki tysięcy posiadaczy aparatów radiowych. Po wielkim sukcesie na Wawelu przyszła kolej na występy w stolicy, która entuzjastycznie się sztuka śpiewaczą Klepury i przyjmuje go wszędzie niezwykle owacyjnie. Na zdjęciu: Klepura w partii malarza Cavaradossiego, w trzecim akcie „Tosca” na deskach Teatru Wielkiego w Warszawie.

Fot. „As”.

GRAFIKA XI. OLIMPJADY

Zalety organizacyjne Niemiec ujawniają się sprężystością również w propagandzie graficznej tegorocznej Olimpiady. Kierownictwo zawodów olimpijskich zmobilizowało najwybitniejszych artystów dla przeprowadzenia propagandy igrzysk olimpijskich, które — jak wiadomo — odbędą się w Berlinie od dnia 1 do 16 sierpnia.

Przypominamy sobie przeładowane ornamentami i symboliką plakaty sportowe, rozpowszechniane do niedawna w Niemczech. Przez długi okres plakaty chybiały swego celu. Artyści byli bądźto nie przygotowani do przedstawienia motywów sportowego życia w sposób przekonująco jasny i podporządkowany zasadom graficznej kompozycji, bądź też nie umieli wyzyskać elementów sztuki graficznej, niezbędnych w sportowym plakacie. Przypominamy sobie owo natłoczenie symbolicznych znaków, niepowiązanie graficzne luźnych przedmiotów sportowych i dziwaczne stosowanie wianuszków, nie wiążących kompozycji w jedność, lecz ją rozbijających. Pomiedzy pla-

Włoski plakat sportowy.

Na lewo: Plakat olimpijski, wydany w r. 1912 z okazji zawodów w Sztokholmie. Powyżej: Zawody olimpijskie w Los Angeles w r. 1932 ogłoszono efektywnym plakatem.

stykami a sportowcami rozgorzała walka o supremację idei. Sportowcy żądali wierności w odtwarzaniu ruchów i anatomicznych szczegółów, zaś plastycy bronili swej niezależności twórczej i bagatelizowali tematykę. Dopiero dziś w epoce olbrzymiego rozkwitu grafiki współcześni artyści zdają sobie sprawę z użycia właściwego koniecznych elementów tematowych, rozwiązanych w sposób harmonijny i odpowiadający wymaganiom zasad graficznej kompozycji.

Artyści wiedzą, iż jeśli plakat ma spełnić swą propagandową rolę, musi 1) chwycić spojrzenie przechodnia (posiadać tak zwany Blickfang), 2) zaciekawiać kompozycją, 3) radować oko harmonią oraz intensywnością użytych barw. To też w nowych plakatach, zwłaszcza francuskich, widzimy niezwykły postęp. Dawną częstą ilustrację, lub mętny fotomontaż zastąpiła prostota, naturalność, jasność kompozycji i żywa kolorystyczna gra, oraz celowe i wyraziste umieszczenie napisu.

Plakat sportowy stał się potężną bronią propagandy sportu, który udoskonala współczesna twórczość graficzna.

Ale nie tylko plakat zaprzagnięto w służbę propagandy sportu.

Mały znaczek pocztowy odgrywa obecnie poważną rolę w tej dziedzinie.

Nie minęło jeszcze 100 lat od narodzenia pierwszego znaczka pocztowego, powstałego

w Anglii w r. 1840. W pierwszym okresie bytu marki pocztowej umieszczano na znaczkach jedynie podobizny władców państw. — W okresie rozwoju kolonialnej idei poczęto umieszczać na znaczkach pocztowych widoki krajów kolonialnych i ich osobliwości. W emisji artystycznej znaczków pocztowych przodowały Stany Zjednoczone, które pierwsze dały cykl obrazów miniaturowych, rycin w stalorycie, a przedstawiających historię walki o zdobycie niepodległości Stanów Zjednoczonych. Również i produkcja angielskiej poczty odznacza się wielką pomysłowością i artystyczną formą wykonania, zwłaszcza znaczków zamorskich kolonii brytyjskiego imperium.

Zasługą greckiego zarządu poczty było wprowadzenie propagandowego sportowego czynnika do znaczków pocztowych w czasie pierwszej olimpiady, odbytej w Atenach w roku 1896. Pierwsza seria olimpijska składała się z 12 znaczków, ilustrujących w klasycznym stylu skomponowane sceny starożytnych zawodów olimpijskich. Kompozycje te zaprojektowali: prof. Gillieron, Stich i E. Mouchon. Greckie znaczki sportowe stały się sensacją w filatelistycznym świecie i przyniosły zarządowi poczty greckiej pokazywany dochód, który zachęcił to państwo do wydania już w r. 1906 nowej serii znaczków, złożonej z 14 egzemplarzy, wykonanych w technice stalorytowej, a skomponowanej również w charakterze klasycznym. Znaczki te przedstawiały postaci Apollina, Herkulesa w walce z Atlasem, atletów i inne sceny skomponowane w owalu.

Do roku 1920 nikt nie naśladował poczty greckiej. Dopiero w okresie wielkiego rozwoju sportu, tj. po ukończeniu światowej wojny, Belgja przystąpiła do wydania w r. 1920 z okazji odbytej w Antwerpi siódmej olimpiady serii znaczków, złożonych z trzech wartości po 5, 10 i 15 ctm., sprzedawanych za dopłatą po 5 ctm. pobieraną nie na potrzeby sportu, lecz powiększenie funduszu zapomogowego belgijskich inwalidów wielkiej wojny. Również belgijskie znaczki skomponowano w stylu klasycznym i na takich motywach. Przedstawiały one kwadrygę, dyskobola i biegacza.

W roku 1924 Francja wydała cztery znaczki pocztowe z okazji odbytej w Paryżu ósmej olimpiady, według projektu E. Beckera, Stri-

cha, E. Daussy, C. Parisona. W tej emisji po raz pierwszy odstąpiono od klasycznej manieri i wprowadzono ilustracyjny motyw lokalnej propa-

Na prawo: Plakat olimpijski, wydany w Stanach Zjednoczonych w r. 1932.

III. Olympische Winterspiele

Lake Placid, U.S.A.
4-13 Februar, 1932

GRAFIKA XI. OLIMPJADY

Zalety organizacyjne Niemiec ujawniają się sprężystością również w propagandzie graficznej tegorocznej Olimpiady. Kierownictwo zawodów olimpijskich zmobilizowało najwybitniejszych artystów dla przeprowadzenia propagandy igrzysk olimpijskich, które — jak wiadomo — odbędą się w Berlinie od dnia 1 do 16 sierpnia.

Przypominamy sobie przeładowane ornamentami i symboliką plakaty sportowe, rozpowszechniane do niedawna w Niemczech. Przez długi okres plakaty chybiały swego celu. Artyści byli bądźto nie przygotowani do przedstawienia motywów sportowego życia w sposób przekonująco jasny i podporządkowany zasadom graficznej kompozycji, bądź też nie umieli wyzyskać elementów sztuki graficznej, niezbędnych w sportowym plakacie. Przypominamy sobie owo natłoczenie symbolicznych znaków, niepowiązanie graficzne luźnych przedmiotów sportowych i dziwaczne stosowanie wianuszków, nie wiążących kompozycji w jedność, lecz ją rozbijających. Pomiedzy pla-

Włoski plakat sportowy.

Na lewo: Plakat olimpijski, wydany w r. 1912 z okazji zawodów w Sztokholmie. Powyżej: Zawody olimpijskie w Los Angeles w r. 1932 ogłoszono efektywnym plakatem.

w Anglii w r. 1840. W pierwszym okresie bytu marki pocztowej umieszczano na znaczkach jedynie podobizny władców państw. — W okresie rozwoju kolonialnej idei poczęto umieszczać na znaczkach pocztowych widoki krajów kolonialnych i ich osobliwości. W emisji artystycznej znaczków pocztowych przodowały Stany Zjednoczone, które pierwsze dały cykl obrazów miniaturowych, rytowanych w stalorycie, a przedstawiających historię walki o zdobycie niepodległości Stanów Zjednoczonych. Również i produkcja angielskiej poczty odznacza się wielką pomysłowością i artystyczną formą wykonania, zwłaszcza znaczków zamorskich kolonii brytyjskiego imperium.

Zasługą greckiego zarządu poczty było wprowadzenie propagandowego sportowego czynnika do znaczków pocztowych w czasie pierwszej olimpiady, odbytej w Atenach w roku 1896. Pierwsza seria olimpijska składała się z 12 znaczków, ilustrujących w klasycznym stylu skomponowane sceny starożytnych zawodów olimpijskich. Kompozycje te zaprojektowali: prof. Gillieron, Stich i E. Mouchon. Greckie znaczki sportowe stały się sensacją w filatelistycznym świecie i przyniosły zarządowi poczty greckiej pokazywany dochód, który zachęcił to państwo do wydania już w r. 1906 nowej serii znaczków, złożonej z 14 egzemplarzy, wykonanych w technice stalorytowej, a skomponowanej również w charakterze klasycznym. Znaczki te przedstawiały postaci Apollina, Herkulesa w walce z Atlasem, atletów i inne sceny skomponowane w owalu.

Do roku 1920 nikt nie naśladował poczty greckiej. Dopiero w okresie wielkiego rozwoju sportu, tj. po ukończeniu światowej wojny, Belgia przystąpiła do wydania w r. 1920 z okazji odbytej w Antwerpi siódmej olimpiady serii znaczków, złożonych z trzech wartości po 5, 10 i 15 ctm., sprzedawanych za dopłatą po 5 ctm. pobieraną nie na potrzeby sportu, lecz powiększenie funduszu zapomogowego belgijskich inwalidów wielkiej wojny. Również belgijskie znaczki skomponowano w stylu klasycznym i na takich motywach. Przedstawiały one kwadrygę, dyskobola i biegacza.

W roku 1924 Francja wydała cztery znaczki pocztowe z okazji odbytej w Paryżu ósmej olimpiady, według projektu E. Beckera, Stri-

tykami a sportowcami rozgorzała walka o supremację idei. Sportowcy żądali wierności w odtwarzaniu ruchów i anatomicznych szczegółów, zaś plastycy bronili swej niezależności twórczej i bagatelizowali tematykę. Dopiero dziś w epoce olbrzymiego rozkwitu grafiki współcześni artyści zdają sobie sprawę z użycia właściwego koniecznych elementów tematowych, rozwiązanych w sposób harmonijny i odpowiadający wymaganiom zasad graficznej kompozycji.

Artyści wiedzą, iż jeśli plakat ma spełnić swą propagandową rolę, musi 1) chwycić spojrzenie przechodnia (posiadać tak zwany Blickfang), 2) zaciekać kompozycją, 3) radować oko harmonią oraz intensywnością użytych barw. To też w nowych plakatach, zwłaszcza francuskich, widzimy niezwykły postęp. Dawną częstą ilustrację, lub mętny fotomontaż zastąpiła prostota, naturalność, jasność kompozycji i żywa kolorystyczna gra, oraz celowe i wyraziste umieszczenie napisu.

Plakat sportowy stał się potężną bronią propagandy sportu, który udoskonala współczesna twórczość graficzna.

Ale nie tylko plakat zaprzagnięto w służbę propagandy sportu.

Mały znaczek pocztowy odgrywa obecnie poważną rolę w tej dziedzinie.

Nie minęło jeszcze 100 lat od narodzenia pierwszego znaczka pocztowego, powstałego

cha, E. Daussy, C. Parisona. W tej emisji po raz pierwszy odstąpiono od klasycznej manieri i wprowadzono ilustracyjny motyw lokalnej propa-

Na prawo: Plakat olimpijski, wydany w Stanach Zjednoczonych w r. 1932.

III. Olympische Winterspiele

Lake Placid, U.S.A.
4-13 Februar, 1932

Na lewo: Znaczki pocztowe wydane przez (w rzędach poziomych) Grecję (pierwsze trzy rzędy), Belgię, Francję, Holandję, U. S. A., Niemcy.

gandy Paryża. — Znaczki tedy przedstawiały sportowe wyczyny na tle widoków Łuku Triumfalnego, Katedry Notre Dame i innych widoków Paryża.

Wielkim postępem w dziedzinie filatelistyki sportowej była seria niderlandzkich znaczków, zaprojektowanych przez grafików Fokko Meessa i Oswalda Wenckenbacha z okazji dziesiątej olimpiady, odbytej w roku 1928, w Amsterdamie. Jeden ze znaczków przedstawiał personifikację poczty. Znaczki wykonane w jasnych tonach, w offsetowym druku należą do wzorowych kompozycji — Następną emisją pocztowych marek były trzy wydane przez Stany Zjednoczone w r. 1932 z powodu dziesiątej olimpiady, odbywanej wówczas w Stanach Zjednoczonych. Znaczki te wykonała w miedziorycie niezwykle solidna drukarnia „Amerykańskiego Banku Emisyjnego”. W kompozycji nie odbiegały od tradycyjnego stylu pięknych amerykańskich znaczków pocztowych.

W bieżącym roku Niemcy wydały z okazji zimowej olimpiady w Garmisch-Partenkirchen 11 znaczków, wykonanych według projektu monachijskiego grafika Maxa Eschla. W tych kompozycjach Eschl ilustrował w naturalistyczny sposób sportowe życie, podkreślając graficznym ujęciem piękno wyczynów sportowych, wykonywanych przez mężczyzn. Zarząd poczty niemieckiej pobierał przy sprzedaży dopłatę na cele organizacyj olim-

pijskich zawodów. Znaczki wykonano w stalorycie i głębodruku.

Wysoce ciekawym był pomysł wydawania t. zw. sportowych marek zwycięstwa, przez państwa, które chlubiły się zdobyciem najwyższych sportowych nagród w olimpiadzie. Pierwszym krajem, który wydał markę zwycięstwa, był Urugway.

Bułgaria z okazji bałkańskiej olimpiady, odbytej w r. 1931, wydała również udatną serię 7 znaczków, wykonanych w druku offsetowym. Spowodowało niskiego nakładu seria tych znaczków osiągnęła bardzo wysoki kurs na światowej giełdzie filatelistycznej. Zarząd poczty bułgarskiej, chcąc nasycić rynek, wypuścił w 1933 roku nową serię ze zmienionymi barwami.

Portugalia, chcąc zdobyć koszty na pokrycie swej olimpijskiej ekspedycji, wydała w 1928 roku serię, złożoną z dwóch znaczków. Pomysł ten jednak spodziewanego finansowego rezultatu portugalskiej poczcie.

Czechosłowacja w 1925 roku w czasie olimpijskiego kongresu w Pradze wydała w głębodruku, serię specjalnych znaczków z podobizną prezydenta Masaryka.

W r. 1932 Szwajcaria, pielęgnująca bardzo energicznie propagandę sportu wśród młodzieży, wydała serię trzech znaczków, poświęconych tej idei.

Również Węgry puścili w obieg w roku 1925 serię, złożoną z 8 znaczków sportowych.

Jugosławia zaznaczyła swą obecność na rynku filatelistycznym, wydając w roku 1932 serię pamiątkowych znaczków pocztowych, wykonanych z powodu wioślarskich zawodów, odbytych w tym roku w Beogradzie. Niestety wykonanie techniczne jugosłowiańskich znaczków w litografii, było bardzo słabe.

W latach 1933 i 1936 emitowała austriacka poczta znaczki, propagujące sporty zimowe. Również Włochy w roku 1933 i 1934 rozpowszechniły z okazji zawodów sportowych bardzo artystycznie wykonaną serię znaczków pocztowych. Z zamorskich krajów

wydały sportowe znaczki zarząd pocztowy republiki Costa Rica w r. 1924, Kuba w 1930, Manilla i Filipiny w r. 1934.

Widzimy, iż mały znaczek pocztowy stał się poważnym środkiem propagandy sportu i braterstwa ludów, współzawodniczących ze sobą w zdobyciu fizycznej sprawności. Artyści w dobie upadku stalgowego malarstwa zdobywają w małym znaczku światową sławę i uznanie.

Żałować należy, iż w tym współzawodnictwie państw, poczta pol-

Na lewo: Znaczki o tematach sportowych. W liniach poziomych od góry: Bułgaria, Grecja, Austria, Włochy, Szwajcaria, Irlandja i U. S. A. (w jednym rzędzie), Węgry, Kuba. — Na prawo: plakat olimpijski z r. 1928, wydany z okazji zawodów zimowych w St. Moritz.

ska nie dotrzymuje kroku. Poza znaczkami, poświęconymi pamięci asów naszego lotnictwa Żwirki i Wigury, nie wydano dotychczas żadnych innych.

M. Dienstl-Dąbrowa.

Poniżej: Zawody FIS-u w Innsbrucku w 1933 r. dały asumpt do skomponowania pięknego plakatu.

Na lewo: Znaczki pocztowe wydane przez (w rzędach poziomych) Grecję (pierwsze trzy rzędy), Belgię, Francję, Holandję, U. S. A., Niemcy.

gandy Paryża. — Znaczki tedy przedstawiały sportowe wyczyny na tle widoków Łuku Triumfalnego, Katedry Notre Dame i innych widoków Paryża.

Wielkim postępem w dziedzinie filatelistyki sportowej była seria niderlandzkich znaczków, zaprojektowanych przez grafików Fokko Meessa i Oswalda Wenckenbacha z okazji dziesiątej olimpiady, odbytej w roku 1928, w Amsterdamie. Jeden ze znaczków przedstawiał personifikację poczty. Znaczki wykonane w jasnych tonach, w offsetowym druku należą do wzorowych kompozycji — Następną emisją pocztowych marek były trzy wydane przez Stany Zjednoczone w r. 1932 z powodu dziesiątej olimpiady, odbywanej wówczas w Stanach Zjednoczonych. Znaczki te wykonała w miedziorycie niezwykle solidna drukarnia „Amerykańskiego Banku Emisyjnego”. W kompozycji nie odbiegały od tradycyjnego stylu pięknych amerykańskich znaczków pocztowych.

W bieżącym roku Niemcy wydały z okazji zimowej olimpiady w Garmisch-Partenkirchen 11 znaczków, wykonanych według projektu monachijskiego grafika Maxa Eschla. W tych kompozycjach Eschl ilustrował w naturalistyczny sposób sportowe życie, podkreślając graficznym ujęciem piękno wyczynów sportowych, wykonywanych przez mężczyzn. Zarząd poczty niemieckiej pobierał przy sprzedaży dopłatę na cele organizacyj olim-

pijskich zawodów. Znaczki wykonano w stalorycie i głębodruku.

Wysoce ciekawym był pomysł wydawania t. zw. sportowych marek zwycięstwa, przez państwa, które chlubiły się zdobyciem najwyższych sportowych nagród w olimpiadzie. Pierwszym krajem, który wydał markę zwycięstwa, był Urugway.

Bułgaria z okazji bałkańskiej olimpiady, odbytej w r. 1931, wydała również udatną serię 7 znaczków, wykonanych w druku offsetowym. Spowodowało niskiego nakładu seria tych znaczków osiągnęła bardzo wysoki kurs na światowej giełdzie filatelistycznej. Zarząd poczty bułgarskiej, chcąc nasycić rynek, wypuścił w 1933 roku nową serię ze zmienionymi barwami.

Portugalia, chcąc zdobyć koszty na pokrycie swej olimpijskiej ekspedycji, wydała w 1928 roku serię, złożoną z dwóch znaczków. Pomysł ten jednak spodziewanego finansowego rezultatu portugalskiej poczcie.

Czechosłowacja w 1925 roku w czasie olimpijskiego kongresu w Pradze wydała w głębodruku, serię specjalnych znaczków z podobizną prezydenta Masaryka.

W r. 1932 Szwajcaria, pielęgnująca bardzo energicznie propagandę sportu wśród młodzieży, wydała serię trzech znaczków, poświęconych tej idei.

Również Węgry puścili w obieg w roku 1925 serię, złożoną z 8 znaczków sportowych.

Jugosławia zaznaczyła swą obecność na rynku filatelistycznym, wydając w roku 1932 serię pamiątkowych znaczków pocztowych, wykonanych z powodu wioślarskich zawodów, odbytych w tym roku w Beogradzie. Niestety wykonanie techniczne jugosłowiańskich znaczków w litografii, było bardzo słabe.

W latach 1933 i 1936 emitowała austriacka poczta znaczki, propagujące sporty zimowe. Również Włochy w roku 1933 i 1934 rozpowszechniły z okazji zawodów sportowych bardzo artystycznie wykonaną serię znaczków pocztowych. Z zamorskich krajów

wydały sportowe znaczki zarząd pocztowy republiki Costa Rica w r. 1924, Kuba w 1930, Manilla i Filipiny w r. 1934.

Widzimy, iż mały znaczek pocztowy stał się poważnym środkiem propagandy sportu i braterstwa ludów, współzawodniczących ze sobą w zdobyciu fizycznej sprawności. Artyści w dobie upadku stalugowego malarstwa zdobywają w małym znaczku światową sławę i uznanie.

Żałować należy, iż w tym współzawodnictwie państw, poczta pol-

Na lewo: Znaczki o tematach sportowych. W liniach poziomych od góry: Bułgaria, Grecja, Austria, Włochy, Szwajcaria, Irlandja i U. S. A. (w jednym rzędzie), Węgry, Kuba. — Na prawo: plakat olimpijski z r. 1928, wydany z okazji zawodów zimowych w St. Moritz.

ska nie dotrzymuje kroku. Poza znaczkami, poświęconymi pamięci asów naszego lotnictwa Żwirki i Wigury, nie wydano dotychczas żadnych innych.

M. Dienstl-Dąbrowa.

Poniżej: Zawody FIS-u w Innsbrucku w 1933 r. dały asumpt do skomponowania pięknego plakatu.

O TAŃCZĄCYM FILOZOFIE

I STAROŻYTNYCH GIRLSACH

Powyżej: Taniec Bajader według płaskorzeźby hinduskiej z XII-ego wieku przed Chr.

„W radości człowiek wymawia słowa. Słowa mu nie wystarczają, przedłuża je więc i moduluje. Słowa modulowane znów nie wystarczają, zanim się obejrzał ręce jego zaczynają robić gesty, nogi przytupywać“.

To zdanie, wyjęte ze starej księgi chińskiej, zdaje się wyrażać, w sposób najsluszniejszy i najbardziej przekonujący, pochodzenie tańca i jego właściwe znaczenie. Ruch, tak dziwny i obcy dla tych, którzy mu się tylko przyglądają zdala, — zdaje się wypływać z instynktu, jednego z najpotężniejszych w naszej fizjologii, u tych, którzy mu się swobodnie oddają. By zgłębić jego pochodzenie należałoby sięgnąć dalej niż sięga wszelka historia, do tej chwili, gdy człowiek pierwotny oddaje mu się, odkrywając w sobie pęd i potrzebę poruszania się w pewnym rytmie.

Żaden ślad, żaden dokument nie stwierdza, że taniec jest choronologicznie pierwszą ze sztuk. Wypływa to jednak z logiki zdarzeń: jeżeli napływ siły życiowej, pęd, rozmach zmusiły człowieka do szukania ujęcia, do znalezienia odpowiedniej ekspresji — wydaje się rzeczą zupełnie normalną, że zaczął je tłumaczyć tym instrumentem, który miał natychmiast „pod ręką“ — swoim własnym ciałem.

Któż nie odczuł na wieść o czymś radośnym tej szczególnej potrzeby wewnętrznej, która nas zmusza do skakania, warjowania, rozbijania się? — To jest taniec, taniec najprostszy, ale już taniec.

Przechodząc różne koleje losu, taniec się zmieniał, odmieniając skórę, oblicze i charakter. Ale pozostał zawsze rytuałem, który nie może zniknąć. Wyraża on bowiem jedną z najgłębszych potrzeb natury i bezwątpienia jedną z najpiękniejszych, jest bowiem najzupełniej bezinteresowny.

Niemniej jest to ciągle instynkt, rzecz jednak ciekawa i wspaniała przytem, że, gdy się ten instynkt zaspakaja, gdy się wyzwala, staje się już czemś innym, emanacją najzupełniej czystą naszej osobowości. Zmienia się wtedy w dzieło sztuki.

Gdybyśmy tak dalej i dalej dociekali dziejów tańca — doszlibyśmy do stworzenia grubego tomu historii jego, która znów jest tylko częścią historii obyczajów i tak przeszlibyśmy poprzez historię sztuki do historii kultury. Zresztą obszerną historię tańca (coś około 500 stron) napisał Oskar Bie kilkadziesiąt lat temu, mniejszą nieco, a piękną książeczkę wydał ostatnio Francis de Miomandre.

Zachowując więc odpowiedni dystans, obierzemy drogę niepomnie krótszą i prostszą. Zatrzymamy się na kilku znanych postaciach starożytności i zbadamy ich stosunek do tańca. Odszukamy również pochodne dzisiejszych zespołów girlsowych. Bo, chlubiśmy się wielu zdobywcami i mamy do tego słuszne prawo, jednak w dziedzinie sztuki niewiele posunęliśmy się naprzód.

Ale — wszystko pokolei.

Pierwsi zatańczyli taniec astronomiczny kapłani Ozyrysa w starożytnym Egipcie. —

Ołtarz umieszczony w środku świątyni wyobrażał słońce; celebranci obracali się dookoła niego zgodnie z ruchem ciał niebieskich. Było w tem dużo z nauki pogładowej. Ciekawe jednak, że na pierwszym lepszym dancingu tańczący posuwają się w tym samym kierunku, zachowując w środku puste miejsce — miejsce symbolicznego ołtarza-słońca.

Indowie, Chińczycy, Asyryjczycy, Żydzi, Etruskowie i Grecy znali już ten taniec astronomiczny. I jakkolwiek większość nie pozostawiła widomego śladu tej znajomości w swej sztuce ludowej — faktu nie można poddać w wątpliwość. Bo wszędzie, u wszystkich wiązała się z tańcem religja w jedną nierozdzielalną całość. Czy to wspaniałe tańce żałobne na śmierć boga-wołu Apisa, czy misterjum taneiczne Zeusa i Rei, czy wiele, wiele innych, o których mówi Homer albo inni pisarze — to wspaniałe manifestacje sztuki tańca.

O wielkim kulcie tańca u Greków, o wadze, jaką doń przywiązywali, świadczy wymownie fakt, że wśród dziewięciu muz, Terpsychora, muza tańca, była, żeby tak powiedzieć, kierowniczką grupy. Bo całość, ową dziewiątkę, wyobrażali sobie Grecy, jako tańczącą grupę, jako... zespół girlsów!

Niemna zatem nic dziwnego w tem, że ludzie poważni, myślicy, stateczni, jak wybitni prawnicy czy filozofowie, zajmują się tańcem czynnie. Oto np. Lykurg, prawodawca grecki, a tłumacząc to na język zrozumialszy, „prezes komisji kodyfikacyjnej“, autor sensacyjnych projektów ustaw — jest ojcem chrzestnym jednego tańca, nazwanego Hormos. Taniec ten zbierał całą sporto-

wą młodzież miasta w niezwykle radosną procesję.

Wszędzie zresztą, każdy ślad sztuki greckiej, ukazuje nam boginie i bogów tańczących, albo... udających się na dancing. Nic więc dziwnego, że pragnąc się zbliżyć do swych boskich pierwowzorów i ideałów, Grecy tańczyli, tańczyli jak dziś rzadko kto. „Sokrates tańczący“, jak nazwał jeden ze swoich tomików Julian Tuwim — to żaden wymysł, ani dowcip autora; to fakt historyczny, któremu nikt nie usiłuje zaprzeczać.

„Ów mędrzec cudowny nie tylko tańce lubił i ciągle pochwały im dawał, lecz nawet będąc w wieku podeszłym, sam się chciał uczyć tańczenia“ — tak mówią o Sokratesie kronikarze i historycy. „Będąc starszym, chodził na tańce do Akademji, gdzie je publicznie uczono“ — powiada kronikarz-komentator.

Trudno jednak, mimo pełne uznanie dla znakomitego filozofa, wstrzymać się od komentarzy. Starszy pan, przenosząc to na stosunki dzisiejsze, profesor filozofji na uniwersytecie ateńskim (wówczas słynnym), niski, przysadzisty, z bródką, w chlanidzie, niezbyt dobrze zakrywającej ciało, uczący się w „tancbudzie“ (choćby nawet Akademja szumnie się zwała) — to niezbyt poważne ze strony profesora, a widok niezbyt budujący.

Ale, mój Boże! ganimy Sokratesa, a wszak nie tak dawno wszystkie pisma ilustrowane przyniosły fotografię siwego już „genjalnego kpiarza“ z Wysp G. G. Shaw'a, wywijającego nogami w takt charlestona.

Wydaje mi się zatem, że to nic nowego, a jednak...

Jednak Sokrates posunął dalej swą ekstrawagancję. Posłuchajmy dalej, co Xenophont opowiada o Sokratesie:

„Do pewnego domu w Atenach, gdzie liczne zebrało się koło znajomych, przybył i mędrzec Sokrates. Zastawiono wieczerzę, wzięto się zaraz do uczyty, gdy wtem przyszedł młody jeden Syrakuzanin razem z grajkami, flecistą i z innym jeszcze cudownej urody młodym a zgrabnym tancerzem. Gdy inni jedli przy stole, grajak zagrał, a młody i ładny chłopiec począł wnet tańczyć dla ubawienia zebranych gości zręcznością a sztuką. Była tam z niemi i pewna ładna dziewczynka z niezwykle darem tańczenia“.

Powyżej: Tanecznice perskie, malowidło z r. 3000 przed Chr.

Powyżej: „Egyptian girls“, płaskorzeźba z r. 2500 przed Chr.

O TAŃCZĄCYM FILOZOFIE

I STAROŻYTNYCH GIRLSACH

Powyżej: Taniec Bajader według płaskorzeźby hinduskiej z XII-ego wieku przed Chr.

„W radości człowiek wymawia słowa. Słowa mu nie wystarczają, przedłuża je więc i moduluje. Słowa modulowane znów nie wystarczają, zanim się obejrzał ręce jego zaczynają robić gesty, nogi przytupywać“.

To zdanie, wyjęte ze starej księgi chińskiej, zdaje się wyrażać, w sposób najsluszniejszy i najbardziej przekonujący, pochodzenie tańca i jego właściwe znaczenie. Ruch, tak dziwny i obcy dla tych, którzy mu się tylko przyglądają zdala, — zdaje się wypływać z instynktu, jednego z najpotężniejszych w naszej fizjologii, u tych, którzy mu się swobodnie oddają. By zgłębić jego pochodzenie należałoby sięgnąć dalej niż sięga wszelka historia, do tej chwili, gdy człowiek pierwotny oddaje mu się, odkrywając w sobie pęd i potrzebę poruszania się w pewnym rytmie.

Żaden ślad, żaden dokument nie stwierdza, że taniec jest choronologicznie pierwszą ze sztuk. Wypływa to jednak z logiki zdarzeń: jeżeli napływ siły życiowej, pęd, rozmach zmusiły człowieka do szukania ujęcia, do znalezienia odpowiedniej ekspresji — wydaje się rzeczą zupełnie normalną, że zaczął je tłumaczyć tym instrumentem, który miał natychmiast „pod ręką“ — swoim własnym ciałem.

Któż nie odczuł na wieść o czymś radośnym tej szczególnej potrzeby wewnętrznej, która nas zmusza do skakania, warjowania, rozbijania się? — To jest taniec, taniec najprostszy, ale już taniec.

Przechodząc różne koleje losu, taniec się zmieniał, odmieniając skórę, oblicze i charakter. Ale pozostał zawsze rytuałem, który nie może zniknąć. Wyraża on bowiem jedną z najgłębszych potrzeb natury i bezwątpienia jedną z najpiękniejszych, jest bowiem najzupełnie bezinteresowny.

Niemniej jest to ciągle instynkt, rzecz jednak ciekawa i wspaniała przytem, że, gdy się ten instynkt zaspakaja, gdy się wyzwala, staje się już czemś innym, emanacją najzupełniej czystą naszej osobowości. Zmienia się wtedy w dzieło sztuki.

Gdybyśmy tak dalej i dalej dociekali dziejów tańca — doszlibyśmy do stworzenia grubego tomu historii jego, która znów jest tylko częścią historii obyczajów i tak przeszlibyśmy poprzez historię sztuki do historii kultury. Zresztą obszerną historię tańca (coś około 500 stron) napisał Oskar Bie kilkadziesiąt lat temu, mniejszą nieco, a piękną książeczkę wydał ostatnio Francis de Miomandre.

Zachowując więc odpowiedni dystans, obierzemy drogę niepomiernie krótszą i prostszą. Zatrzymamy się na kilku znanych postaciach starożytności i zbadamy ich stosunek do tańca. Odszukamy również pochodne dzisiejszych zespołów girlsowych. Bo, chlubiśmy się wielu zdobycząmi i mamy do tego słuszne prawo, jednak w dziedzinie sztuki niewiele posunęliśmy się naprzód.

Ala — wszystko pokolei.

Pierwsi zatańczyli taniec astronomiczny kapłani Ozyrysa w starożytnym Egipcie. —

Ołtarz umieszczony w środku świątyni wyobrażał słońce; celebranci obracali się dokoła niego zgodnie z ruchem ciał niebieskich. Było w tem dużo z nauki pogładowej. Ciekawe jednak, że na pierwszym lepszym dancingu tańczący posuwają się w tym samym kierunku, zachowując w środku puste miejsce — miejsce symbolicznego ołtarza-słońca.

Indowie, Chińczycy, Asyryjczycy, Żydzi, Etruskowie i Grecy znali już ten taniec astronomiczny. I jakkolwiek większość nie pozostawiła widomego śladu tej znajomości w swej sztuce ludowej — faktu nie można poddać w wątpliwość. Bo wszędzie, u wszystkich wiązała się z tańcem religia w jedną nierozdzielalną całość. Czy to wspaniałe tańce żałobne na śmierć boga-wołu Apisa, czy misterjum tancerze Zeusa i Rei, czy wiele, wiele innych, o których mówi Homer albo inni pisarze — to wspaniałe manifestacje sztuki tańca.

O wielkim kulcie tańca u Greków, o wadze, jaką doń przywiązywali, świadczy wymownie fakt, że wśród dziewięciu muz, Terpsychora, muza tańca, była, żeby tak powiedzieć, kierowniczką grupy. Bo całość, ową dziewiątkę, wyobrażali sobie Grecy, jako tańczącą grupę, jako... zespół girlsów!

Niemna zatem nic dziwnego w tem, że ludzie poważni, myślicy, stateczni, jak wybitni prawnicy czy filozofowie, zajmują się tańcem czynnie. Oto np. Lykurg, prawodawca grecki, a tłumacząc to na język zrozumialszy, „prezes komisji kodyfikacyjnej“, autor sensacyjnych projektów ustaw — jest ojcem chrzestnym jednego tańca, nazwanego Hormos. Taniec ten zbierał całą sporto-

wą młodzież miasta w niezwykle radosną procesję.

Wszędzie zresztą, każdy ślad sztuki greckiej, ukazuje nam boginie i bogów tańczących, albo... udających się na dancing. Nic więc dziwnego, że pragnąc się zbliżyć do swych boskich pierwowzorów i ideałów, Grecy tańczyli, tańczyli jak dziś rzadko kto. „Sokrates tańczący“, jak nazwał jeden ze swoich tomików Julian Tuwim — to żaden wymysł, ani dowcip autora; to fakt historyczny, któremu nikt nie usiłuje zaprzeczać.

„Ów mędrzec cudowny nie tylko tańce lubił i ciągle pochwały im dawał, lecz nawet będąc w wieku podeszłym, sam się chciał uczyć tańczenia“ — tak mówią o Sokratesie kronikarze i historycy. „Będąc starszym, chodził na tańce do Akademji, gdzie je publicznie uczono“ — powiada kronikarz-komentator.

Trudno jednak, mimo pełne uznanie dla znakomitego filozofa, wstrzymać się od komentarzy. Starszy pan, przenosząc to na stosunki dzisiejsze, profesor filozofji na uniwersytecie ateńskim (wówczas słynnym), niski, przysadzisty, z bródką, w chlanidzie, niezbyt dobrze zakrywającej ciało, uczący się w „tancbudzie“ (choćby nawet Akademją szumną się zwała) — to niezbyt poważne ze strony profesora, a widok niezbyt budujący.

Ale, mój Boże! ganimy Sokratesa, a wszak nie tak dawno wszystkie pisma ilustrowane przyniosły fotografię siwego już „genjalnego kpiarza“ z Wysp G. G. Shaw'a, wywijającego nogami w takt charlestona.

Wydaje mi się zatem, że to nic nowego, a jednak...

Jednak Sokrates posunął dalej swą ekstrawagancję. Posłuchajmy dalej, co Xenophont opowiada o Sokratesie:

„Do pewnego domu w Atenach, gdzie liczne zebrało się koło znajomych, przybył i mędrzec Sokrates. Zastawiono wieczerzę, wzięto się zaraz do uczyty, gdy wtem przyszedł młody jeden Syrakuzanin razem z grajkiem, flecistą i z innym jeszcze cudownej urody młodym a zgrabnym tancerzem. Gdy inni jedli przy stole, grajek zagrał, a młody i ładny chłopiec począł wnet tańczyć dla ubawienia zebranych gości zręcznością a sztuką. Była tam z niemi i pewna ładna dziewczynka z niezwykle darem tańczenia“.

Powyżej: Tanecznice perskie, malowidło z r. 3000 przed Chr.

Powyżej: „Egyptian girls“, płaskorzeźba z r. 2500 przed Chr.

nią. Zrećność jej była i zwroty zadziwiają-
ce: podano jej zaraz 12 krągłych obręczy,
a ona, rzucając w górę każdą z kolei, chwy-
tała do ręki, wszystkie 12 rzucając ciągle
do góry; to samo robiła i z sztyletami ostre-
mi. Sokrates widząc tę sztukę dziewczynki,
tak się wkońcu rozweselił i przejął, że choć
filozof a nawet nie młody, powstał i począł
sam obręczami rzucać.

Ekstrawagancje Sokratesa nie mogą być
dostatecznym dowodem na to, że taniec był
w powszechnej u Greków czci. Gdyby nie
sporo innych dowodów, można by pomyśleć,
że to kaprysy niemłodego dziwaka. Ale oto
Plato naprzykład: dla tego filozofa taniec
był odruchem na piękno. W dziełach jego
znajdujemy takie zdanie: „...gdy dusza spo-
strzega piękno na ziemi, wnet już całutka
przejmuje się dreszczem tajemnym, jakąś
niezmierną obawą”. Wiadoma rzecz: Plato
miewał zawsze tajemne dreszczyki w księ-
życowe noce.

Cytując jednak Platona, Sokratesa, czy
Lykurga, elitę umysłową ówczesnej Grecji,
czynnym błąd, bo taniec nietylko do nich się
ogarniał. Ogarniał on i wojskowych wyż-
szych stopni, bo oto Epamimondas (ówcze-
śny generał dywizji), ów bohater tebański,
który z uśmiechem umrzeć potrafił, nietylko
tańczyć umiał, ale był słynnym... gigolo!
Temistokles znów (inny generał), będąc mło-
dy, piękny, uczył się tańców, po bitwie zaś
wygranej koło Salaminy tańczył nago około
trupów poległych. Nasuwający się sąd
współczesności nie byłby zbyt przychylny
dla greckiego bohatera; pachnie to zlekka
makabrycznością!

Taka lekcja zresztą doskonale wpływa na
ludzi. Mistrz Lesfonax Mytilenaeus uważał,
że gdy wracał z tańców do domu był rozum-
niejszy i lepszy.

Mędrców i sofistów zwano tancerzami,
nie więc dziwnego, że gdy chciano o kimś
powiedzieć coś dobrego, pochwalić za czyn
dobry lub mądrość — mówiono o nim, że
„dobrze tańczy”. Dzisiaj, jakaby to reakcje
wywoływało?

Grecy zresztą, biorąc wzór z bogów swych,

nie mogli się ina-
czej niż oni zach-
wywać, nie mogli
gonić za większą
doskonałością, niż
miał Apollo, które-
go zwano „Saltato-
rum rex” — kró-
lem tancerzy. A że
cała szanowna bo-
ska rodzina z bli-
ższymi i dalszymi
krewnymi tańco-

Na prawo: A oto zespół
współczesnych girls
w strojach z początku
XX-ego wieku.
Fot. Poloński,
Hollywood.

Poniżej: Taniec gre-
cki o charakterze
sakralnym, według
ściennej malowidła.

wała, o tem mówi Pindar. Jowisz ponoć
na jakimś weselu na Olimpie do tego sto-
pnia się rozhasał, że nie zauważył, jak Ju-
no, boska małżonka, zwała gdzieś w płą-
sach z młodzieńcem. No i burza z groma-
mi gotowa.

Po burzy następuje pogoda, radość —
zbliża się święto Dionizosa. Ten karnawał
starożytny, który ma wiele odpowiedników
u innych ludów: w Azji święto Adonisa, w
Rzymie Bacchanalia — był orgią prawdziwą.
Ludzie nic nie robili, tylko się tańcom odda-
wali. W pochodzie karnawałowym zjawiała

się Satyry, odziane w skóry zwierzęce, w to-
warzystwie ciągle płasających, prawie na-
gich, Bachantek. A pozy, jakie przyjmowali,
nie były skromne, a w czasach największe-
go wyuzdania, za takie uchodzić nawet nie
mogły.

Tu zresztą ruch zaczyna degenerować. Rzy-
mianie występują ostro przeciw tańcom: Cy-
cero uważał, że człowiek z zdrowym roz-
sądkiem nie powinien tańczyć, „chyba wa-
rjał tylko!” Tańca wyrzekli się Żydzi, potem
Ojcowie Kościoła go potępili. Terpsychora
została zwolniona z „obowiązku”.

Ale tylko chwilowo. Pamięć o niej prze-
trwała, ożyła tradycja girlsów. Dziś nie-
trudno znaleźć na scenie lub scenie dziewięć
muz, z Terpsychorą na czele, tańczących
dokoła Apolla, Nereidy z Amphitryonem,
czy wreszcie chór tańczących Oceanid, po-
cieszających Prometeusza na pustkowiu.

Tylko — dziś nazywa się to mniej poe-
tycznie...

L. R. F-in.

Wszyscy
podziwiają tę
„dziewczęcą
cerę
Palmolive”

Nie trać nadziei zdobycia pięknej cery!
Tajemnicą wielu kobiet, którym za-
złóścisz ich czar, jest poprostu co-
dzienny zabieg kosmetyczny Palmolive.
Jednym z najsłynniejszych na świecie

naturalnych środków upiększa-
jących jest szlachetny olejek
oliwkowy — który „topnieje”
przy temperaturze ciała. Lekarze
polecają go dla delikatnej skóry
niemowląt. Już przed wiekami
Kleopatra знаła kosmetyczne
wartości tego olejku. Dzisiaj

Oczyszczaj codziennie
i dokładnie pory skóry

20.000 specjalistów w dziedzi-
nie kosmetyki poleca mydło
Palmolive, wyrabiane na olejku
oliwkowym.

Gdy myjesz twarz mydłem
Palmolive, gdy używasz go do
kąpieli — od razu spostrzegasz
niezwykłe właściwości obfitej
aksamitnej piany tego mydła
Łagodnie, miękko piana ta prze-
nika pory, oczyszcza je grun-
townie i dokładnie. A skóra po-
zostaje miękka, jak płatek
kwiatu, ponętna...

Wyszczegółajcie się naśladownictw

nią. Zrećność jej była i zwroty zadziwiające: podano jej zaraz 12 krągłych obręczy, a ona, rzucając w górę każdą z kolei, chwyciła do ręki, wszystkie 12 rzucając ciągle do góry; to samo robiła i z sztyletami ostrymi. Sokrates widząc tę sztukę dziewczynki, tak się wkońcu rozweselił i przejął, że choć filozof a nawet nie młody, powstał i począł sam obręczami rzucać“.

Ekstrawagancje Sokratesa nie mogą być dostatecznym dowodem na to, że taniec był w powszechnej u Greków czci. Gdyby nie sporo innych dowodów, można by pomyśleć, że to kaprysy niemłodego dziwaka. Ale oto Plato naprzykład: dla tego filozofa taniec był odruchem na piękno. W dziełach jego znajdujemy takie zdanie: „...gdy dusza spostrzeżga piękno na ziemi, wnet już całutka przejmie się dreszczem tajemnym, jakąś niezmierną obawą“! Wiadoma rzecz: Plato miewał zawsze tajemne dreszczyki w księżycowe noce.

Cytując jednak Platona, Sokratesa, czy Lykurga, elitę umysłową ówczesnej Grecji, czynimy błąd, bo taniec nietylko do nich się ograniczał. Ogarniał on i wojskowych wyższych stopni, bo oto Epamimondas (ówczesny generał dywizji), ów bohater tebański, który z uśmiechem umrzeć potrafił, nietylko tańczyć umiał, ale był słynnym... gigolo! Temistokles znów (inny generał), będąc młody, piękny, uczył się tańców, po bitwie zaś wygranej koło Salaminy tańczył nago około trupów poległych. Nasuwający się sąd współczesności nie byłby zbyt przychylny dla greckiego bohatera; pachnie to zlekka makabrycznością!

Taka lekcja zresztą doskonale wpływa na ludzi. Mistrz Lesfonax Mytilenaeus uważał, że gdy wracał z tańców do domu był rozumniejszy i lepszy.

Mędrców i sofistów zwano tancerzami, nie więc dziwnego, że gdy chciano o kimś powiedzieć coś dobrego, pochwalić za czyn dobry lub mądrość — mówiono o nim, że „dobrze tańczy“. Dzisiaj, jakaby to reakcje wywoływało?

Grecy zresztą, biorąc wzór z bogów swych,

nie mogli się inaczej niż oni zachowywać, nie mogli gonić za większą doskonałością, niż miał Apollo, którego zwano „Saltatorium rex“ — królem tancerzy. A że cała szanowna boska rodzina z bliższymi i dalszymi krewnymi tańco-

Na prawo: A oto zespół współczesnych girls w strojach z początku XX-ego wieku.
Fot. Poloński, Hollywood.

Poniżej: Taniec grecki o charakterze sakralnym, według ściennego malowidła.

wała, o tem mówi Pindar. Jowisz ponoć na jakimś weselu na Olimpie do tego stopnia się rozhasał, że nie zauważył, jak Juno, boska małżonka, zwała gdzieś w płasach z młodzieńcem. No i burza z gromami gotowa.

Po burzy następuje pogoda, radość — zbliża się święto Dionizosa. Ten karnawał starożytny, który ma wiele odpowiedników u innych ludów: w Azji święto Adonisa, w Rzymie Bacchanalia — był orgią prawdziwą. Ludzie nic nie robili, tylko się tańcom oddawali. W pochodzie karnawałowym zjawiała

się Satyry, odziane w skóry zwierzęce, w towarzystwie ciągle płasających, prawie nagich, Bachantek. A pozy, jakie przyjmowali, nie były skromne, a w czasach największego wyuzdania, za takie uchodzić nawet nie mogli.

Tu zresztą ruch zaczyna degenerować. Rzymianie występują ostro przeciw tańcom: Cyzero uważał, że człowiek z zdrowym rozsądkiem nie powinien tańczyć, „chyba warzył tylko!“ Tańca wyrzekli się Żydzi, potem Ojcowie Kościoła go potępili. Terpsychora została zwolniona z „obowiązku“.

Ale tylko chwilowo. Pamięć o niej przetrwała, ożyła tradycja girlsów. Dziś nie trudno znaleźć na scenie lub scenie dziewięć muz, z Terpsychorą na czele, tańczących dokoła Apolla, Nereidy z Amphitryonem, czy wreszcie chór tańczących Oceanid, pocieszających Prometeusza na pustkowiu.

Tylko — dziś nazywa się to mniej poetycznie...

L. R. F-in.

Wszyscy podziwiają tę „dziewczęcą cerę Palmolive“

Oczyszczaj codziennie i dokładnie pory skóry

Nie trać nadziei zdobycia pięknej cery! Tajemnicą wielu kobiet, którym zarości ich czar, jest poprostu codzienny zabieg kosmetyczny Palmolive. Jednym z najsłynniejszych na świecie

naturalnych środków upiększających jest szlachetny olejek oliwkowy — który „topnieje“ przy temperaturze ciała. Lekarze polecają go dla delikatnej skóry niemowląt. Już przed wiekami Kleopatra знаła kosmetyczne wartości tego olejku. Dzisiaj

20.000 specjalistów w dziedzinie kosmetyki poleca mydło Palmolive, wyrabiane na olejku oliwkowym.

Gdy myjesz twarz mydłem Palmolive, gdy używasz go do kąpieli — od razu spostrzegasz niezwykle właściwości obfitej aksamitnej piany tego mydła. Łagodnie, miękko piana ta przenika pory, oczyszcza je gruntownie i dokładnie. A skóra pozostaje miękka, jak płatek kwiatu, ponętna...

Wyszczególniajcie się naśladownictw

CZY ZNASZ TIVOLI?

Wszystkie rysunki L. Tyrowicza.

Po prawej: Fragment parku willi „d'Este”.

Czy znasz Tivoli? Prawdziwe Tivoli, zaczarowany krąg srebrzystych fontan i wodospadów, wciągające cię w głębokie cienie swych ogrodów rozkosznym chłodem i przedziwną muzyką rozkołysanej wody?

Gdy w Rzymie upał staje się dokuczliwym, rozgrzany asfalt i mury męczą płuca, ucieczka do Tivoli to zbawienie i emocja estetyczna niebyłajaka. Należy zostawić zachwyt nad Wenerą kapitolijną na ranną porę a podziw dla fontan Trevi czy Esedra na późny wieczór, gdy potęguje ich urok sztuczna iluminacja i udać się kolejką lub autem 40 km poza rozdyuszony w kaniukle Rzym, ku wzgórzom sabińskim. Niema chyba wiele miast, posiadających tak liczne i rozmaite w efektach piękne okolice, jak „wieczne miasto”. Dla żadnych kąpeli morskiej stoi otworem o pół godziny drogi od Rzymu szeroka plaża w Ostia-Mare, najbardziej demokratyczne kąpielisko w Italji. Dla miłośników górskich widoków pasmo albańskie lub sabińskie, dla zwolenników kontemplacji i marzeń nadmorskie jeziora Albano lub Nemi, dla malarzy i zakochanych par uroczysko Tivoli.

Powżej: Wspaniała iesa aleja olbrzymich drzew, na końcu której widno pałac d'Este

Tutaj wśród niespotykanej, kunsztownej inscenizacji wodotrysków, wobec frapującej zagadki hydrotechniki i rozplanowanego szeroko na wzgórzu parku pałacowego rodziny d'Este, ulegnie oszaleńcującym wzruszeniom najbardziej niemuzykalny i zatwardziały na piękno człowiek.

Najpiękniejszą częścią Tivoli jest Villa

d'Este, wybudowana w połowie XVI wieku, jako rezydencja wypoczynkowa kardynała d'Este, znamiennego dla epoki renesansu człowieka zabaw i sybarytyzmu, wyrażającego się w szerokim geście artystycznym. Już wtedy wodotryski tivołańskie sprawiły tak imponujące wrażenie, że na ich wzór polecano budować nowe, jak to uczynił kardynał Aldobrandini dla uświetnienia swego pałacu we Frascati. Ogrody w Tivoli, rozspaniane od 4 wieków szumem wody, pamiętają wspaniałe „garden party”, na których dobrze

kie samo, jak w Rzymie, Florencji i wszędzie indziej, a po przepysznych terasach i alejach snują się sylwetki młodych Amerykanek, niemieckiej małomówniej burżuazji i niekiedy zgrabne postacie oficerów włoskich. Już z pierwszego tarasu przy samem Casino rozciąga się widok na coraz niżej zstępujące ze wzgórza płaszczyzny ogrodów i na malującą się poprzez najwyższe w Italji cyprysy panoramę miasta. Widowisko to posiada emocjonujące gradacje. Teatr wodny, który poniżej pałacu śpiewa strugami fontan, wciąga nas długimi amfiladami schodów, ozdobionymi szpalerem wodotrysków ku kolosalnej, największej fontannie i basenowi. „Fontana dell'organo idraulico”, tak nazwano tę kaskadę, przypomina w układzie bijących w górę strumieni formę kolosalnych organów. Nieprzeliczona mnogość trysków przedstawia fantastyczne kłębowisko rozigranych węzownic wodnych. Wiatr gra na nich niewidzialną ręką, zmieniając lekko ich geometryczny rytm i rozrzucając w przestrzeń orzeźwiający pył wodny. Strumienie opadają w ciężkim ruchu na wielkie talerze basenów, zbudowanych jeden nad drugim i jak srebrzyste warstwy zsuwają się w konchy coraz niższe i większe. Całą tę bajkową feerię oplata łuk tęczy. Odgłos wszystkich uderzeń wody wiąże się w jeden zwarty akord.

Widowisko tu się nie kończy. Z parku o bujnie rozrośniętych oliwkach, cyprysach i różnych pnączach płynie ku nam nowy refren szumiącej wody i wiedzie nas na „Viale delle cento Fontane”. Sto wodotrysków, jeden za drugim, przeplecione rzeźbami orłów, ozdabia długą aleję.

Błądzić tu można bez końca, wdychując z rozkoszą rozsiany pył wodny i czyniąc co krok nowe odkrycia piękna.

Kto zrealizował tę czarodziejską wizję, symfonię dźwięków i ruchu, światła i wody? Kim był? Artystą czy „maestro” techniki? Niewielką rzekę Anio, opadającą ze wzgórz tivołańskich ujęły przed wiekami ręce tego twórcy cudu i kazały jej na szlaku swej wędrówki wygrywać bez końca poemat perlistego staccata...

Jeszcze starszym zjawiskiem są wodospady w Tivoli. W czasach cesarstwa rzymskie-

(Dokończenie na str. 31-cj).

Widok na Tivoli i jego wspaniałe wodospady.

Na lewo: Aleja stu fontan w Tivoli.

placowi poeci opiewali ich piękno i potęgę rodów. Dziś w ich pięknie zmienił się tylko sztafaż ludzki. — Służba ma umundurowanie muzealnych woźnych, ta-

CZY ZNASZ TIVOLI?

Wszystkie rysunki L. Tyrowicza.

Po prawej: Fragment parku willi „d'Este”.

Czy znasz Tivoli? Prawdziwe Tivoli, zaczarowany krąg srebrzystych fontan i wodospadów, wciągające cię w głębokie cienie swych ogrodów rozkosznym chłodem i przedziwną muzyką rozkołysanej wody?

Gdy w Rzymie upał staje się dokuczliwym, rozgrzany asfalt i mury męczą płuca, ucieczka do Tivoli to zbawienie i emocja estetyczna niebyłajaka. Należy zostawić zachwyt nad Wenerą kapitolijną na ranną porę a podziw dla fontan Trevi czy Esedra na późny wieczór, gdy potęguje ich urok sztuczna iluminacja i udać się kolejką lub autem 40 km poza rozdyuszony w kaniukle Rzym, ku wzgórzom sabińskim. Niema chyba wiele miast, posiadających tak liczne i rozmaite w efektach piękne okolice, jak „wieczne miasto”. Dla żądnych kąpeli morskiej stoi otworem o pół godziny drogi od Rzymu szeroka plaża w Ostia-Mare, najbardziej demokratyczne kąpielisko w Italji. Dla miłośników górskich widoków pasmo albańskie lub sabińskie, dla zwolenników kontemplacji i marzeń nadmorskie jeziora Albano lub Nemi, dla malarzy i zakochanych par uroczysko Tivoli.

Powżej: Wspaniała iesa aleja olbrzymich drzew, na końcu której widno pałac d'Este

Tutaj wśród niespotykanej, kunsztownej inscenizacji wodotrysków, wobec frapującej zagadki hydrotechniki i rozplanowanego szeroko na wzgórzu parku pałacowego rodziny d'Este, ulegnie oszalałemu wzruszeniom najbardziej niemuzykalny i zatwardziały na piękno człowiek.

Najpiękniejszą częścią Tivoli jest Villa

d'Este, wybudowana w połowie XVI wieku, jako rezydencja wypoczynkowa kardynała d'Este, zamiennego dla epoki renesansu człowieka zabaw i sybarytyzmu, wyrażającego się w szerokim geście artystycznym. Już wtedy wodotryski tivolańskie sprawiły tak imponujące wrażenie, że na ich wzór polecano budować nowe, jak to uczynił kardynał Aldobrandini dla uświetnienia swego pałacu we Frascati. Ogrody w Tivoli, rozspaniane od 4 wieków szumem wody, pamiętają wspaniałe „garden party”, na których dobrze

kie samo, jak w Rzymie, Florencji i wszędzie indziej, a po przepysznych terasach i alejach snują się sylwetki młodych Amerykanek, niemieckiej małomówniej burżuazji i niekiedy zgrabne postacie oficerów włoskich. Już z pierwszego tarasu przy samem Casino rozciąga się widok na coraz niżej zstępujące ze wzgórza płaszczyzny ogrodów i na malującą się poprzez najwyższe w Italji cyprysy panoramę miasta. Widowisko to posiada emocjonujące gradacje. Teatr wodny, który poniżej pałacu śpiewa strugami fontan, wciąga nas długimi amfiladami schodów, ozdobionymi szpalerem wodotrysków ku kolosalnej, największej fontannie i basenowi. „Fontana dell'organo idraulico”, tak nazwano tę kaskadę, przypomina w układzie bijących w górę strumieni formę kolosalnych organów. Nieprzeliczona mnogość trysków przedstawia fantastyczne kłębowisko rozigranych węzownic wodnych. Wiatr gra na nich niewidzialną ręką, zmieniając lekko ich geometryczny rytm i rozrzucając w przestrzeń orzeźwiający pył wodny. Strumienie opadają w ciężkim ruchu na wielkie talerze basenów, zbudowanych jeden nad drugim i jak srebrzyste warstwy zsuwają się w konchy coraz niższe i większe. Całą tę bajkową feerję oplata łuk tęczy. Odgłos wszystkich uderzeń wody wiąże się w jeden zwarty akord.

Widowisko tu się nie kończy. Z parku o bujnie rozrośniętych oliwkach, cyprysach i różnych pnączach płynie ku nam nowy refren szumiącej wody i wiedzie nas na „Viale delle cento Fontane”. Sto wodotrysków, jeden za drugim, przeplecione rzeźbami orłów, ozdabia długą aleję.

Błądzić tu można bez końca, wdychując z rozkoszą rozsiany pył wodny i czyniąc co krok nowe odkrycia piękna.

Kto zrealizował tę czarodziejską wizję, symfonię dźwięków i ruchu, światła i wody? Kim był? Artystą czy „maestro” techniki? Niewielką rzekę Anio, opadającą ze wzgórza tivolańskiego ujęły przed wiekami ręce tego twórcy cudu i kazały jej na szlaku swej wędrówki wygrywać bez końca poemat perlistego staccata...

Jeszcze starszym zjawiskiem są wodospady w Tivoli. W czasach cesarstwa rzymskie-

(Dokończenie na str. 31-cj).

Widok na Tivoli i jego wspaniałe wodospady.

Na lewo: Aleja stu fontan w Tivoli.

placowi poeci opiewali ich piękno i potęgę rodów. Dziś w ich pięknie zmienił się tylko sztafaż ludzki. — Służba ma umundurowanie muzealnych woźnych, ta-

TAJEMNICZY KWIAT

H. G. WELLS. PRZEKŁAD AUTORYZOWANY W. DE RICHE

★ NOWELA ★

Kupowanie storczyków jest zawsze połączone z pewnego rodzaju spekulacją. Macie przed sobą brunatny, zeschły kłęb korzenia, a zresztą musicie się zdać na własny sąd, na sprzedającego lub na los szczęścia, jak uznacie za stosowne. Roślina może być już nieżywa lub zamierającą, ale może również okazać się cennym nabytkiem, odpowiadającym wartością swoją wyłożonym na nią pieniądзом, a może nawet — zdarzyło się to już niejednokrotnie — rozwijać się zwolna. Dzień za dniem, przed zachwyconymi oczyma szczęśliwego nabywcy, w jakiś nowy okaz, zdumiewający niewidzianym dotąd przepychem barw, niezwykle ułożeniem płatków lub przedziwną zdolnością upodabniania się. Radość, piękno i zysk, wszystko to znaleźć się może razem na jednej wątłej, zielonej łodydze, a nawet czasami nieśmiertelność. Albowiem nowy cud natury może wymagać nowej, specyficznej nazwy, a cóż odpowiedniejszego, jak nazwać go imieniem odkrywcę? „Johnsmithia”! Bywały i gorsze nazwy.

Być może, że nadzieja takiego szczęśliwego odkrycia skłaniała Winter-Wedderburna do częstej bytności w halach sprzedaży storczyków — nadzieja a również i fakt, że nie miał właściwie nic innego do roboty. Był to skromny, samotny, pozbawiony energii mężczyzna, posiadający odpowiednie dochody, aby zaspokoić swoje potrzeby, a nie mający przedsiębiorczości na tyle, aby wyszukać sobie jakieś ściśle określone zajęcie. Mógł zbierać marki lub monety, tłumaczyć Horacego, oprawiać książki lub poświęcić się badaniu wymoczków. Ale zdarzyło się, że hodował storczyki i miał małą, pretensjonalną cieplarnię.

— Mam przecucie — rzekł pijąc kawę — że mi się dzisiaj coś przytrafi. — Mówił — jak poruszał się i myślał — powoli.

— Och, nie mów takich rzeczy! — rzekła jego gospodyni, która była także jego daleką kuzynką. Albowiem coś „było eufemizmem, który miał dla niej tylko jedno znaczenie.

— Nie rozumiesz mnie. Nie mam na myśli nic nieprzyjemnego... chociaż właściwie nie wiem, czego się spodziewam. — Dziś — mówił dalej po chwili — odbywa się u Petersów wysprzedaż roślin, przysłanych z Indyj i Andamanów. Pójdę i zobaczę, co ma. Może uda mi się kupić nadspodziewanie co dobrego. Stąd moje przecucie.

Przysunął filiżankę, aby mu ją napelnić kawą po raz drugi.

— Czy to chodzi o rośliny, zebrane przez tego nieszczęśliwego młodzieńca, o którym mi wspominałeś przed kilku dniami? — zapytała jego kuzynka, nalewając mu drugą filiżankę kawy.

— Tak jest — rzekł i zamyślił się nad kawałkiem bułki.

— Nigdy mi się nic nie przytrafiło — zauważył nagle, zaczynając głośno myśleć. — Dziwię się dlaczego? Innym ludziom przytrafiają się najrozmaitsze rzeczy. Taki n. p. Harvey. Tylko w ostatnim tygodniu — w poniedziałek znalazł sześć pensów, we wtorek kury jego dostały kolowaczyny, w piątek wrócił do domu jego kuzyn z Australji, a w sobotę złamał nogę. Cóż to za splot niezwykłych wydarzeń — w porównaniu z moim życiem.

— Nie zazdroścę mu — rzekła jego gospodyni. — I ty mu nie zazdrość.

— Przyznaję, że to kłopotliwe. A jednak... widział, mnie nigdy się nic nie przytrafiło. Jako chłopiec, nigdy nie uległem żadnemu wypadkowi. Jako dorosły mężczyzna, nigdy się nie zakochałem. Nigdy się nie ożeniłem... ciekawy jestem, jakiego dozna się uczucia, kiedy się coś przytrafi, coś naprawdę niezwykłego.

— Ten zbieracz storczyków miał, kiedy umarł, tylko trzydzieści sześć lat, a więc był o dwadzieścia lat ode mnie młodszy. Jednakże ożenił się dwa razy i raz się rozwodził. Przeszedł cztery razy amaryę i raz złamał sobie kość goleniową. Raz zabił Malajczyka, a raz został zraniony zatrutą strzałą. I wkońcu zabiły go w dżungli pijawki. Było to wszystko bardzo kłopotliwe, ale musiało być również bardzo interesujące, wyjąwszy, być może, pijawki.

— Jestem pewna, że nie wyszło mu to na korzyść — rzekła gospodyni tonem stanowczym.

— Być może, że nie. — Potem Wedderburn spojrział na zegarek. — Dwadzieścia trzy minuty po ósmej. Pojadę pociągiem o trzy na dwunastą, mam więc dużo czasu. Sądzę, że włożę swój alpakiowy surdut — jest zupełnie ciepło — szary kapelusz filcowy i żółte buty. Mam wrażenie...

Spojrzał przez okno na pogodne niebo i ogród, skąpany w świetle słonecznym, a potem nerwowo na twarz kuzynki.

— Zrobisz lepiej, biorąc do Londynu parasol — rzekła głosem wykluczającym wszelki opór. — Wiel rzeczy może się zdarzyć do twego powrotu.

Przyjechał z Londynu w stanie miłego podniecenia. Zrobił pewien nabytek. Rzadko kiedy decydował się szybko na kupno, ale tym razem tak się właśnie stało.

— To Vandhe — rzekł — Denderobium i jakiś Palaeonophis. — Przyglądał się zakupionym roślinom z lubością jedząc zupę. Leżały na czystym, jak śnieg, obrusie przed nim; a on opowiadał kuzynce wszystko, co o nich wiedział, zwolna spożywając obiad. — Miał zwyczaj przeżywać wszystkie wizyty w Londynie po raz drugi wieczorem dla własnej i dla jej przyjemności.

— Wiedziałem, że coś się dzisiaj zdarzy. I kupilem to wszystko. Jestem pewny, że niektóre z tych roślin... niektóre z nich okażą się cennym nabytkiem. Nie wiem dlaczego, ale jestem tego tak pewny, jakby mi ktoś powiedział, że niektóre z nich będą wspaniałymi okazami.

— Ta jedna — wskazał na zeschły korzeń — nie została rozpoznana. Może to Palaeonophis — a może nie. Może to jakiś nowy rodzaj lub nowy gatunek. To ostatni storczyk ze zbiorów Battena.

— Nie podoba mi się — rzekła jego gospodyni. — Jest bardzo brzydki.

— Dla mnie to rzecz obojętna.

— Nie podobają mi się te sterczące wyrostki — powiedziała jego kuzynka.

— Jutro wsadzę go do doniczki.

— Wylgąda jak pajak, udający nieżywego — rzekła jego gospodyni.

Wadderburn uśmiechnął się i spojrział na korzeń z ukosa.

— W istocie, brzydko wygląda. Ale trzeba się wstrzymać z ostatecznym sądem. Może przekształci się w bardzo ładny storczyk. Jutro będę bardzo zajęty. Muszę zastanowić się dziś wieczorem, co uczynić z temi roślinami, a jutro zabiorę się do pracy.

— Znalezione biednego Battena nieżywe-

Słońce i NIVEA

dwa słowa — jedno pojęcie!

Pielęgnując skórę NIVEA możemy w całej pełni wykorzystać dobroczynne działanie promieni słonecznych, nie narażając się na niebezpieczne i bolesne oparzenie słoneczne. NIVEA chroni skórę a zarazem ułatwia opalanie cery na piękny brąz. A zatem nie żałujmy sobie Kremu i Oleju NIVEA, zwłaszcza, że ceny dostępne są dla każdego.

Krem NIVEA od zł. 0,40 do 2,60
Olejek NIVEA od zł. 1,— do 3,50

Do nabycia tylko w oryginalnych opakowaniach! Pamiętajmy jednak, że tylko NIVEA zawiera EUCERYT i dlatego ta nadzwyczajna skuteczność. NIVEA nie można niczem zastąpić.

PEBECO Spółka Akcyjna w Poznaniu

TAJEMNICZY KWIAT

H. G. WELLS. PRZEKŁAD AUTORYZOWANY W. DE RICHE

★ NOWELA ★

Kupowanie storczyków jest zawsze połączone z pewnego rodzaju spekulacją. Macie przed sobą brunatny, zeschły kłęb korzenia, a zresztą musicie się zdać na własny sąd, na sprzedającego lub na los szczęścia, jak uznacie za stosowne. Roślina może być już nieżywa lub zamierającą, ale może również okazać się cennym nabytkiem, odpowiadającym wartością swoją wyłożonym na nią pieniądзом, a może nawet — zdarzyło się to już niejednokrotnie — rozwijać się zwolna. Dzień za dniem, przed zachwyconymi oczyma szczęśliwego nabywcy, w jakiś nowy okaz, zdumiewający niewidzianym dotąd przepychem barw, niezwykle ułożeniem płatków lub przedziwną zdolnością upodabniania się. Radość, piękno i zysk, wszystko to znaleźć się może razem na jednej wątłej, zielonej łodydze, a nawet czasami nieśmiertelność. Albowiem nowy cud natury może wymagać nowej, specyficznej nazwy, a cóż odpowiedniejszego, jak nazwać go imieniem odkrywcę? „Johnsmithia”! Bywały i gorsze nazwy.

Być może, że nadzieja takiego szczęśliwego odkrycia skłaniała Winter-Wedderburna do częstej bytności w halach sprzedaży storczyków — nadzieja a również i fakt, że nie miał właściwie nic innego do roboty. Był to skromny, samotny, pozbawiony energii mężczyzna, posiadający odpowiednie dochody, aby zaspokoić swoje potrzeby, a nie mający przedsiębiorczości na tyle, aby wyszukać sobie jakieś ściśle określone zajęcie. Mógł zbierać marki lub monety, tłumaczyć Horacego, oprawiać książki lub poświęcić się badaniu wymoczków. Ale zdarzyło się, że hodował storczyki i miał małą, pretensjonalną cieplarnię.

— Mam przecucie — rzekł pijąc kawę — że mł się dzisiaj coś przytrafi. — Mówił — jak poruszał się i myślał — powoli.

— Och, nie mów takich rzeczy! — rzekła jego gospodyni, która była także jego daleką kuzynką. Albowiem coś „było eufemizmem, który miał dla niej tylko jedno znaczenie.

— Nie rozumiesz mnie. Nie mam na myśli nic nieprzyjemnego... chociaż właściwie nie wiem, czego się spodziewam. — Dziś — mówił dalej po chwili — odbywa się u Petersów wysprzedaż roślin, przysłanych z Indyj i Andamanów. Pójdę i zobaczę, co ma. Może uda mi się kupić nadspodziewanie co dobrego. Stąd moje przecucie.

Przysunął filiżankę, aby mu ją napelniono kawą po raz drugi.

— Czy to chodzi o rośliny, zebrane przez tego nieszczęśliwego młodzieńca, o którym mi wspominałeś przed kilku dniami? — zapytała jego kuzynka, nalewając mu drugą filiżankę kawy.

— Tak jest — rzekł i zamyślił się nad kawałkiem bułki.

— Nigdy mi się nic nie przytrafiło — zauważył nagle, zaczynając głośno myśleć. — Dziwię się dlaczego? Innym ludziom przytrafiają się najrozmaitsze rzeczy. Taki n. p. Harvey. Tylko w ostatnim tygodniu — w poniedziałek znalazł sześć pensów, we wtorek kury jego dostały kolowaczyny, w piątek wrócił do domu jego kuzyn z Australji, a w sobotę złamał nogę. Cóż to za splot niezwykłych wydarzeń — w porównaniu z moim życiem.

— Nie zazdroścę mu — rzekła jego gospodyni. — I ty mu nie zazdrość.

— Przyznaję, że to kłopotliwe. A jednak... widział, mnie nigdy się nic nie przytrafiło. Jako chłopiec, nigdy nie uległem żadnemu wypadkowi. Jako dorosły mężczyzna, nigdy się nie zakochałem. Nigdy się nie ożeniłem... ciekawy jestem, jakiego dozna się uczucia, kiedy się coś przytrafi, coś naprawdę niezwykłego.

— Ten zbieracz storczyków miał, kiedy umarł, tylko trzydzieści sześć lat, a więc był o dwadzieścia lat ode mnie młodszy. Jednakże ożenił się dwa razy i raz się rozwodził. Przeszedł cztery razy amalarję i raz złamał sobie kość goleniową. Raz zabił Malajczyka, a raz został zraniony zatrutą strzałą. I wkońcu zabiły go w dżungli pijawki. Było to wszystko bardzo kłopotliwe, ale musiało być również bardzo interesujące, wyjąwszy, być może, pijawki.

— Jestem pewna, że nie wyszło mu to na korzyść — rzekła gospodyni tonem stanowczym.

— Być może, że nie. — Potem Wedderburn spojrział na zegarek. — Dwadzieścia trzy minuty po ósmej. Pojadę pociągiem o trzy na dwunastą, mam więc dużo czasu. Sądzę, że włożę swój alpakiowy surdut — jest zupełnie ciepło — szary kapelusz filcowy i żółte buty. Mam wrażenie...

Spojrzał przez okno na pogodne niebo i ogród, skąpany w świetle słonecznym, a potem nerwowo na twarz kuzynki.

— Zrobisz lepiej, biorąc do Londynu parasol — rzekła głosem wykluczającym wszelki opór. — Wiel rzeczy może się zdarzyć do twego powrotu.

Przyjechał z Londynu w stanie miłego podniecenia. Zrobił pewien nabytek. Rzadko kiedy decydował się szybko na kupno, ale tym razem tak się właśnie stało.

— To Vandhe — rzekł — Denderobium i jakiś Palaeonophis. — Przyglądał się zakupionym roślinom z lubością jedząc zupę. Leżały na czystym, jak śnieg, obrusie przed nim; a on opowiadał kuzynce wszystko, co o nich wiedział, zwolna spożywając obiad. — Miał zwyczaj przeżywać wszystkie wizyty w Londynie po raz drugi wieczorem dla własnej i dla jej przyjemności.

— Wiedziałem, że coś się dzisiaj zdarzy. I kupilem to wszystko. Jestem pewny, że niektóre z tych roślin... niektóre z nich okażą się cennym nabytkiem. Nie wiem dlaczego, ale jestem tego tak pewny, jakby mi ktoś powiedział, że niektóre z nich będą wspaniałymi okazami.

— Ta jedna — wskazał na zeschły korzeń — nie została rozpoznana. Może to Palaeonophis — a może nie. Może to jakiś nowy rodzaj lub nowy gatunek. To ostatni storczyk ze zbiorów Battena.

— Nie podoba mi się — rzekła jego gospodyni. — Jest bardzo brzydki.

— Dla mnie to rzecz obojętna.

— Nie podobają mi się te sterczące wyrostki — powiedziała jego kuzynka.

— Jutro wsadzę go do doniczki.

— Wylgąda jak pajak, udający nieżywego — rzekła jego gospodyni.

Wadderburn uśmiechnął się i spojrzał na korzeń z ukosa.

— W istocie, brzydko wygląda. Ale trzeba się wstrzymać z ostatecznym sądem. Może przekształci się w bardzo ładny storczyk. Jutro będę bardzo zajęty. Muszę zastanowić się dziś wieczorem, co uczynić z temi roślinami, a jutro zabiorę się do pracy.

— Znalezione biednego Battena nieżywe-

Słońce i NIVEA

dwa słowa — jedno pojęcie!

Pielęgnując skórę NIVEA możemy w całej pełni wykorzystać dobroczynne działanie promieni słonecznych, nie narażając się na niebezpieczne i bolesne oparzenie słoneczne. NIVEA chroni skórę a zarazem ułatwia opalanie cery na piękny brąz. A zatem nie żałujmy sobie Kremu i Olejku NIVEA, zwłaszcza, że ceny dostępne są dla każdego.

Krem NIVEA od zł. 0,40 do 2,60
Olejek NIVEA od zł. 1,— do 3,50

Do nabycia tylko w oryginalnych opakowaniach! Pamiętajmy jednak, że tylko NIVEA zawiera EUCERYT i dlatego ta nadzwyczajna skuteczność. NIVEA nie można niczem zastąpić.

PEBECO Spółka Akcyjna w Poznaniu

go względnie umierającego w bagnie mangrowym — nie wiem gdzie — zaczął znów mówić — a pod nim leżał, zgnieciony, jeden z tych właśnie storczyków. Chorował on od kilku dni na jakąś miejscową gorączkę i sądził, że zemdleł. Te bagna mangrowe są bardzo niezdrowe. Mówią, że pójawki wysysały z niego krew do ostatniej kropli. Być może, że zdobycie tej właśnie rośliny przyplacił życiem.

— A więc uprzedzenie moje do niej jest zupełnie usprawiedliwione.

— Mężczyźni muszą pracować, chociaż kobiety mogą płakać — rzekł Wedderburn z głęboką powagą.

— Wyobraź sobie śmierć w obrzydliwym bagnie, zdala od wszelkich wygod! Wyobraź sobie, że gorączkujesz, a jedynym twojem lekarstwem jest chlorodyna i chinina — gdyby mężczyźni pozostawili samym sobie, żyliby się tylko chlorodyną i chininą — że otaczają cię tylko te okropne dzikusy! Mówią, że mieszkańcy Andamanów wyglądają wprost okropnie... w każdym razie nie nadają się na pielęgniarzy, gdyż nie mają odpowiedniego wykształcenia. A wszystko to dlatego, aby ludzie w Anglii kupowali storczyki!

— Nie sądzę, aby to było rzeczą przyjemną, ale są ludzie, którym odpowiada taki sposób życia — rzekł Wedderburn. — Bądź co bądź, dzicy, mieszkający w tej okolicy, okazali się na tyle cywilizowanymi, że zaopiekowali się jego zbiorami, dopóki jego towarzysz, który był ornitologiem, nie wrócił z podróży do wnętrza wyspy. Nie mogli jednak powiedzieć, co to za storczyk i pozwolili mu zwiędnąć. Z tych względów jednak rośliny te są tem bardziej interesujące.

— Są obrzydliwe. Kto wie, czy nie przyczepiła się do nich malarja. I pomyśleć, że na tem brzydaństwie leżał trup! Nigdy mi to na myśl nie przyszło. Dosyć! Nie mogę wziąć już nic do ust.

— Jeśli chcesz, zabiorę je ze stołu i położę na oknie. Mogę oglądać je tam równie dobrze.

W ciągu następnych kilku dni krzątał się żywo w swej zadymionej, małej cieplarni, przynosząc węgiel drzewny, kawałki smoły, mech i wszystko to, co potrzebne jest zbieraczowi storczyków. Był z siebie bardzo zadowolony. Wieczorami opowiadał przyjaciołom o tych nowych storczykach i ciągle wspominał, że ma przeczuć, iż stanie się coś niezwykłego.

Kilka Vandeij i Dendrobium uszło pod jego czułą opieką, ale tajemniczy storczyk zaczął niespodzianie dawać znaki życia. Był tem zachwycony i odciągnął swoją gospodynię od robienia ciasta zaraz po tem odkryciu, aby się mu przypatrzyła.

— To pączek — rzekł. — Wkrótce rozwiną się liście, a te wyrostki to korzonki powietrzne.

— Wyglądają, jak małe, białe palce, wystające z brunatnego podłoża — rzekła jego gospodyni. — Nie podobają mi się.

— Dlaczego?

— Nie wiem. Wyglądają jak palce, które cię chcą pochwycić. Mam swoje upodobania i uprzedzenia.

— Nie jestem pewny, ale nie sądzę, aby storczyki, które znam, miały takie powietrzne korzonki. Rzecz prosta, że mogę się mylić. Widzisz, że są trochę spłaszczone na końcach.

— Nie podobają mi się — powiedziała jego gospodyni, wzdrygając się nagle i odwracając głowę. — Wiem, że to bardzo głupie z mej strony... i jest mi bardzo przykro zwłaszcza, że zachwycasz się tak bardzo tą rośliną. Ale nie mogę zaponieć o tym trupie.

— Być może jednak, że to nie była właśnie ta roślina. To tylko moje przypuszczenie.

Gospodyni wzruszyła ramionami. — W każdym razie, nie podoba mi się — powiedziała.

Wedderburn czuł się nieco dotknięty jej uprzedzeniem do rośliny. Ale to mu nie przeszkodziło rozmawiać z nią o storczykach w ogólności, a przedewszystkiem o tym storczyku, kiedy miał ochotę.

— Storczyki mają swoje tajemnice — rzekł pewnego dnia. — Mogą sprawiać prawdziwe niespodzianki. Darwin, który studiował ich sposób zapładniania, wskazał, że cała budowa zwyczajnego kwiatu storczyka dostosowana jest do tego, abyśmy mogli przenosić pyłek z rośliny na roślinę. Zdaje się jednak, że cały szereg znanych storczyków posiada kwiat, który nie może służyć do zapłodnienia tą drogą. Przykładem niektóre Cypripedia; nie znamy owadów, któreby mogły je zapładniać, a niektóre z nich nie mają nasienia.

— A więc w jaki sposób tworzą nowe rośliny?

— Przez odrósł i pędy, wyrastające z korzenia. To łatwo wytłumaczyć. Zagadką jednak jest, do czego służą kwiaty?

— Być może — dodał — że mój storczyk okaże się właśnie pod tym względem niezwykłym. W takim razie będę go studiował. Chciałem już dawno robić doświadczenia, jak Darwin. Dotąd jednak nie miałem czasu albo coś innego stało mi na przeszkodzie. Liście zaczynają się teraz rozwijać. Pójdź i zobacz! Powiedziała jednak, że w cieplarni jest za gorąco i że nie chce narazić się na ból głowy. Widziała roślinę jeszcze raz, a korzonki powietrzne, które były teraz więcej, jak na stopę długie, przypominały jej, na nieszczęście macki, wyciągające się po ofiarę; śniła o nich po nocach i zdawało jej się, że rosną z nieprawdopodobną szybkością. Postanowiła zatem nie oglądać więcej rośliny i Wedderburn musiał sam podziwiać jej liście. Były szerokie, jak zwyczajne, barwy ciemno-zielonej, a u podstawy miały ciemno-czerwone plamki i punkciki. Nie widział nigdy podobnych liści. Roślina ustawiona była na niskiej ławce, w pobliżu termometru, a tuż obok znajdował się nieskomplikowany przyrząd z rurami ogrzewanymi gorącą wodą, który napełniał powietrze dymem. Wedderburn spędzał teraz stale godziny popołudniowe na rozmyślaniach o bliskim zakwitnięciu tajemniczej rośliny.

W końcu nadszedł wielki dzień. Zaledwie wszedł do małej cieplarni, domyślił się, że kwiat się rozwinął, aczkolwiek jego wielki Palaeonophis Lowii zakrywał kąt, gdzie stał jego nowy ulubieniec. W powietrzu unosił się nowy zapach, przenikliwy, niezwykle słodki zapach, który wyróżniał się z pomiędzy wszystkich innych zapachów w tej ciasnej zadymionej cieplarni.

Zaledwie to zauważył, pospieszył do tajemniczego storczyka. Wielkie nieba! Na cienkiej, zielonej łodydze widniały teraz trzy wielkie kwiaty, wydające ten słodki, odurzający zapach. Stał przed niemi w niemym podziwie.

Kwiaty były białe, z złotymi smugami na płatkach; ciężka łodyga była silnie wywinięta i zdawała się być stworzona z ciemnej purpury, zmieszanej ze złotem. Zobać odrazu, że był to gatunek zupełnie nowy. I ten odurzający zapach! Jakże tu było gorąco! Kwiaty migały mu przed oczyma.

Chciał zobaczyć, czy temperatura była odpowiednia. Podszedł do termometru. I nagle zakreśliło mu się w głowie. Cegły na podłodze zaczęły tańczyć przed jego oczyma. Potem białe kwiaty, zielone liście za niemi, cała cieplarnia, jakby usunęła się w bok, a potem łukiem do góry.

O wpół do piątej kuzynka jego, stosownie do niezmiennego zwyczaju, zrobiła herbatę. Ale Wedderburn nie zjawił się.

— Modli się do tego obrzydliwego storczyka — rzekła do siebie i czekała jeszcze dziesięć minut. — Musiał mu stanąć zegarek. Pójdę i zawołam go.

Poszła prosto do cieplarni i otworzywszy

drzwi, zawołała na Wedderburna. Nie było odpowiedzi. Zauważyła, że powietrze było bardzo duszne i przesycone odurzającym zapachem. Potem ujrzała coś leżącego na ceglach, obok rur, doprowadzających gorącą wodę.

Może przez minutę stała bez ruchu.

Leżał, twarzą do góry, u stóp tajemniczego storczyka. Podobne do macek korzonki powietrzne nie kołysały się już swobodnie w powietrzu, ale zebrane były w jednym miejscu, niby spłot zielonych lin i przyczepione końcami do jego podbródka, karku i rąk.

Nie zrozumiała. Potem ujrzała, że z pod jednej z macek na jego policzku spływa cienki strumyczek krwi.

Z nieartykułowanym krzykiem podbiegła do niego i próbowała oderwać go od ssących, jak pijawki macek. Oderwała dwie z nich i z wnętrza ich spłynęła krew.

Potem zakreśliła jej się w głowie od przenikliwego zapachu kwiatów. Jakże silnie przyczepione były do niego! Zaczęła ciągnąć za zielone liny, kiedy odniosła wrażenie, że wszystko wokół niej zaczęło wirować. Czują, że mdleje, a wiedziała, że zemdleć nie może. Pozostawiła go, otworzyła szybko najbliższe drzwi, a kiedy odetchnęła świeżem powietrzem przyszła jej świetna myśl do głowy. Wzięła jedną z doniczek i wybiła szyby w drugim końcu cieplarni. Potem weszła do niej znowu. Zaczęła teraz ciągnąć ze wzmoczoną siłą bezwładne ciało Wedderburna i przewróciła tajemniczy storczyk, który spadł z trzaskiem na podłogę. Przyczepiony był jeszcze z dziwnym uporem do swej ofiary. Wyteżyła wszystkie siły i wyciągnęła storczyk i Wedderburna na świeże powietrze. Potem pomyślała o przecieciu ssących go korzonków powietrznych, jednego za drugim i w ciągu minuty uwolniła go od potwora. Był błyśnięty i krwawił z tuzina okrągłych ran.

Służący jej, który zjawił się właśnie w ogrodzie, stanął zdumiony na widok wybitych szyb i ujrzał ją wyciągającą z cieplarni bezwładne ciało, rękami zbroczone mi we krwi. Przez chwilę myślał o rzeczach niemożliwych.

— Przynieś wody! — zawołała a głos jej rozproszył jego wątpliwości. Kiedy z niezwykłym pośpiechem przyniósł wodę, zastał ją płaczącą ze wzruszenia, trzymającą głowę Wedderburna na kolanach i ocierającą krew z jego twarzy.

— Co się stało? — zapytał Wedderburn, otwierając oczy i zamykając je znowu.

— Idź i powiedz Andii, aby tu do mnie przyszła, a potem idź po doktora Haddon — rzekła do służącego, kiedy przyniósł wodę i dodała, widząc jego wahanie: — Opowiem wam wszystko, kiedy wrócicie.

Nagle Wedderburn otworzył znowu oczy, a ona rzekła: — Zemdlełeś w cieplarni.

— A storczyk?

— Zajmę się nim — rzekła.

Wedderburn stracił dość dużo krwi, ale poza tem nie odniósł żadnej poważniejszej szkody. Dali mu wódki i zawieźli go na górę do łóżka. Jego gospodyni opowiedziała swoją nieprawdopodobną historję doktorowi Haddonowi.

Chłodne powietrze z zewnątrz przenikało przez otwarte drzwi, usuwając słodkawy zapach. Większa część przerwanych korzonków leżała już zwiędła pośród ciemnych płam na ceglach. Łodyga storczyka zlamana się w czasie upadku, a na brzegach płatków kwiatów zaznaczyły się już brunatne smugi. Doktor podszedł do storczyka, a potem ujrzał, że jedna z powietrznych macek jeszcze się słabo porusza i zatrzymał się. Nazajutrz nieznamy storczyk leżał tam jeszcze, ale już czerniał i zaczął gnić. Poranny wietrzyk trząsnął od czasu do czasu drzwiami od cieplarni, a Wedderburn, promieniejący radością, rozprawiał na górze, dumny ze swej niezwykłej przygody.

go względnie umierającego w bagnie mangrowym — nie wiem gdzie — zaczął znów mówić — a pod nim leżał, zgnieciony, jeden z tych właśnie storczyków. Chorował on od kilku dni na jakąś miejscową gorączkę i sądził, że zemdleł. Te bagna mangrowe są bardzo niezdrowe. Mówią, że pójawki wysysały z niego krew do ostatniej kropli. Być może, że zdobycie tej właśnie rośliny przyplacił życiem.

— A więc uprzedzenie moje do niej jest zupełnie usprawiedliwione.

— Mężczyźni muszą pracować, chociaż kobiety mogą płakać — rzekł Wedderburn z głęboką powagą.

— Wyobraź sobie śmierć w obrzydliwym bagnie, zdala od wszelkich wygód! Wyobraź sobie, że gorączkujesz, a jedynym twojem lekarstwem jest chlorodyna i chinina — gdyby mężczyźni pozostawili samym sobie, żyliby się tylko chlorodyną i chininą — że otaczają cię tylko te okropne dzikusy! Mówią, że mieszkańcy Andamanów wyglądają wprost okropnie... w każdym razie nie nadają się na pielęgniarzy, gdyż nie mają odpowiedniego wykształcenia. A wszystko to dlatego, aby ludzie w Anglii kupowali storczyki!

— Nie sądzę, aby to było rzeczą przyjemną, ale są ludzie, którym odpowiada taki sposób życia — rzekł Wedderburn. — Bądź co bądź, dzicy, mieszkający w tej okolicy, okazali się na tyle cywilizowanymi, że zaopiekowali się jego zbiorami, dopóki jego towarzysz, który był ornitologiem, nie wrócił z podróży do wnętrza wyspy. Nie mogli jednak powiedzieć, co to za storczyk i pozwolili mu zwiędnąć. Z tych względów jednak rośliny te są tem bardziej interesujące.

— Są obrzydliwe. Kto wie, czy nie przyczepiła się do nich malarja. I pomyśleć, że na tem brzydaństwie leżał trup! Nigdy mi to na myśl nie przyszło. Dostę! Nie mogę wziąć już nic do ust.

— Jeśli chcesz, zabiorę je ze stołu i położę na oknie. Mogę oglądać je tam równie dobrze.

W ciągu następnych kilku dni krzątał się żywo w swej zadymionej, małej cieplarni, przynosząc węgiel drzewny, kawałki smoły, mech i wszystko to, co potrzebne jest zbieraczowi storczyków. Był z siebie bardzo zadowolony. Wieczorami opowiadał przyjaciołom o tych nowych storczykach i ciągle wspominał, że ma przecucie, iż stanie się coś niezwykłego.

Kilka Vandeij i Dendrobium uschło pod jego czułą opieką, ale tajemniczy storczyk zaczął niespodzianie dawać znaki życia. Był tem zachwycony i odciągnął swoją gospodynię od robienia ciasta zaraz po tem odkryciu, aby się mu przypatrzyła.

— To pączek — rzekł. — Wkrótce rozwiną się liście, a te wyrostki to korzonki powietrzne.

— Wyglądają, jak małe, białe palce, wystające z brunatnego podłoża — rzekła jego gospodyni. — Nie podobają mi się.

— Dlaczego?

— Nie wiem. Wyglądają jak palce, które cię chcą pochwycić. Mam swoje upodobania i uprzedzenia.

— Nie jestem pewny, ale nie sądzę, aby storczyki, które znam, miały takie powietrzne korzonki. Rzecz prosta, że mogę się mylić. Widzisz, że są trochę spłaszczone na końcach.

— Nie podobają mi się — powiedziała jego gospodyni, wzdrygając się nagle i odwracając głowę. — Wiem, że to bardzo głupie z mej strony... i jest mi bardzo przykro zwłaszcza, że zachwycasz się tak bardzo tą rośliną. Ale nie mogę zapomnieć o tym trupie.

— Być może jednak, że to nie była właśnie ta roślina. To tylko moje przypuszczenie.

Gospodyni wzruszyła ramionami. — W każdym razie, nie podoba mi się — powiedziała.

Wedderburn czuł się nieco dotknięty jej uprzedzeniem do rośliny. Ale to mu nie przeszkodziło rozmawiać z nią o storczykach w ogólności, a przedewszystkiem o tym storczyku, kiedy miał ochotę.

— Storczyki mają swoje tajemnice — rzekł pewnego dnia. — Mogą sprawiać prawdziwe niespodzianki. Darwin, który studiował ich sposób zapładniania, wskazał, że cała budowa zwyczajnego kwiatu storczyka dostosowana jest do tego, abyśmy mogli przenosić pyłek z rośliny na roślinę. Zdaje się jednak, że cały szereg znanych storczyków posiada kwiat, który nie może służyć do zapłodnienia tą drogą. Przykładem niektóre Cypripedia; nie znamy owadów, któreby mogły je zapładniać, a niektóre z nich nie mają nasienia.

— A więc w jaki sposób tworzą nowe rośliny?

— Przez odrósle i pędy, wyrastające z korzenia. To łatwo wytłumaczyć. Zagadką jednak jest, do czego służą kwiaty?

— Być może — dodał — że mój storczyk okaże się właśnie pod tym względem niezwykłym. W takim razie będę go studiował. Chciałem już dawno robić doświadczenia, jak Darwin. Dotąd jednak nie miałem czasu albo coś innego stało mi na przeszkodzie. Liście zaczynają się teraz rozwijać. Pójdź i zobacz! Powiedziała jednak, że w cieplarni jest za gorąco i że nie chce narazić się na ból głowy. Widziała roślinę jeszcze raz, a korzonki powietrzne, które były teraz więcej, jak na stopę długie, przypominały jej, na nieszczęście macki, wciągające się po ofiarę; śniła o nich po nocach i zdawało jej się, że rosną z nieprawdopodobną szybkością. Postanowiła zatem nie oglądać więcej rośliny i Wedderburn musiał sam podziwiać jej liście. Były szerokie, jak zwyczajne, barwy ciemno-zielonej, a u podstawy miały ciemno-czerwone plamki i punkciki. Nie widział nigdy podobnych liści. Roślina ustawiona była na niskiej ławce, w pobliżu termometru, a tuż obok znajdował się nieskomplikowany przyrząd z rurami ogrzewanymi gorącą wodą, który napełniał powietrze dymem. Wedderburn spędzał teraz stale godziny popołudniowe na rozmyślaniach o bliskim zakwitnięciu tajemniczej rośliny.

W końcu nadszedł wielki dzień. Zaledwie wszedł do małej cieplarni, domyślił się, że kwiat się rozwinął, aczkolwiek jego wielki Palaeonophis Lowii zakrywał kąt, gdzie stał jego nowy ulubieniec. W powietrzu unosił się nowy zapach, przenikliwy, niezwykle słodki zapach, który wyróżniał się z pomiędzy wszystkich innych zapachów w tej ciasnej zadymionej cieplarni.

Zaledwie to zauważył, pospieszył do tajemniczego storczyka. Wielkie nieba! Na cienkiej, zielonej łodydze widniały teraz trzy wielkie kwiaty, wydające ten słodki, odurzający zapach. Stał przed niemi w niemym podziwie.

Kwiaty były białe, z złotymi smugami na płatkach; ciężka łodyga była silnie wywinięta i zdawała się być stworzona z ciemnej purpury, zmieszanej ze złotem. Zobać odrazu, że był to gatunek zupełnie nowy. I ten odurzający zapach! Jakże tu było gorąco! Kwiaty migały mu przed oczyma.

Chciał zobaczyć, czy temperatura była odpowiednia. Podszedł do termometru. I nagle zakreśliło mu się w głowie. Cegły na podłodze zaczęły tańczyć przed jego oczyma. Potem białe kwiaty, zielone liście za niemi, cała cieplarnia, jakby usunęła się w bok, a potem łukiem do góry.

O wpół do piątej kuzynka jego, stosownie do niezmiennego zwyczaju, zrobiła herbatę. Ale Wedderburn nie zjawił się.

— Modli się do tego obrzydliwego storczyka — rzekła do siebie i czekała jeszcze dziesięć minut. — Musiał mu stanąć zegarek. Pójdę i zawołam go.

Posłała prosto do cieplarni i otworzywszy

drzwi, zawołała na Wedderburna. Nie było odpowiedzi. Zauważyła, że powietrze było bardzo duszne i przesycone odurzającym zapachem. Potem ujrzała coś leżącego na ceglach, obok rur, doprowadzających gorącą wodę.

Może przez minutę stała bez ruchu.

Leżał, twarzą do góry, u stóp tajemniczego storczyka. Podobne do macek korzonki powietrzne nie kołysały się już swobodnie w powietrzu, ale zebrane były w jednym miejscu, niby spłot zielonych lin i przyczepione końcami do jego podbródka, karku i rąk.

Nie zrozumiała. Potem ujrzała, że z pod jednej z macek na jego policzku spływa cienki strumyczek krwi.

Z nieartykułowanym krzykiem podbiegła do niego i próbowała oderwać go od ssących, jak pijawki macek. Oderwała dwie z nich i z wnętrza ich spłynęła krew.

Potem zakreśliła jej się w głowie od przenikliwego zapachu kwiatów. Jakże silnie przyczepione były do niego! Zaczęła ciągnąć za zielone liny, kiedy odniosła wrażenie, że wszystko wokół niej zaczęło wirować. Czula, że mdleje, a wiedziała, że zemdleć nie może. Pozostawiła go, otworzyła szybko najbliższe drzwi, a kiedy odetchnęła świeżym powietrzem przyszła jej świetna myśl do głowy. Wzięła jedną z doniczek i wybiła szyby w drugim końcu cieplarni. Potem weszła do niej znowu. Zaczęła teraz ciągnąć ze wzmoczoną siłą bezwładne ciało Wedderburna i przewróciła tajemniczy storczyk, który spadł z trzaskiem na podłogę. Przyczepiony był jeszcze z dziwnym uporem do swej ofiary. Wyteżyła wszystkie siły i wyciągnęła storczyk i Wedderburna na świeże powietrze. Potem pomyślała o przecieciu ssących go korzonków powietrznych, jednego za drugim i w ciągu minuty uwolniła go od potwora. Był błydy i krwawił z tuzina okrągłych ran.

Służący jej, który zjawił się właśnie w ogrodzie, stanął zdumiony na widok wybitych szyb i ujrzał ją wyciągającą z cieplarni bezwładne ciało, rękami zbroczone mi we krwi. Przez chwilę myślał o rzeczach niemożliwych.

— Przynieś wody! — zawołała a głos jej rozproszył jego wątpliwości. Kiedy z niezwykłym pośpiechem przyniósł wodę, zastał ją płaczącą ze wzruszenia, trzymającą głowę Wedderburna na kolanach i ocierającą krew z jego twarzy.

— Co się stało? — zapytał Wedderburn, otwierając oczy i zamykając je znowu.

— Idź i powiedz Andii, aby tu do mnie przyszła, a potem idź po doktora Haddona — rzekła do służącego, kiedy przyniósł wodę i dodała, widząc jego wahanie: — Opowiem wam wszystko, kiedy wrócicie.

Nagle Wedderburn otworzył znowu oczy, a ona rzekła: — Zemdlełeś w cieplarni.

— A storczyk?

— Zajmę się nim — rzekła.

Wedderburn stracił dość dużo krwi, ale poza tem nie odniósł żadnej poważniejszej szkody. Dali mu wódki i zawięzli go na górę do łóżka. Jego gospodyni opowiedziała swoją nieprawdopodobną historję doktorowi Haddonowi.

Chłodne powietrze z zewnątrz przenikało przez otwarte drzwi, usuwając słodkawy zapach. Większa część przerwanych korzonków leżała już zwiędła pośród ciemnych płam na ceglach. Łodyga storczyka zlamana się w czasie upadku, a na brzegach płatków kwiatów zaznaczyły się już brunatne smugi. Doktor podszedł do storczyka, a potem ujrzał, że jedna z powietrznych macek jeszcze się słabo porusza i zatrzymał się. Nazajutrz nieznamy storczyk leżał tam jeszcze, ale już czerniał i zaczął gnić. Pierwszy wietrzyk trząsnął od czasu do czasu drzwiami od cieplarni, a Wedderburn, promieniejący radością, rozprawiał na górze, dumny ze swej niezwyklej przygody.

HALINA STARZYŃSKA

Panie, o których mówi stolica

Koła towarzyskie stolicy zaintrygowane były w ostatnich czasach niemal zupełnym usunięciem się z życia towarzyskiego dyrektorki Haliny Starzyńskiej. Klub „Sprawność” przy P. W. K. (Przysposobienie Wojskowe Kobiet), którego dyr. Starzyńska była zawsze gorliwą i czynną członkinią, również bolał nad abstynencją swej najlepszej gimnastyczki. W tym roku poczęła przecież trenować do drugiego stopnia „POS’a”.

Skorzystałam z nadarzającej się sposobności i zaindagowałam dyr. Starzyńską na ten temat.

— Mam ogromne wyrzuty sumienia — odpowiada dyr. Starzyńska — nie tylko w stosunku do życia towarzyskiego, ale przede wszystkim w odniesieniu do mej szerokiej pracy społecznej.

— A tak, wiadomo mi, że pani dyrektorka jest niestrudzoną pracowniczką i członkinią zarządu kilku związków społecznych.

— Muszę jednakże przyznać się, że chwilowo z tego czasu, który poświęcam pracy społecznej, uszczęknęłam trochę na cele bardziej osobiste. Buduję dom. A cokolwiek robię, robię to zawsze z przejęciem i całkowitem oddaniem!

— Czy wolno zapytać, gdzie powstała ta nowa siedziba pani?

— W Warszawie, na Osiedlu Oficer-

skiem. Jest to nowa i piękna kolonja, położona niedaleko ostatniego przystanku tramwajowego, pośród pól i ogrodów podmiejskich, w sąsiedztwie kilkunastomorgowego sadu, który, gdy zakwitnie wiosną, jest ósmym cudem świata!

Z gorliwością, spragnionego bodaj widoku tych sielskich rozkoszy mieszczucha, przyjmuję mile zaproszenie dyr. Starzyńskiej na zwiedzenie Osiedla i nowowypudowanej wili. Auto, kilka minut jazdy i oto mamy przed sobą wysokie maszty starej warszawskiej radjostacji, która stanowi centrum kolonii. Na jej terenach ma być w przyszłości zaprowadzony park. Wkoło wieńcem rozsiadły się wille. Jest ich już ośmdziesiąt. Jedna z nich

jest własnością dyrekt. Romanowstwa Starzyńskich. Jest to piękna piętrowa willa, zbudowana w nowoczesnym stylu „frontem do ogrodu”, dużo światła, słońca, wspaniałe tarasy, pergole, basen.

Dyr. Starzyńska z radosną dumą prezentuje swój home.

— Mam wrażenie — mówi — że ta cała willa, to moje dzieło. Od wczesnej wiosny, całe niemal dni spędzam na budowie, kontrolując pracę przy jej wykończaniu. Wprawdzie nie posiadam w tym kierunku żadnych specjalnych studjów, ale i tak muszę się pochwalić, że pewne szczegóły w architekturze wnętrza przeprowadzone są według mojego pomysłu i planu. Zwłaszcza w części gospodarskiej.

Zwiedzamy to imperjum pani domu. Zatem celowo pomyślane szafy omurowane, jakieś nadzwyczajne schowki, spiżarnie, chłodnie elektryczne, kotły, boliery, radiatory...

Skołęb przechodzimy do pokojów recepcyjnych na parterze i sypialnych na pierwszym piętrze, z okien których rozciąga się widok na morze zieleni i mrugającą wieczorami zdala wieżę sygnalową lotniska na Okęciu.

— A teraz pokażę pani ogród. To także moja duma — zapowiada moja uprzejma rozmówczyni. — Było z nim sporo kłopotu, ze względu na spadzisty i nierówny teren. Mamy jednakże w Warszawie znakomitego planistę ogrodowego inż. Hellwiga, który naprawdę zrobił z tego kawałka nieużytku prawdziwe cacko. Roboty przeprowadzała również specjalistka tego fachu, inż. Kozakowa. Nowoczesny ogród musi bowiem stylem odpowiadać dzisiejszej architekturze. Każda roślina, każdy krzew ma tu swoje właściwe miejsce i zastosowanie. Obecnie używa się do przyozdabiania ogrodów przeważnie kwitnących krzewów z różami na czele i zimotrwałych bylin, które kwitną kolejno od wczesnej wiosny do późnej jesieni. Ścieżek się nie żwiruje, lecz wykłada taflami betonowymi, między które sieje się trawę. Można w ten sposób wydobyć, zwłaszcza w układzie

Na prawo: p. Halina Starzyńska na tle swojej willi warszawskiej.

płył na tarasach, ciekawe a piękne efekty.

Podmurowanie tarasowate ogrodu zostało skutecznie zapomocą kafli, wydrążonych i wypełnionych ziemią. Tu znów zasadziło się rośliny pnące.

Pani Halina wodzi rozradowanymi oczami po swem królestwie. Jej śliczna twarzyczka, cała w uśmiechu i zdrowych kolorach, zgrabna postać w barwnej sukni ogrodowej, doskonale harmonizują z młodzieńczą świeżością zieleni ogrodu i wykwinną architekturą, rysującą się na tle błękitu nieba, pięknie willi.

Zofja Ordyńska.

HALINA STARZYŃSKA

Panie, o których mówi stolica

Koła towarzyskie stolicy zaintrygowane były w ostatnich czasach niemal zupełnym usunięciem się z życia towarzyskiego dyrektorki Haliny Starzyńskiej. Klub „Sprawność” przy P. W. K. (Przysposobienie Wojskowe Kobiet), którego dyr. Starzyńska była zawsze gorliwą i czynną członkinią, również bolał nad abstynencją swej najlepszej gimnastyczki. W tym roku poczęła przecież trenować do drugiego stopnia „POS’a”.

Skorzystałam z nadarzającej się sposobności i zaindagowałam dyr. Starzyńską na ten temat.

— Mam ogromne wyrzuty sumienia — odpowiada dyr. Starzyńska — nie tylko w stosunku do życia towarzyskiego, ale przede wszystkim w odniesieniu do mej szerokiej pracy społecznej.

— A tak, wiadomo mi, że pani dyrektorka jest niestrudzoną pracowniczką i członkinią zarządu kilku związków społecznych.

— Muszę jednakże przyznać się, że chwilowo z tego czasu, który poświęcam pracy społecznej, uszczęknęłam trochę na cele bardziej osobiste. Buduję dom. A cokolwiek robię, robię to zawsze z przejęciem i całkowitem oddaniem!

— Czy wolno zapytać, gdzie powstała ta nowa siedziba pani?

— W Warszawie, na Osiedlu Oficer-

skiem. Jest to nowa i piękna kolonja, położona niedaleko ostatniego przystanku tramwajowego, pośród pól i ogrodów podmiejskich, w sąsiedztwie kilkunastomorgowego sadu, który, gdy zakwitnie wiosną, jest ósmym cudem świata!

Z gorliwością, spragnionego bodaj widoku tych sielskich rozkoszy mieszczucha, przyjmuję mile zaproszenie dyr. Starzyńskiej na zwiedzenie Osiedla i nowowypudowanej wili. Auto, kilka minut jazdy i oto mamy przed sobą wysokie maszty starej warszawskiej radjostacji, która stanowi centrum kolonii. Na jej terenach ma być w przyszłości zaprowadzony park. Wkoło wieńcem rozsiadły się wille. Jest ich już ośmdziesiąt. Jedna z nich

jest własnością dyrekt. Romanowstwa Starzyńskich. Jest to piękna piętrowa willa, zbudowana w nowoczesnym stylu „frontem do ogrodu”, dużo światła, słońca, wspaniałe tarasy, pergole, basen.

Dyr. Starzyńska z radosną dumą prezentuje swój home.

— Mam wrażenie — mówi — że ta cała willa, to moje dzieło. Od wczesnej wiosny, całe niemal dni spędzam na budowie, kontrolując pracę przy jej wykończaniu. Wprawdzie nie posiadam w tym kierunku żadnych specjalnych studjów, ale i tak muszę się pochwalić, że pewne szczegóły w architekturze wnętrza przeprowadzone są według mojego pomysłu i planu. Zwłaszcza w części gospodarskiej.

Zwiedzamy to imperjum pani domu. Zatem celowo pomyślane szafy omurowane, jakieś nadzwyczajne schowki, spiżarnie, chłodnie elektryczne, kotły, boliery, radiatory...

Skołębę przechodzimy do pokoiów recepcyjnych na parterze i sypialnych na pierwszym piętrze, z okien których rozciąga się widok na morze zieleni i mrugającą wieczorami zdaleka wieżę sygnalową lotniska na Okęciu.

— A teraz pokażę pani ogród. To także moja duma — zapowiada moja uprzejma rozmówczyni. — Było z nim sporo kłopotu, ze względu na spadzisty i nierówny teren. Mamy jednakże w Warszawie znakomitego planistę ogrodowego inż. Hellwiga, który naprawdę zrobił z tego kawałka nieużytku prawdziwe cacko. Roboty przeprowadzała również specjalistka tego fachu, inż. Kozakowa. Nowoczesny ogród musi bowiem stylem odpowiadać dzisiejszej architekturze. Każda roślina, każdy krzew ma tu swoje właściwe miejsce i zastosowanie. Obecnie używa się do przyozdabiania ogrodów przeważnie kwitnących krzewów z różami na czele i zimotrwałych bylin, które kwitną kolejno od wczesnej wiosny do późnej jesieni. Ścieżek się nie żwiruje, lecz wykłada taflami betonowymi, między które sieje się trawę. Można w ten sposób wydobyć, zwłaszcza w układzie

Na prawo:
o. Halina Starzyńska na tle
swojej willi
warszawskiej.

płył na tarasach, ciekawe a piękne efekty.

Podmurowanie tarasowatego ogrodu zostało skutecznie zapomocą kafli, wydrążonych i wypełnionych ziemią. Tu znów zasadziło się rośliny pnące.

Pani Halina wodzi rozradowanymi oczami po swem królestwie. Jej śliczna twarzyczka, cała w uśmiechu i zdrowych kolorach, zgrabna postać w barwnej sukni ogrodowej, doskonale harmonizują z młodzieńczą świeżością zieleni ogrodu i wykwinną architekturą, rysującą się na tle błękitu nieba, pięknie willi.

Zofja Ordyńska.

»Wieczny kalendarz«

W cudownej gotyckiej katedrze w Strasburgu, zwanej ze względu na przepiękną architekturę „perłą Alzacji“, znajduje się słynny na cały świat zegar astronomiczny z XIX w. wraz z wiecznym kalendarzem. Ten niesłychanie skomplikowany mechanizm zacieka nie tylko „speców“, ale także zwykłych śmiertelników. W katedrze można spotkać osoby, nieraz zdaleka przybywające, które całymi dniami obserwują ruchy poszczególnych części zegara.

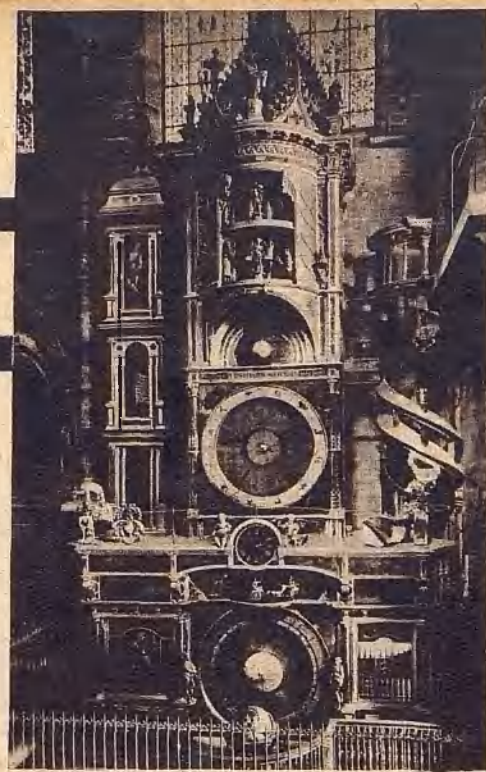
Mechanizm został skonstruowany przez mieszkańca Strasburga, artystę-zegarmistrza Schwilgué między 1838 a 1842 r. — Zegar ma formę ołtarza, składa się z trzech części: dolnej w kształcie podłużnej szafy i dwu wież, z których jedna jest szersza i większa

Po lewej: Ogólny widok Katedry w Strasburgu.

Na prawo: Zegar słoneczny, znajdujący się nad wejściem do Katedry.

ze względu na umieszczony w niej mechanizm, druga mniej okazała. W części dolnej w pośrodku na ziemi znajduje się sklepienie niebieskie, na którym zaznaczony jest codzienny ruch gwiazd. Za sklepieniem jest t. zw. „wieczny kalendarz“, który nieustannie wskazuje rok, dzień miesiąca, tygodnia, święta ruchome i stałe i t. d. — Na prawo od kalendarza widzimy zbiorowisko kół i kółeczek miarowo tykające, które „zamienia“ czas słoneczny na zwyczajny, oraz wskazuje fazę księżyca i zaćmienia. Nad ową szafką widnieje napis: „Równania słoneczne i księżycowe“. — Z lewej strony „kalendarz dla duchownych, zawierający mnóstwo zawiłych i niezrozumiałych dla profana przepisów. Powyżej środkowego „wiecznego kalendarza“ są przedstawione allegoryczne figury siedmiu dni tygodnia. Na małym, misternie rzeźbionym powoziku, ukazuje się każdego dnia inne bóstwo, któremu dzień ten jest poświęcony. Szafa, w której są te osobliwości, zakończona jest u góry galerią, t. zw. „galerią lwów“, znajdują się tam bowiem dwa lwy, trzymające tarcze herbowe. Istnieje legenda, że za dawnych czasów w południe słychać było i głos lwów ryczących. Jedno z najbardziej znanych podań mówi, że Schwilgué, twórca tego nieśmiertelnego zegara, miał zamiar zbudować podobny w jakimś innym mieście. Dowiedział się o tem mer Strasburga i za takie przestępstwo rozkazał oślepić Schwilgué. Mistrz miał jedną prośbę: aby choć raz dozwolono mu nakręcić tę cudowną maszynę. Gdy prośbie zadość uczyniono, Schwilgué zamiast nakręcić, chciał z zem-

Zegar astronomiczny Katedry strasburskiej.

sty unieruchomić cały mechanizm. Spostrzegli to towarzyszący mu strażnicy i czempredzej zaprowadzili mistrza do lochu. Nie udało się dokonać całkowitej zemsty — tylko lwy od tego czasu zamilkły.

Na tejże galerii jest zwykły zegar, trzymany przez dwu geniuszów, z tych jeden wybija godziny pałeczką, a drugi co godzinę odwraca piaseczniczkę.

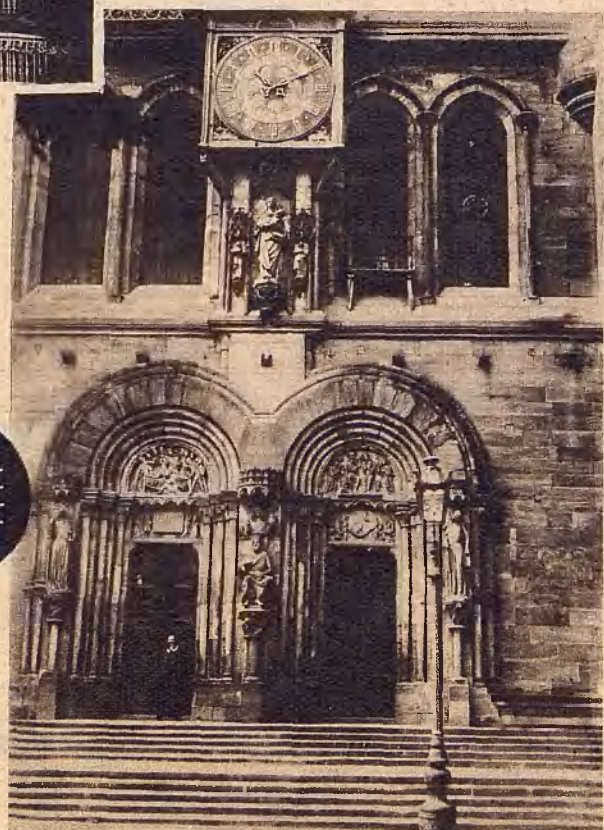
W środkowej wieży o postaci czysto gotyckiej, jest planetarium oraz ruchome figurki — może największa atrakcja całego zegara. W wewnętrznej przegrodzie w środku stoi „Śmierć“ i wybija piszczelem każdą minioną godzinę. „Śmierć“ otoczona jest czterema figurkami, symbolizującymi okresy życia. Na pierwszy kwadrans ukazuje się

dziecko, na drugi młody łucznik ze strzałami, potem wojownik z mieczem, wreszcie starzec o kulach, a potem znów Śmierć, jakby przypominająca, że na końcu wszystkiego króluje „Ona“. Jest ciekawem, że Śmierć spełnia swą rolę i w dzień i w nocy, podczas gdy figurki defilują tylko w dzień. Nad powyższą opisaną grupą jest statua Chrystusa. I skoro zegar wydzwoni południe, 12 apostołów przesuwa się przed Chrystusem, który ich błogosławi.

Boczną wieżyczką w kształcie podłużnej szafy, ozdobiona jest malowidłami Stimmera, wśród których widzimy też portret twórcy, artysty-zegarmistrza, i zawiera w swoim wnętrzu ciężarki zegara.

Na daszku tej wieżyczki siedzi słynny kogut, który, gdy tylko przesuną się Apostołowie, trzepocze radośnie skrzydłami i do złudzenia naśladuje prawdziwe pisanie, tak jakby chciał przypomnieć dane niegdyś jednemu z apostołów ostrzeżenie.

Wspaniała Katedra strasburska posiada

poza opisanym zegarem astronomicznym, zaliczonym do rzeczy godnych widzenia, również zegar o wspaniałej robocie, znajdujący się na zewnątrz kościoła. Jak stwierdza kronika kościelna pochodzi on z roku 1290. Tak więc świątynia strasburska szczyci się dwoma zabytkami dawnej sztuki zegarmistrzowskiej.

(Lew.)

Młodość... Uroda... Piękno...

dzięki pielęgnacji metodą **MARY MAYER**
Właśnie teraz w okresie wakacyjnym należy pomyśleć o doprowadzeniu do porządku swojej urody...

Wskazówki racjonalnej pielęgnacji i właściwie zastosowane preparaty znajdzie Pani w najbardziej wzorowo postawionym Instytucie Kosmetycznym **MARY MAYER**
Warszawa, Królewska 2.

»Wieczny kalendarz«

W cudownej gotyckiej katedrze w Strasburgu, zwanej ze względu na przepiękną architekturę „perłą Alzacji“, znajduje się słynny na cały świat zegar astronomiczny z XIX w. wraz z wiecznym kalendarzem. Ten niesłychanie skomplikowany mechanizm zacieka nie tylko „speców“, ale także zwykłych śmiertelników. W katedrze można spotkać osoby, nieraz zdaleka przybywające, które całymi dniami obserwują ruchy poszczególnych części zegara.

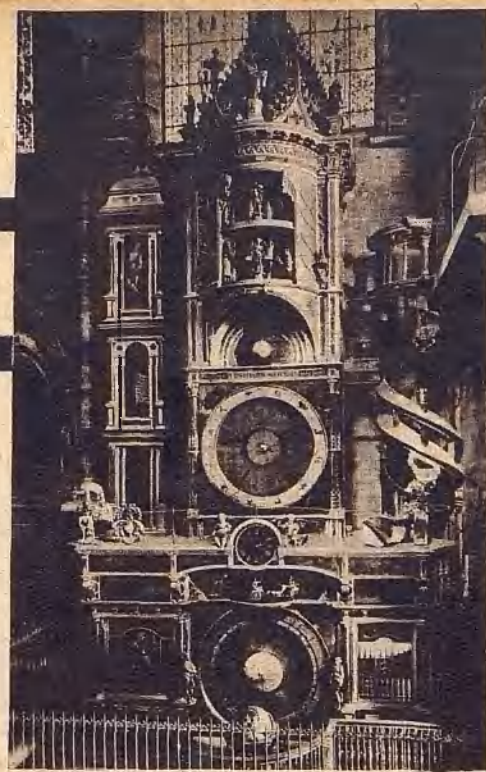
Mechanizm został skonstruowany przez mieszkańca Strasburga, artystę-zegarmistrza Schwilgué między 1838 a 1842 r. — Zegar ma formę ołtarza, składa się z trzech części: dolnej w kształcie podłużnej szafy i dwu wież, z których jedna jest szersza i większa

Po lewej: Ogólny widok Katedry w Strasburgu.

Na prawo: Zegar słoneczny, znajdujący się nad wejściem do Katedry.

ze względu na umieszczony w niej mechanizm, druga mniej okazała. W części dolnej w pośrodku na ziemi znajduje się sklepienie niebieskie, na którym zaznaczony jest codzienny ruch gwiazd. Za sklepieniem jest t. zw. „wieczny kalendarz“, który nieustannie wskazuje rok, dzień miesiąca, tygodnia, święta ruchome i stałe i t. d. — Na prawo od kalendarza widzimy zbiorowisko kół i kółeczek miarowo tykające, które „zamienia“ czas słoneczny na zwyczajny, oraz wskazuje fazę księżyca i zaćmienia. Nad ową szafką widnieje napis: „Równania słoneczne i księżycowe“. — Z lewej strony „kalendarz dla duchownych, zawierający mnóstwo zawiłych i niezrozumiałych dla profana przepisów. Powyżej środkowego „wiecznego kalendarza“ są przedstawione allegoryczne figury siedmiu dni tygodnia. Na małym, misternie rzeźbionym powoziku, ukazuje się każdego dnia inne bóstwo, któremu dzień ten jest poświęcony. Szafa, w której są te osobliwości, zakończona jest u góry galerijką, t. zw. „galerijką lwów“, znajdują się tam bowiem dwa lwy, trzymające tarcze herbowe. Istnieje legenda, że za dawnych czasów w południe słychać było i głos lwów ryczących. Jedno z najbardziej znanych podań mówi, że Schwilgué, twórca tego nieśmiertelnego zegara, miał zamiar zbudować podobny w jakimś innym mieście. Dowiedział się o tem mer Strasburga i za takie przestępstwo rozkazał oślepić Schwilgué. Mistrz miał jedną prośbę: aby choć raz dozwolono mu nakręcić tę cudowną maszynę. Gdy prośbie zadość uczyniono, Schwilgué zamiast nakręcić, chciał z zem-

Zegar astronomiczny Katedry strasburskiej.

sty unieruchomić cały mechanizm. Spostrzegli to towarzyszący mu strażnicy i czempredzej zaprowadzili mistrza do lochu. Nie udało się dokonać całkowitej zemsty — tylko lwy od tego czasu zamilkły.

Na tejże galerijce jest zwykły zegar, trzymany przez dwu geniuszów, z tych jeden wybija godziny palczką, a drugi co godzinę odwraca piaseczniczkę.

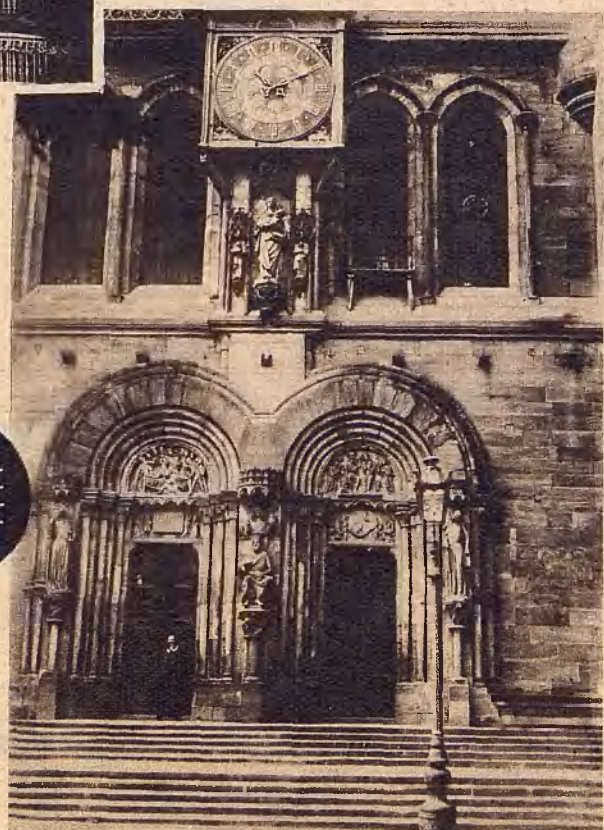
W środkowej wieży o postaci czysto gotyckiej, jest planetarium oraz ruchome figurki — może największa atrakcja całego zegara. W wewnętrznej przegrodzie w środku stoi „Śmierć“ i wybija piszczelem każdą minioną godzinę. „Śmierć“ otoczona jest czterema figurkami, symbolizującymi okresy życia. Na pierwszy kwadrans ukazuje się

dziecko, na drugi młody łucznik ze strzałami, potem wojownik z mieczem, wreszcie starzec o kulach, a potem znów Śmierć, jakby przypominająca, że na końcu wszystkiego króluje „Ona“. Jest ciekawem, że Śmierć spełnia swą rolę i w dzień i w nocy, podczas gdy figurki defilują tylko w dzień. Nad powyższą opisaną grupą jest statua Chrystusa. I skoro zegar wydzwoni południe, 12 apostołów przesuwa się przed Chrystusem, który ich błogosławi.

Boczną wieżyczką w kształcie podłużnej szafy, ozdobiona jest malowidłami Stimmera, wśród których widzimy też portret twórcy, artysty-zegarmistrza, i zawiera w swoim wnętrzu ciężarki zegara.

Na daszku tej wieżyczki siedzi słynny kogut, który, gdy tylko przesuną się Apostołowie, trzepocze radośnie skrzydłami i do złudzenia naśladuje prawdziwe pianie, tak jakby chciał przypomnieć dane niegdyś jednemu z apostołów ostrzeżenie.

Wspaniała Katedra strasburska posiada

poza opisanym zegarem astronomicznym, zaliczonym do rzeczy godnych widzenia, również zegar o wspaniałej robocie, znajdujący się na zewnątrz kościoła. Jak stwierdza kroniki kościelne pochodzi on z roku 1290. Tak więc świątynia strasburska szczyci się dwoma zabytkami dawnej sztuki zegarmistrzowskiej.

(Lew.)

Młodość... Uroda... Piękno...

dzięki pielęgnacji metodą **MARY MAYER**
Właśnie teraz w okresie wakacyjnym należy pomyśleć o doprowadzeniu do porządku swojej urody...

Wskazówki racjonalnej pielęgnacji i właściwie zastosowane preparaty znajdzie Pani w najbardziej wzorowo postawionym Instytucie Kosmetycznym **MARY MAYER**
Warszawa, Królewska 2.

Halla! Tu mówią teatry Broadway'u...

Ryba dość rzadka — schwytna w sieć wywiadu. Polak, a zarazem artysta dramatyczny scen nowojorskich — Czesław Sager-Czaja — jeden z wybitnych aktorów sławnej sceny Ziegfielda na Broadway'u. Urodzony w Nowym Jorku — przyjechał już po raz drugi do Polski, przyjechał z tęsknoty i z niechęcią myśli o chwili, w której będzie trzeba wyruszyć zpowrotem... dla chleba.

Rozmawiamy o sztuce teatralnej Ameryki. Przedewszystkiem zaś o jej „stronie aktorskiej”. W pewnej chwili poruszam sprawę organizacji pracy aktorskiej. Mój interlokutor ożywia się:

— Panie — mówi — pod tym względem Europa a Ameryka — to niebo a ziemia, w dosłownym tego zdania znaczeniu. Tu macie swoje związki, określone gaże i warunki engagement, tam zaś jest prawie wszystko rzeczą przypadku. Macie stałe teatry ze stałymi zespołami, które grają przez cały rok w różnych sztukach — u nas zaś są poszczególni producenci, posiadający wprawdzie często swe własne gmachy teatralne, ale angażujący jedynie do poszczególnych sztuk i to jedynie przez pośrednią drogę niezliczonych agencji; każda znów z tych agencji pobiera od poszczególnego „swego” aktora odpowiedni haracz miesięczny — obiecując mu nierzadko i „całemi półroczami” wystąpienie w jakiejś roli... a tu tymczasem trzeba żyć, dobrze się ubierać, mieć zawsze wesołą i uśmiechniętą twarz — tego bowiem wymaga „bushido” amerykańskiego świata... To, panie, nie są żarty — to walka na śmierć i życie z niezliczoną konkurencją, walka z samym sobą, walka o wytrwanie i dojście wbrew wszelkim przeszkodom do upragnionego celu.

Protekcja zaś u nas w Ameryce bardzo mało znaczy. Kończy się ona... na próbie, gdzie protegowany musi mimo wszystko przedewszystkiem pokazać, że coś umie i to, że umie to coś „perfect”. Jeżeli próba za-

Czesław Sager-Czaja, utalentowany aktor teatrów Broadway'u.

wiedzie — wszelka protekcja się kończy i niema już nadal w danym poszczególnym wypadku żadnego znaczenia. Producent, który lekką rączką rzucił często na wystawienie jednej sztuki kilkaset tysięcy dolarów — nie może ze względu na własny interes pozwolić na to, by tę sztukę psuł jakiś pupilek choćby najwyżej postawionej osoby. Ale co jest najciekawsze, że i osoba protegowana, o ile nie daje sama na sztukę pieniędzy, rozumie doskonale interes producenta i nie wymaga nigdy „ponad miarę”. Gdy widzi, że jej protegowany nie nadaje się — zaprzestaje wszelkich usiłowań w tym kie-

runku. Jest to specyficznie amerykańska rzetelność w tym względzie i świadczy tylko na korzyść tamtejszych ludzi.

— Niech mi Pan powie — wtrąciłem — o następującej sprawie: Dajmy na to — Pan zdobył już stanowisko w aktorskim świecie Ameryki, gra Pan w jakiejś sztuce, której przedstawienia dobiegają już jednakże końca; kiedy i w jaki sposób zaczyna Pan starać się o nowe engagement?

— Doskonale. Mam pod ręką przykład klasyczny z własnego życia — z czasów, gdy grałem jedną z głównych ról w „Rio Rita”, która najpierw szła u Ziegfielda, zanim nakręcono ją w filmie. Sztuka ta szła dwa lata przeszło, ściśle z prowincjonalnymi występami dwa i pół lat — a zatem opłacała się. Bo trzeba panu wiedzieć, że półroczne jedynie powodzenie sztuk o wielkim nakładzie kosztów jest uważane za klęskę — po pół roku bowiem dopiero zaczynają się wkłady amortyzować. Ale nie odbiegajmy od pańskiego pytania.

Było to już pod koniec drugiego roku codziennego grania „Rio Rita” w New Yorku i innych wielkich miastach Stanów. Pamiętam, byliśmy wtedy w Bostonie — gdy dowiedziałem się przez moich przyjaciół nowojorskich, że za jakieś półtora roku mają wystawić nową sztukę, w której jest mała wprawdzie, ale niezwykle ciekawa pod względem charakterystycznym rola Chińczyka. Postanowiłem tedy zdobyć tę rolę za wszelką cenę. Jak zobaczy pan później — nie było to łatwe zadanie. Przedewszystkiem bowiem amerykański reżyser i producent nie rozumie w takich wypadkach słowa: „charakterystyczny”. Jeśli jest rola Chińczyka — musi ją zagrać autentyczny Chińczyk. Jeśli zaś ten Chińczyk ma mieć warkocz — trzeba szukać i znaleźć Chińczyka z warkoczem. Jeśli ktoś w sztuce ma mieć brodę lub szpakowate włosy o takiej a nie innej kołfjrze — szuka się wśród tysięcy aktorów takiego właśnie człowieka, peruk bowiem do-

Po lewej: Czesław Sager-Czaja w charakterystycznej roli.

Powyżej: Wnętrze olbrzymiego kina w Nowym Jorku, które posiada największy żyrandol świata.

Na prawo: A oto chińskie „wcielenie” zdolnego artysty.

Halla! Tu mówią teatry Broadway'u...

Ryba dość rzadka — schwytna w sieć wywiadu. Polak, a zarazem artysta dramatyczny scen nowojorskich — Czesław Sager-Czaja — jeden z wybitnych aktorów sławnej sceny Ziegfielda na Broadway'u. Urodzony w Nowym Jorku — przyjechał już po raz drugi do Polski, przyjechał z tęsknoty i z niechęcią myśli o chwili, w której będzie trzeba wyruszyć zpowrotem... dla chleba.

Rozmawiamy o sztuce teatralnej Ameryki. Przedewszystkiem zaś o jej „stronie aktorskiej”. W pewnej chwili poruszam sprawę organizacji pracy aktorskiej. Mój interlokutor ożywia się:

— Panie — mówi — pod tym względem Europa a Ameryka — to niebo a ziemia, w dosłownym tego zdania znaczeniu. Tu macie swoje związki, określone gaże i warunki engagement, tam zaś jest prawie wszystko rzeczą przypadku. Macie stałe teatry ze stałymi zespołami, które grają przez cały rok w różnych sztukach — u nas zaś są poszczególni producenci, posiadający wprawdzie często swe własne gmachy teatralne, ale angażujący jedynie do poszczególnych sztuk i to jedynie przez pośrednią drogę niezliczonych agencji; każda znów z tych agencji pobiera od poszczególnego „swego” aktora odpowiedni haracz miesięczny — obiecując mu nierzadko i „całemi półroczami” wystąpienie w jakiejś roli... a tu tymczasem trzeba żyć, dobrze się ubierać, mieć zawsze wesołą i uśmiechniętą twarz — tego bowiem wymaga „bushido” amerykańskiego świata... To, panie, nie są żarty — to walka na śmierć i życie z niezliczoną konkurencją, walka z samym sobą, walka o wytrwanie i dojście wbrew wszelkim przeszkodom do upragnionego celu.

Protekcja zaś u nas w Ameryce bardzo mało znaczy. Kończy się ona... na próbie, gdzie protegowany musi mimo wszystko przedewszystkiem pokazać, że coś umie i to, że umie to coś „perfect”. Jeżeli próba za-

Czesław Sager-Czaja, utalentowany aktor teatrów Broadway'u.

wiedzie — wszelka protekcja się kończy i niema już nadal w danym poszczególnym wypadku żadnego znaczenia. Producent, który lekką rączką rzucił często na wystawienie jednej sztuki kilkaset tysięcy dolarów — nie może ze względu na własny interes pozwolić na to, by tę sztukę psuł jakiś pupilek choćby najwyżej postawionej osoby. Ale co jest najciekawsze, że i osoba protegowana, o ile nie daje sama na sztukę pieniędzy, rozumie doskonale interes producenta i nie wymaga nigdy „ponad miarę”. Gdy widzi, że jej protegowany nie nadaje się — zaprzestaje wszelkich usiłowań w tym kie-

runku. Jest to specyficznie amerykańska rzetelność w tym względzie i świadczy tylko na korzyść tamtejszych ludzi.

— Niech mi Pan powie — wtrąciłem — o następującej sprawie: Dajmy na to — Pan zdobył już stanowisko w aktorskim świecie Ameryki, gra Pan w jakiejś sztuce, której przedstawienia dobiegają już jednakże końca; kiedy i w jaki sposób zaczyna Pan starać się o nowe engagement?

— Doskonale. Mam pod ręką przykład klasyczny z własnego życia — z czasów, gdy grałem jedną z głównych ról w „Rio Rita”, która najpierw szła u Ziegfielda, zanim nakręcono ją w filmie. Sztuka ta szła dwa lata przeszło, ściśle z prowincjonalnymi występami dwa i pół lat — a zatem optaciła się. Bo trzeba panu wiedzieć, że półroczne jedynie powodzenie sztuk o wielkim nakładzie kosztów jest uważane za klęskę — po pół roku bowiem dopiero zaczynają się wkłady amortyzować. Ale nie odbiegajmy od pańskiego pytania.

Było to już pod koniec drugiego roku codziennego grania „Rio Rita” w New Yorku i innych wielkich miastach Stanów. Pamiętam, byliśmy wtedy w Bostonie — gdy dowiedziałem się przez moich przyjaciół nowojorskich, że za jakieś półtora roku mają wystawić nową sztukę, w której jest mała wprawdzie, ale niezwykle ciekawa pod względem charakterystycznym rola Chińczyka. Postanowiłem tedy zdobyć tę rolę za wszelką cenę. Jak zobaczy pan później — nie było to łatwe zadanie. Przedewszystkiem bowiem amerykański reżyser i producent nie rozumie w takich wypadkach słowa: „charakterystyczny”. Jeśli jest rola Chińczyka — musi ją zagrać autentyczny Chińczyk. Jeśli zaś ten Chińczyk ma mieć warkocz — trzeba szukać i znaleźć Chińczyka z warkoczem. Jeśli ktoś w sztuce ma mieć brodę lub szpakowate włosy o takiej a nie innej kołfjrze — szuka się wśród tysięcy aktorów takiego właśnie człowieka, peruk bowiem do-

Po lewej: Czesław Sager-Czaja w charakterystycznej roli.

Powyżej: Wnętrze olbrzymiego kina w Nowym Jorku, które posiada największy żyrandol świata.

Na prawo: A oto chińskie „wcielenie” zdolnego artysty.

Powyżej: Słynny reżyser i twórca teatrów rewjowych Florence Ziegfeld przy pracy.

Na prawo: Teatr nowojorski „Roxy” w dzielnicy „Rockefeller City” odznacza się oryginalną architekturą nowoczesną.

Na prawo: Jeden z największych teatrów rewjowych U. S. A. — „Roxy”, mieszczący przeszło 6000 osób.

niedawna nie uznawano. Naturalnie, w dodatku mnogość niezliczona różnorodnego materiału aktorskiego utwierdzała jeszcze bardziej amerykańskich producentów w tej ich niezłomnej dotychczas zasadzie. Miałem więc ciężki orzech do zgryzienia — ale również zbyt wiele doświadczenia poza sobą, by się przeciwnościami nie zrazić. Postanowiłem udowodnić Amerykanom, że biały może równie dobrze zagrać kolorowego, tak, żeby widownia uwierzyła, iż ma prawdziwego kolorowego przed sobą. Przez półtora roku przygotowywałem się do tej, małej zresztą roliki, zapuszczając się w głąb przeróżnych dzielnic chińskich w miastach, gdzie graliśmy, studiując zwyczaje Chińczyków, ucząc się po chińsku (w roli były partje, wypowiedziane w tym właśnie języku), ucząc się chińskich piosenek i ich wykonywania na sposób chiński, a dalej specjalnie studiowałem dialekt amerykańskiej angielszczyzny Chińczyka, jego sposób zachowywania się w różnych okolicznościach życia, jego tok myślenia i rozumowania, wreszcie wszystko, co tylko nasunął mi szczęśliwy przypadek w tym względzie.

Po półtorarocznym przygotowaniu się przyszedłem do Ziegfelda (a znał mnie on już z roli w wystawionej przez siebie Rio Ricie) i powiedziałem, że chcę zagrać tę rolę. Z miejsca zostałem wyśmiany tak przez niego, jak i przez reżysera. Znaleźli oni już sobie Chiń-

czyka do tej roli, ale okazało się, że mimo zdolności i bezsprzecznej inteligencji (był on studentem jednego z uniwersytetów amerykańskich) Chińczyk nie potrafił zagrać Chińczyka. Wreszcie po wielkich prośbach i zachodach zrobiono ze mną próbę. Wypadła ona dobrze tak pod względem głosowym, jak i technicznym, ale obu Amerykanom nie mogło pomieścić się w głowie, jak ja mógłbym się ucharakteryzować na Chińczyka tak, by mnie nikt nie poznał. Gdy się im pokazałem w odpowiedniej charakterystyce, przekonałem ich już całkowicie, no i rolę zdobyłem wbrew wszystkim, zakorzenionym pod tym względem u nas przesądom.

Amerykański reżyser zawsze mówi swym aktorom: Gra pan to a to, wygląda pan tak a tak — musi pan zrobić i przeżyć to w ten sposób, żebym ja za chwilę i ci za pół roku, którzy pana będą w tej roli oglądać — uwierzyli, że to nie pan, ale dany bohater rzeczywiście stoi przed nimi. Dopiero jak się tej sztuki dokaże — wychodzą w Ameryce z założenia, że rola jest odpowiednio postawiona, a aktor spełnił swe zadanie. A to nie jest takie łatwe, jakby się zdawało — tu trzeba pracy z za-

— Rzeczywiście, to, co Pan mówi, jest dla nas w Europie rewelacją. Czy równie starannie przygotowuje sztukę reżyser i producent, tak, jak aktor swą rolę?

— O ile nie staranniej! Tu znów posłużę się przykładem, wziętym z teatru Ziegfelda, u którego przez dłuższy czas pracowałem. A tak jest mniej więcej wszędzie — naturalnie myślę tu tylko o scenach pierwszorzędnym, dbających o swą wyrobioną markę.

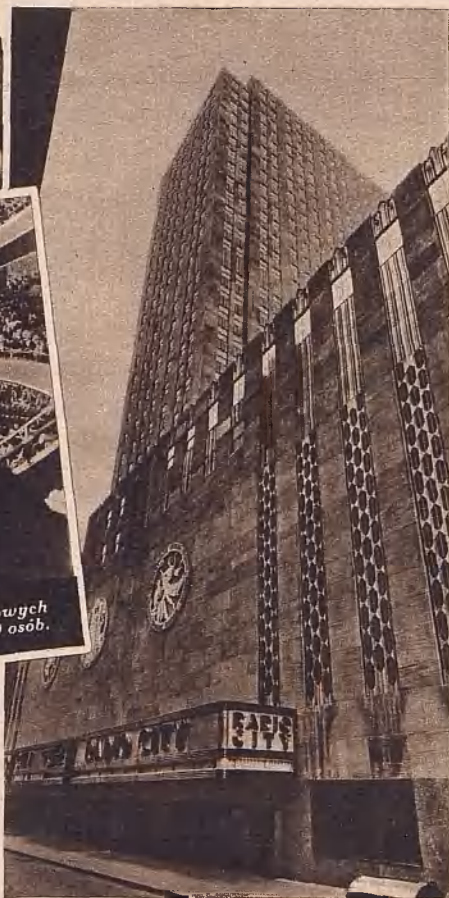
Z chwilą rozpoczęcia wprowadzania sztuki w próby, zaczyna się praca na „froncie technicznym” jak też artystycznym. Producent łoży pieniądze na jak najlepsze wyposażenie sztuki pod każdym względem. Jak już wspominałem, sumy wydatkowane przekraczają niejednokrotnie najśmielsze wyobrażenia Europejczyka, dochodzą do pół miliona dolarów i więcej. Rio Rita kosztowała przeszło 350.000 dolarów, inne sztuki więcej lub mniej — zależnie od ich kalkulowania się. Okres prób dzieli się zazwyczaj na cztery części zasadnicze. Pierwsza — to wspólne odczytywanie sztuki i doskonałe opanowanie pamięciowe, budki suflerskiej bowiem i suflera dobry teatr amerykański nie uznaje. Przytem przez cały przeciąg prób nie wolno nikomu podczas nich wydać się z teatru przed skończeniem próby. Choćby ktoś miał dwa słowa do wy-

wiedzenia — siedzi przez całą próbę i musi się wzywać w nastrój sztuki i cały mechanizm jej dramatu.

I tak codziennie, aż do premjery, a nawet poza nią, gdyż próby trwają już po premjrze dalej, raz lub dwa razy w tygodniu. — Utrzymuje się ten zwyczaj po to, by aktorzy nie zmecznizowali się i nie obniżyli poziomu, odgrywanego przez dłuższy przeciąg czasu utworu. Druga część czasokresu prób — to „ustawianie” sytuacji, przyczem wszystko bywa zazwyczaj ściśle odmierzone i „wycykowane” do ostatecznych granic. Trzeci okres — to łączenie sytuacji, montowanie poszczególnych członów sztuki w jedną organiczną całość. — Czwarty wreszcie — to już próby generalne, które pozwalają się zorjentować w całości wykonania. Tu dam panu przykład, jak reaguje producent na najmniejsze choćby niedociągnięcia. — W swoim czasie Zieg-

field wystawiał pewną rewję, której jedna mała, pięciominutowa scenka otrzymała prześliczną dekorację za dziesięć tysięcy dolarów. Wszystko w niej było właściwie bez błędów, lecz przybyłemu na próbę półgeneralną Ziegfeldowi coś się w tej dekoracji nie spodobało. Padło jedno jedyne słowo: „precz z tem ze sceny” i... całą dekorację wyrzucono na śmiecie, zastępując ją nową, piękniejszą. Dziesięć tysięcy dolarów „poszło spać”. A co dopiero mówić o scenach większych! I tak, widzi pan, jest ze wszystkim...

Adam Cyprian.

Na lewo: Wnętrze teatru „Roxy”, posiadającego najlepszy zespół baletowy.

Powyżej: Słynny reżyser i twórca teatrów rewjowych Florence Ziegfeld przy pracy.

Na prawo: Teatr nowojorski „Roxy” w dzielnicy „Rockefeller City” odznacza się oryginalną architekturą nowoczesną.

Na prawo: Jeden z największych teatrów rewjowych U. S. A. — „Roxy”, mieszczący przeszło 6000 osób.

niedawna nie uznawano. Naturalnie, w dodatku mnogość niezliczona różnorodnego materiału aktorskiego utwierdzała jeszcze bardziej amerykańskich producentów w tej ich niezłomnej dotychczas zasadzie. Miałem więc ciężki orzech do zgryzienia — ale również zbyt wiele doświadczenia poza sobą, by się przeciwnościami nie zrazić. Postanowiłem udowodnić Amerykanom, że biały może równie dobrze zagrać kolorowego, tak, żeby widownia uwierzyła, iż ma prawdziwego kolorowego przed sobą. Przez półtora roku przygotowywałem się do tej, malej zresztą rólkę, zapuszczając się w głąb przeróżnych dzielnic chińskich w miastach, gdzie graliśmy, studiując zwyczaje Chińczyków, ucząc się po chińsku (w roli były partje, wypowiedziane w tym właśnie języku), ucząc się chińskich piosenek i ich wykonywania na sposób chiński, a dalej specjalnie studiowałem dialekt amerykańskiej angielszczyzny Chińczyka, jego sposób zachowywania się w różnych okolicznościach życia, jego tok myślenia i rozumowania, wreszcie wszystko, co tylko nasunął mi szczęśliwy przypadek w tym względzie.

Po półtorarocznym przygotowaniu się przyszedłem do Ziegfelda (a znał mnie on już z roli w wystawionej przez siebie Rio Ricie) i powiedziałem, że chcę zagrać tę rolę. Z miejsca zostałem wyśmiany tak przez niego, jak i przez reżysera. Znaleźli oni już sobie Chiń-

czyka do tej roli, ale okazało się, że mimo zdolności i bezsprzecznej inteligencji (był on studentem jednego z uniwersytetów amerykańskich) Chińczyk nie potrafił zagrać Chińczyka. Wreszcie po wielkich prośbach i zachodach zrobiono ze mną próbę. Wypadła ona dobrze tak pod względem głosowym, jak i technicznym, ale obu Amerykanom nie mogło pomeścić się w głowie, jak ja mógłbym się ucharakteryzować na Chińczyka tak, by mnie nikt nie poznał. Gdy się im pokazałem w odpowiedniej charakterystyce, przekonałem ich już całkowicie, no i rolę zdobyłem wbrew wszystkim, zakorzenionym pod tym względem u nas przesądom.

Amerykański reżyser zawsze mówi swym aktorom: Gra pan to a to, wygląda pan tak a tak — musi pan zrobić i przeżyć to w ten sposób, żebym ja za chwilę i ci za pół roku, którzy pana będą w tej roli oglądać — uwierzyli, że to nie pan, ale dany bohater rzeczywiście stoi przed nimi. Dopiero jak się tej sztuki dokaże — wychodzą w Ameryce z założenia, że rola jest odpowiednio postawiona, a aktor spełnił swe zadanie. A to nie jest takie łatwe, jakby się zdawało — tu trzeba pracy z za-

— Rzeczywiście, to, co Pan mówi, jest dla nas w Europie rewelacją. Czy równie starannie przygotowuje sztukę reżyser i producent, tak, jak aktor swą rolę?

— O ile nie starannie! Tu znów posłużę się przykładem, wziętym z teatru Ziegfelda, u którego przez dłuższy czas pracowałem. A tak jest mniej więcej wszędzie — naturalnie myślę tu tylko o scenach pierwszorzędnym, dbających o swą wyrobioną markę.

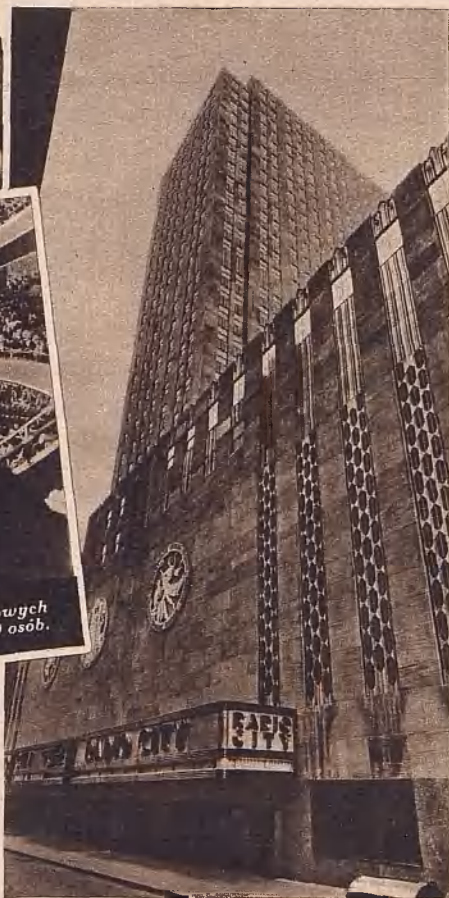
Z chwilą rozpoczęcia wprowadzania sztuki w próby, zaczyna się praca na „froncie technicznym” jak też artystycznym. Producent łoży pieniądze na jak najlepsze wyposażenie sztuki pod każdym względem. Jak już wspominałem, sumy wydatkowane przekraczają niejednokrotnie najśmielsze wyobrażenia Europejczyka, dochodzą do pół miliona dolarów i więcej. Rio Rita kosztowała przeszło 350.000 dolarów, inne sztuki więcej lub mniej — zależnie od ich kalkulowania się. Okres prób dzieli się zazwyczaj na cztery części zasadnicze. Pierwsza — to wspólne odczytywanie sztuki i doskonałe opanowanie pamięciowe, budki suflerskiej bowiem i suflera dobry teatr amerykański nie uznaje. Przytem przez cały przeciąg prób nie wolno nikomu podczas nich wydać się z teatru przed skończeniem próby. Choćby ktoś miał dwa słowa do wy-

wiedzenia — siedzi przez całą próbę i musi się wzywać w nastrój sztuki i cały mechanizm jej dramatu.

I tak codziennie, aż do premjery, a nawet poza nią, gdyż próby trwają już po premjrze dalej, raz lub dwa razy w tygodniu. — Utrzymuje się ten zwyczaj po to, by aktorzy nie zmecznizowali się i nie obniżyli poziomu, odgrywanego przez dłuższy przeciąg czasu utworu. Druga część czasokresu prób — to „ustawianie” sytuacji, przyczem wszystko bywa zazwyczaj ściśle odmierzone i „wycykowane” do ostatecznych granic. Trzeci okres — to łączenie sytuacji, montowanie poszczególnych członów sztuki w jedną organiczną całość. — Czwarty wreszcie — to już próby generalne, które pozwalają się zorjentować w całości wykonania. Tu dam panu przykład, jak reaguje producent na najmniejsze choćby niedociągnięcia. — W swoim czasie Zieg-

field wystawiał pewną rewję, której jedna maleńka, pięciominutowa scenka otrzymała prześliczną dekorację za dziesięć tysięcy dolarów. Wszystko w niej było właściwie bez błędu, lecz przybyłemu na próbę półgeneralną Ziegfeldowi coś się w tej dekoracji nie spodobało. Padło jedno jedyne słowo: „przez z tem ze sceny” i... całą dekorację wyrzucono na śmiecie, zastępując ją nową, piękniejszą. Dziesięć tysięcy dolarów „poszło spać”. A co dopiero mówić o scenach większych! I tak, widzi pan, jest ze wszystkim...

Adam Cyprian.

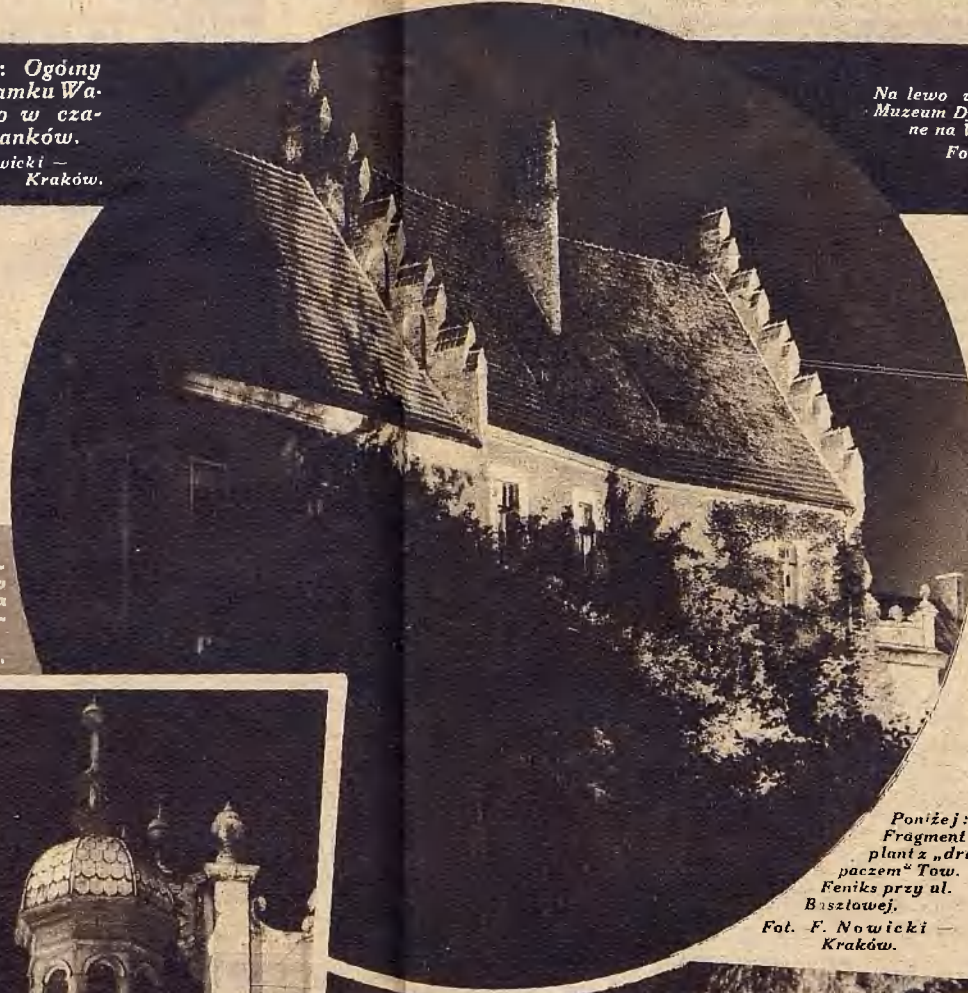
Na lewo: Wnętrze teatru „Roxy”, posiadającego najlepszy zespół baletowy.

W świetle reflektorów...

Na lewo: Ogólny widok Zamku Wawelskiego w czasie Wianków.
Fot. F. Nowicki — Kraków.

Na lewo w kole: Muzeum Dłuszyńskiego na Wawelu.
Fot. „As”.

Poniżej: Wykusze Sukiennic — w głębi wieża kościoła Mariackiego.
Fot. „As”.

Na prawo: Wieża gmachu Izby Handlowej na tle plant.
Fot. Nowicki — Kraków.

Poniżej: Fragment plant „drapacz” Tow. Feniks przy ul. Basztowej.
Fot. F. Nowicki — Kraków.

Wieża Srebrnych Dzwonów i kolumna Kapticy Zygmuntołowskiej na Wawelu.
Fot. „As”.

Na lewo: Stara lipa na plantach krakowskich.
Fot. E. Męszynowicz — Kraków.

Piękno architektury podwawelskiego grodu zyskało podczas „Dni Krakowa” niezwykle sprzymierzenia w postaci pomysłowej iluminacji monumentalnych gmachów oraz plant, które pierścieniem okalają najstarszą część miasta. Ukryte w koronach drzew reflektory ślały co wieczór promienie różnokolorowego światła na kwiatne gazony, grupy egzotycznych palm i szlachetnych krzewów, stwarzając na tle atramentowo czarnego nieba niezapomnianą scenę. Idąc w taki wieczór plantami, przyjezdni doznawali niezwykłych wrażeń. Bo oto na niejednym miejscu bliskie sąsiedztwo średniowiecznych budowli i nowożytnych gmachów pozwalało na wytworzenie się wspólnych kontrastów, które zachwycić mogły oko najwytrawniejszego globrottera. Surowe za dnia mury obronne opodał Florjańskiej Bramy, a w nich Baszta Ciesielska nabrały nocą w świetle reflektorów rumieńców życia, które pulsowało tam gorącym strumieniem jeszcze za czasów Rzeczypospolitej krakowskiej. Odwróciwszy oczy w przeciwnym kierunku widz spostrzegł imponującą fasadę „drapacza” z ul. Basztowej,

wyłaniającą się z ramy oświetlonych drzew niby widmo giganta nowoczesnej architektury. Ponad całe miasto, otulony najciemniejszą zasłoną z mgły, która snuje się z wód pobliskiej Wisły, drzemał Wawel, podmalowany z kilku stron smugami jarzających się reflektorów, a w czasie Wianków dosłownie obsypany niby różnokolorowym confetti deszczem pękających rac i ognj bengalskich. — Fragmenty katedry i zamku zyskały w tym oświetleniu na plastycę, która upodobiła je do najbardziej wizjonerskich dekoracji dramatów Wyspiańskiego.

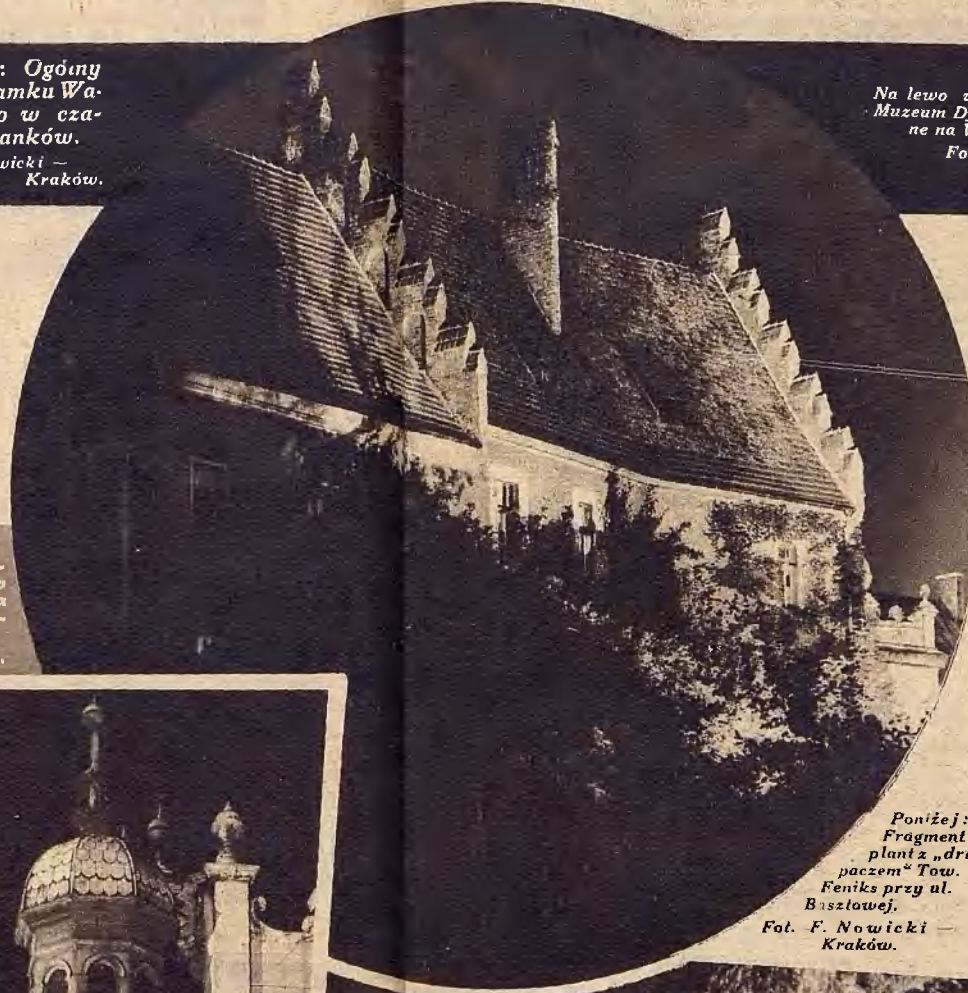
J. L.

W świetle reflektorów...

Na lewo: Ogólny widok Zamku Wawelskiego w czasie Wianków.
Fot. F. Nowicki — Kraków.

Na lewo w kole: Muzeum Dziejal na Wawelu.
Fot. „As”.

Poniżej: Wykusze Sukiennic — w głębi wieża kościoła Mariackiego.
Fot. „As”.

Na prawo: Wieża gmachu Izby Handlowej na tle plant.
Fot. Nowicki — Kraków.

Poniżej: Fragment plant „drapacz” Tow. Feniks przy ul. Basztowej.
Fot. F. Nowicki — Kraków.

Wieża Srebrnych Dzwonów i kolumna Kapticy Zygmunta na Wawelu.
Fot. „As”.

Na lewo: Stara lipa na plantach krakowskich.
Fot. E. Męszynowicz — Kraków.

Piękno architektury podwawelskiego grodu zyskało podczas „Dni Krakowa” niezwykle sprzymierzenia w postaci pomysłowej iluminacji monumentalnych gmachów oraz plant, które pierścieniem okalają najstarszą część miasta. Ukryte w koronach drzew reflektory ślały co wieczór promienie różnokolorowego światła na kwiatne gazony, grupy egzotycznych palm i szlachetnych krzewów, stwarzając na tle atramentowo czarnego nieba niezapomnianą scenę. Idąc w taki wieczór plantami, przyjezdni doznawali niezwykłych wrażeń. Bo oto na niejednym miejscu bliskie sąsiedztwo średniowiecznych budowli i nowożytnych gmachów pozwalało na wytworzenie się wspólnych kontrastów, które zachwycić mogły oko najwytrawniejszego globrottera. Surowe za dnia mury obronne opodał Florjańskiej Bramy, a w nich Baszta Ciesielska nabrały nocą w świetle reflektorów rumieńców życia, które pulsowało tam gorącym strumieniem jeszcze za czasów Rzeczypospolitej krakowskiej. Odwróciwszy oczy w przeciwnym kierunku widz spostrzegł imponującą fasadę „drapacza” z ul. Basztowej,

wyłaniającą się z ramy oświetlonych drzew niby widmo giganta nowoczesnej architektury. Ponad całe miasto, otulony najcieńszą zasłoną z mgły, która snuje się z wód pobliskiej Wisły, drzemał Wawel, podmalowany z kilku stron smugami jarzających się reflektorów, a w czasie Wianków dosłownie obsypany niby różnokolorowym confetti deszczem pękających rac i ognj bengalskich. — Fragmenty katedry i zamku zyskały w tym oświetleniu na plastycę, która upodobiła je do najbardziej wizjonerskich dekoracji dramatów Wyspiańskiego.

J. L.

CIEKAWY DROBIAZGI

250-LECIE SZPILKI DO WŁOSÓW.

I nawet taki drobiazg, jak szpilka do włosów, doczekał się pierwszego bądź co bądź jubileuszu.

W 1656 roku sławny pisarz ówczesnej epoki Armando Sincera doradza w słowach technicznych poezję i wykładowi pięknym paniom, aby swe bujne loki upinały złotymi „iglicami”. Niebawem eleganci XVII wieku zastosowali się do rady Sincera i tak oto powstała data narodzin szpilki do włosów.

Szpilki te wtedy popularnie zwane iglicami, były długości około 25—30 centymetrów. Zrobione były całe ze złota, a główki wysadzane były drogiemi kamieniami.

Amarand w swoich kronikach pisanych w 1715 roku, daje dokładny opis tych szpilek, nie wspomina on jednak o szpilkach zgiętych wóół, o kształcie obecnie używanym.

W encyklopedji Cedlera, wydanej w 1733 roku, znajdujemy również dłuższy artykuł o „iglicach” ze srebra, złota i „nawet z brązu”.

Pierwszą wzmiankę o szpilkach do włosów zrobionych ze zgiętego drutu, znajdujemy w listach z podróży sławnego w drugiej połowie XVIII wieku podróżnika Henryka Sandersona. Oto, co pisze Sanderson:

„Po raz pierwszy ujrzałem w Niemczech, że kobiety z ludu upinają swe włosy śmiesznie i dziwnie szpilkami, które są wyrabiane ze stali. Są one, przegięte przez pół, stanowią jakby wydłużoną „podkowę” i malowane są na kolor czarny lub granatowy.

„Przywiozłem ze sobą parę takich szpilek, które różnią się zasadniczo od dawnych złoczonych iglic i o ile są brzydsze od tamtych!”.

Szpilki, o których wspomina Sanderson, zalewają wprost rynki świata już w początkach XIX wieku.

Różni są dziwaczni zbieracze na świecie. Mamy więc zbieraczy: pudełek od sardynek, korków od butelek, przepalonych żarówek, krawatów, nawet, jak ostatnio podały pisma, świńskich ogonów, dlaczego więc nie miałyby być zbieracze szpilek do włosów!

Poznałem takiego dziwaka w jednej małej

mieścinie brazylijskiej. Miał wcale imponujący zbiór, bo aż 4320 sztuk. O samej wartości zbioru niech świadczy to, że zaasekurowany jest od kradzieży na 45 tysięcy dolarów.

Najcenniejszą w tym zbiorze to szpilka Katarzyny II. Jest ona szczerzłota, długości 35 cm. Główkę stanowi cudownie szlifowany szmaragd 20-karatowy. W szmaragdzie jest wyrzeźbiona litera K.

Obecnie w powszechnym użytku będące szpilki, wyrabiane z falującego druciku, stalowego, pojawiły się po raz pierwszy we Francji w grudniu 1826 roku. Nawet we francuskim urzędzie patentowym przechowywany jest dotychczas patent na „podwójne, damskie szpilki do włosów, robione z falującego druciku, aby łatwiej mogły się utrzymać we włosach kobiecych”.

Żeby artykuł mój był kompletny, muszę dodać, że w wydanej w Niemczech w 1805 r. Encyklopedji Technicznej, znajdujemy dokładny opis wyrobu szpilek z drutu.

Zapewne nie wszystkie panie wiedzą, że stare przysłowie głósi, iż „gdy niewieście wypanie szpilka z włosów, wtedy traci jednego adoratora...”.

...a więc piękne panie... baczcie na szpilki!

O ile więc szpilki do włosów stały się nabytkiem ostatnich trzech wieków, o tyle z drugiej strony musimy stwierdzić również ubytek pewnych upiększeń głowy kobiecej, dzisiaj zupełnie niespotykanych. Tak przedstawia się sprawa np. z grzebieniem, ozdobnym i stanowiącym dekorację głowy. Spotykamy go obecnie prawie tylko u Hiszpanek i Włoszek, które noszą przytem narodowe nakrycie głowy w postaci pięknych koronek, spotykamy je również u ludów egzotycznych. Normalnie jednak grzebień wyszedł z obiegu a przecież nałżał np. w XVI i XVII wieku do zasadniczych ozdób główki kobiecej. Podobny los spotkał różne ozdoby biżuteryjne, sznury pereł, czepeczki wysadzone drogiemi kamieniami itd. Powód zarzucenia tego wszystkiego zrozumiały się stanie skoro weźmiemy pod uwagę dzisiejszą technikę ży-

ciową. Przecież żadna kobieta dzisiejsza nie miałaby tyle czasu i cierpliwości aby kunsztownie upinać te przeróżne cacka, a zajmuje się niemi jedynie wtedy, gdy wybiera się na przyjęcie, do teatru czy na bal.

Mieczysław Dunin Borkowski.

GDZIE SIĘ WŁAŚCIWIE ZACZYNA STRATOSFERA?

W związku z niedawnym wzlotem kapitana Burzyńskiego i dra Jodko-Narkiewicza, podczas którego wznieśli się oni w otwartej gondoli na wysokość przeszło 10.000 m, nasunęła się kwestja, na jakiej wysokości właściwie zaczyna się stratosfera. Jedni bowiem twierdzili, że dzielni aeronauci polscy osiągnęli stratosferę, podczas gdy oni sami temu zaprzeczili. Celem wyjaśnienia tej sprawy podajemy, że płaszcz powietrzny, otulający kulę ziemską, nazywamy atmosferą. — Dolną warstwę tegoż płaszcza powietrznego, a więc i tę, w której my żyjemy, nazywamy troposferą. Ponad troposferą zaś znajduje się stratosfera, ponad nią znowuż tzw. jenosfera. Otóż grubość troposfery wynosi nad równikiem około 18 km, nad biegunem zaś tylko 9 km. W naszej szerokości geograficznej stratosfera zaczyna się mniej więcej na wysokości około 13 do 14 km. W troposferze przebiegają wszystkie ważniejsze zjawiska meteorologiczne. W stratosferze zaś znajduje się na wysokości około 20 do 30 km. nad ziemią warstwa szczególnie bogata w ozon. Gaz ten stanowi najpoważniejszą przeszkodę dla balonów i sond balonowych, przy wznoszeniu się do wyższych regionów powietrza. Na wysokości około 100 km zaczyna się jenosfera, która składa się z kilku warstw naprzemiennie, dobrze i źle elektrycznie przewodzących. Ta właśnie jenosfera wywiera decydujący wpływ na rozprzestrzenianie się fal radiowych na powierzchni ziemi.

Jak z powyższego widzimy, nasi aeronauci osiągnęli naprawdę tylko wyższe warstwy troposfery, ale mimo to wyczyn ten zarówno pod względem lotniczym, jak i wyników naukowych uważać należy za bardzo znaczny.

(ad).

„DOM POLSKI” W WARNIE

NOWA KLINIKA W KRAKOWIE

„Dom Polski” w Warnie (Bułgaria) nad Morzem Czarnym, własność Zarządu Miejskiego m. st. Warszawy, położony jest w bardzo malowniczej okolicy, w odległości około 20 m od morza. Jego urządzenie, jak również własna plaża, ciepłe kąpiele morskie i natryski, stawiają go w rzędzie najwytworniejszych hoteli zagranicznych. Informacje dla członków Związku Rezerwistów i Rodziny Rezerwistów: Biuro Obozowe Związku Rezerwistów — Warszawa, ul. Chmielna 2, m. 3., tel.: 603-33, dla osób prywatnych w firmie „Orbis”.

Niedawno otwarta nowa Klinika ginekologiczna w Krakowie odznacza się najbardziej nowoczesnymi urządzeniami, które wzbudzają podziw nawet zagranicznych gości. Również i wygląd zewnętrzny budynków Kliniki przedstawia się bardzo korzystnie, przyczem na szczególną uwagę zasługuje otoczony quasi arkadami, dziedziniec, który widzimy na powyższym zdjęciu.

CIEKAWE DROBIAZGI

250-LECIE SZPILKI DO WŁOSÓW.

I nawet taki drobiazg, jak szpilka do włosów, doczekał się pierwszego bądź co bądź jubileuszu.

W 1656 roku sławny pisarz ówczesnej epoki Armando Sincera doradza w słowach technicznych poezję i wykwiłtem pięknym paniom, aby swe bujne loki upinały złotem i „iglicami”. Niebawem eleganci XVII wieku zastosowali się do rady Sincera i tak oto powstała data narodzin szpilki do włosów.

Szpilki te wtedy popularnie zwane iglicami, były długości około 25—30 centymetrów. Zrobione były całe ze złota, a główki wysadzane były drogiemi kamieniami.

Amarand w swoich kronikach pisanych w 1715 roku, daje dokładny opis tych szpilek, nie wspomina on jednak o szpilkach zgiętych wpół, o kształcie obecnie używanym.

W encyklopedji Cedlera, wydanej w 1733 roku, znajdujemy również dłuższy artykuł o „iglicach” ze srebra, złota i „nawet z brązu”.

Pierwszą wzmiankę o szpilkach do włosów zrobionych ze zgiętego drutu, znajdujemy w listach z podróży sławnego w drugiej połowie XVIII wieku podróżnika Henryka Sandersona. Oto, co pisze Sanderson:

„Po raz pierwszy ujrzałem w Niemczech, że kobiety z ludu upinają swe włosy śmiesznie i dziwnie szpilkami, które są wyrabiane ze stali. Są one przegięte przez pół, stanowią jakby wydłużoną „podkowę” i malowane są na kolor czarny lub granatowy.

„Przywiozłem ze sobą parę takich szpilek, które różnią się zasadniczo od dawnych złoczonych iglic i o ile są brzydsze od tamtych!”.

Szpilki, o których wspomina Sanderson, zalewają wprost rynki świata już w początkach XIX wieku.

Różni są dziwacznymi zbieraczami na świecie. Mamy więc zbieraczy: pudełek od sardynek, korków od butelek, przepalonych żarówek, krawatów, nawet, jak ostatnio podały pisma, świńskich ogonów, dlaczego więc nie miałyby być zbieraczami szpilek do włosów!

Poznałem takiego dziwaka w jednej małej

mieścinie brazylijskiej. Miał wcale imponujący zbiór, bo aż 4320 sztuk. O samej wartości zbioru niech świadczy to, że zaasekurowany jest od kradzieży na 45 tysięcy dolarów.

Najcenniejszą w tym zbiorze to szpilka Katarzyny II. Jest ona szczerzłota, długości 35 cm. Główkę stanowi cudownie szlifowany szmaragd 20-karatowy. W szmaragdzie jest wyrzeźbiona litera K.

Obecnie w powszechnym użytku będące szpilki, wyrabiane z falującego druciku, stalowego, pojawiły się po raz pierwszy we Francji w grudniu 1826 roku. Nawet we francuskim urzędzie patentowym przechowywany jest dotychczas patent na „podwójne, damskie szpilki do włosów, robione z falującego drucika, aby łatwiej mogły się utrzymać we włosach kobiecych”.

Żeby artykuł mój był kompletny, muszę dodać, że w wydanej w Niemczech w 1805 r. Encyklopedji Technicznej, znajdujemy dokładny opis wyrobu szpilek z drutu.

Zapewne nie wszystkie panie wiedzą, że stare przysłowie głosi, iż „gdy niewieście wypanie szpilka z włosów, wtedy traci jednego adoratora...”.

...a więc piękne panie... baczcie na szpilki!

O ile więc szpilki do włosów stały się nabytkiem ostatnich trzech wieków, o tyle z drugiej strony musimy stwierdzić również ubytek pewnych upiększeń głowy kobiecej, dzisiaj zupełnie niespotykanych. Tak przedstawia się sprawa np. z grzebieniem, ozdobnym i stanowiącym dekorację głowy. Spotykamy go obecnie prawie tylko u Hiszpanek i Włoszek, które noszą przytem narodowe nakrycie głowy w postaci pięknych koronek, spotykamy je również u ludów egzotycznych. Normalnie jednak grzebień wyszedł z obiegu a przecież nałżał np. w XVI i XVII wieku do zasadniczych ozdób główki kobiecej. Podobny los spotkał różne ozdoby biżuteryjne, sznury pereł, czepeczki wysadzone drogiemi kamieniami itd. Powód zarzucenia tego wszystkiego zrozumiały się stanie skoro weźmiemy pod uwagę dzisiejszą technikę ży-

ciową. Przecież żadna kobieta dzisiejsza nie miałaby tyle czasu i cierpliwości aby kunsztownie upinać te przeróżne cacka, a zajmuje się niemi jedynie wtedy, gdy wybiera się na przyjęcie, do teatru czy na bal.

Mieczysław Dunin Borkowski.

GDZIE SIĘ WŁAŚCIWIE ZACZYNA STRATOSFERA?

W związku z niedawnym wzlotem kapitana Burzyńskiego i dra Jodko-Narkiewicza, podczas którego wznieśli się oni w otwartej gondoli na wysokość przeszło 10.000 m, nasunęła się kwestja, na jakiej wysokości właściwie zaczyna się stratosfera. Jedni bowiem twierdzili, że dzielni aeronauci polscy osiągnęli stratosferę, podczas gdy oni sami temu zaprzeczali. Celem wyjaśnienia tej sprawy podajemy, że płaszcz powietrzny, otulający kulę ziemską, nazywamy atmosferą. — Dolną warstwę tegoż płaszcza powietrznego, a więc i tę, w której my żyjemy, nazywamy troposferą. Ponad troposferą zaś znajduje się stratosfera, ponad nią znowuż tzw. jenosfera. Otóż grubość troposfery wynosi nad równikiem około 18 km, nad biegunem zaś tylko 9 km. W naszej szerokości geograficznej stratosfera zaczyna się mniej więcej na wysokości około 13 do 14 km. W troposferze przebiegają wszystkie ważniejsze zjawiska meteorologiczne. W stratosferze zaś znajduje się na wysokości około 20 do 30 km. nad ziemią warstwa szczególnie bogata w ozon. Gaz ten stanowi najpoważniejszą przeszkodę dla balonów i sond balonowych, przy wznoszeniu się do wyższych regionów powietrza. Na wysokości około 100 km zaczyna się jonosfera, która składa się z kilku warstw naprzemiennie, dobrze i źle elektrycznie przewodzących. Ta właśnie jonosfera wywiera decydujący wpływ na rozprzestrzenianie się fal radiowych na powierzchni ziemi.

Jak z powyższego widzimy, nasi aeronauci osiągnęli naprawdę tylko wyższe warstwy troposfery, ale mimo to wyczyn ten zarówno pod względem lotniczym, jak i wyników naukowych uważać należy za bardzo znaczny.

(ad).

„DOM POLSKI” W WARNIE

NOWA KLINIKA W KRAKOWIE

„Dom Polski” w Warnie (Bułgaria) nad Morzem Czarnym, własność Zarządu Miejskiego m. st. Warszawy, położony jest w bardzo malowniczej okolicy, w odległości około 20 m od morza. Jego urządzenie, jak również własna plaża, ciepłe kąpiele morskie i natryski, stawiają go w rzędzie najwytworniejszych hoteli zagranicznych. Informacje dla członków Związku Rezerwistów i Rodziny Rezerwistów: Biuro Obozowe Związku Rezerwistów — Warszawa, ul. Chmielna 2, m. 3., tel.: 603-33, dla osób prywatnych w firmie „Orbis”.

Niedawno otwarta nowa Klinika ginekologiczna w Krakowie odznacza się najbardziej nowoczesnymi urządzeniami, które wzbudzają podziw nawet zagranicznych gości. Również i wygląd zewnętrzny budynków Kliniki przedstawia się bardzo korzystnie, przyczem na szczególną uwagę zasługuje otoczony quasi arkadami, dziedziniec, który widzimy na powyższym zdjęciu.

Powyżej: Na polu golfowym w Łańcucie. Po prawej stoi hr. Alfred Potocki, obok, po lewej, oparta o ławkę znana sportsmenka Arturowa hr. Potocka.

Z zainteresowaniem czytamy często w gazetach o niesłychanych bogactwach egzotycznych książąt hinduskich, o przepychu, jakim otaczają się multimilionerzy amerykańscy, z ciekawością śledzimy różne zdarzenia z życia arystokracji angielskiej, a przeważnie mało wiemy o tem, że i u nas w Polsce nie brak bogatych arystokratów, żyjących na wyżynach międzynarodowego high life'u i na poziomie życiowym, jakiego nie powstydziliby się nawet najwięksi potentaci Nowego Świata.

Dziwne uczucie ogarnia przeciętnego śmiertelnika, który przypadkowo (jak autor niniejszego artykułiku) znajdzie się w małym udziale państewku, jakich już tylko kilka

Na prawo: Reprezentanci łańcuckiej linii Potockich — ordynat Alfred (po prawej), oraz brat jego Jerzy, ambasador R. P. w Waszyngtonie.

istnieje w Polsce. Takim państewkiem jest Ordynacja łańcucka, najwspanialsza w Polsce siedziba magnacka, własność Alfreda Potockiego. Kilka dni pobytu w Łańcucie, to nieprzerwany ciąg wrażeń, jak przy czytaniu fantastycznej opowieści z tysiąca i jednej nocy, lub oglądaniu czarownych obrazów ustawicznie się zmieniających. Opisać te wszystkie cuda z bajki, to trudne zadanie.

Sercem ordynacji jest jej zamek, który z zewnątrz znają zapewne wszyscy czytelnicy, gdyż widoczny jest dokładnie z okien wagonu na linii Kraków-Lwów. Okazały prostokątny budynek o niezwykle regularnych prostych linjach, położony w przepięknym parku, wywiera wrażenie dostojności i powagi, nie zaś grozy i dzikości, jak posępne zamczyska niemieckie, budowane na niedostępnych skałach, ani też lekkości i kokieteryj, jak niektóre zamczyska francuskie. Dla ścisłości musimy podać ciekawy szczegół: oto popularna nazwa „zamek w Łańcucie”, nie jest usprawiedliwiona z punktu widzenia budownictwa; zamek musi koniecznie „zamykać” dziedziniec (po niemiecku „Schloss” i schliessen), jak np. Wawel, Łańcut zaś to pałac, podobnie jak

Wilanów, co oczywiście niczem nie umniejsza jego wspaniałości.

Wnętrze pałacu mieści w sobie nieprzebrane skarby sztuki i aby je szczegółowo wymienić, należałoby napisać kilka grubych

Na prawo: Wielki salon w Łańcucie z meblami rokokowymi i wspaniałymi zabytkami sztuki.

THE HIGHEST LIFE

cuskiego kilka znakomitych arcydzieł Bou cher'a (1703-1770) i Fragonarda (1732-1806).

Poważnie spoglądają ze ścian stare portrety słynnych antenatów hrabiego; dumne postacie hetmanów i rycerzy, dostojne oblczają kanclerzy, prymasów, kardynałów i senatorów. Na złocistych ramach widnieją nazwiska, które przez całe wieki wypełniały naszą historję, przyczyniając Ojczyźnie wielkopomnej sławy. Z nowszych czasów mistrzowskie portrety Axentowicza odtwarzają ostatnie pokolenia słynnego rodu.

Wiele generacji złożyło się na to, aby nagromadzić w Łańcucie duże zbiory drogocennych dzieł polskiej wytwórczości, które już dziś należą do naszych historycznych pamiątek narodowych. Zbiory starej broni polskiej, szabl damasceńskich, staroświeckich pistoletów, przepięknie grawerowanych strzelb wszelkiego rodzaju, stare zbroje rycerskie, to

Powyżej: Jeden z salonów zamku łańcuckiego z stylowymi meblami i portretami rodzinnymi.

W kole: Wśród wybitnych gości Łańcuta znalazł się również p. Prezydent R. P. Ignacy Mościcki, którego widzimy wraz z ordynatem A. Potockim na zdjęciu.

Powyżej: Na polu golfowym w Łańcut. Po prawej stoi hr. Alfred Potocki, obok, po lewej, oparta o ławkę znana sportsmenka Arturowa hr. Potocka.

Z zainteresowaniem czytamy często w gazetach o niesłychanych bogactwach egzotycznych książąt hinduskich, o prze-
pachu, jakim otaczają się multimilionerzy amerykańscy, z ciekawością śledzimy różne zdarzenia z życia arystokracji angielskiej, a przeważnie mało wiemy o tem, że i u nas w Polsce nie brak bogatych arystokratów, żyjących na wyżynach międzynarodowego high life'u i na poziomie życiowym, jakiego nie powstydziliby się nawet najwięksi potentaci Nowego Świata.

Dziwne uczucie ogarnia przeciętnego śmiertelnika, który przypadkowo (jak autor niniejszego artykułu) znajdzie się w małym u-
dzielniem państewku, jakich już tylko kilka

Na prawo: Reprezentanci łańcuckiej linii Potockich — ordynat Alfred (po prawej), oraz brat jego Jerzy, ambasador R. P. w Waszyngtonie.

istnieje w Polsce. Takim państwkiem jest Ordynacja łańcucka, najwspanialsza w Polsce siedziba magnacka, własność Alfreda Potockiego. Kilka dni pobytu w Łańcut, to nieprzerwany ciąg wrażeń, jak przy czytaniu fantastycznej opowieści z tysiąca i jednej nocy, lub oglądaniu czarownych obrazów ustawicznie się zmieniających. Opisać te wszystkie cuda z bajki, to trudne zadanie.

Sercem ordynacji jest jej zamek, który z zewnątrz znają zapewne wszyscy czytelnicy, gdyż widoczny jest dokładnie z okien wagonu na linii Kraków-Lwów. Okazały prostokątny budynek o niezwykle regularnych prostych linjach, położony w przepięknym parku, wywiera wrażenie dostojności i powagi, nie zaś grozy i dzikości, jak posępne zamczyska niemieckie, budowane na niedostępnych skałach, ani też lekkości i kokieteryj, jak niektóre zamczyska francuskie. Dla ścisłości musimy podać ciekawy szczegół: oto popularna nazwa „zamek w Łańcut”, nie jest usprawiedliwiona z punktu widzenia budownictwa; zamek musi koniecznie „zamykać” dziedziniec (po niemiecku „Schloss” i schliessen), jak np. Wawel, Łańcut zaś to pałac, podobnie jak

Wilanów, co oczywiście niczem nie umniejsza jego wspaniałości.

Wnętrze pałacu mieści w sobie nieprzebrane skarby sztuki i aby je szczegółowo wymienić, należałoby napisać kilka grubych

Na prawo: Wielki salon w Łańcut z meblami rokokowymi i wspaniałymi zabytkami sztuki.

THE HIGHEST LIFE

cuskiego kilka znakomitych arcydzieł Bou-
cher'a (1703-1770) i Fragonarda (1732-1806).

Poważnie spoglądają ze ścian stare portrety słynnych antenatów hrabiego; dumne postacie hetmanów i rycerzy, dostojne obl-
cza kanclerzy, prymasów, kardynałów i se-
natorów. Na złocistych ramach widnieją na-
zwiska, które przez całe wieki wypełniały na-
szą historję, przyczyniając Ojczyźnie wieko-
pomnej sławy. Z nowszych czasów mistrzow-
skie portrety Axentowicza odtwarzają ostat-
nie pokolenia słynnego rodu.

Wiele generacji złożyło się na to, aby na-
gromadzić w Łańcut duże zbiory drogocen-
nych dzieł polskiej wytwórczości, które już
dziś należą do naszych historycznych pamią-
tek narodowych. Zbiory starej broni polskiej,
szabli damasceńskich, staroświeckich pistole-
tów, przepięknie grawerowanych strzelb
wszelkiego rodzaju, stare zbroje rycerskie, to

Powyżej: Jeden z salonów zamku łańcuckiego z stylowymi meblami i portretami rodzinnymi.

W kole: Wśród wybitnych gości Łańcuta znalazł się również p. Prezydent R. P. Ignacy Mościcki, którego widzimy wraz z ordynatem A. Potockim na zdjęciu.

Powyżej: Do najcenniejszych obrazów galerji w Łańcucie należą „Toileta Wenus”, Fr. Boucher'a.

Na prawo: Z łańcuckich polowań par-force.— Ordynat Potocki w otoczeniu swoich gości.

wszystko czyni z zamku łańcuckiego nieprzebraną skarbnicę polskiej kultury magnackiej z czasów wielkiej świetności polskich rodów.

Mimo historycznej patyny, zamek wyposażony jest we wszystkie nowoczesne urządzenia, które przyczyniają się do miłego i wygodnego życia mieszkających. Komfort i luksus przebija tu wszędzie, mogąc zaspokoić nawet najwybredniejszych sybarytów. Przepych łańcucki zilustruje najlepiej następujące zdarzenie. Kiedy królowa rumuńska Marja bawiła w Polsce, była również przyjmowana przez kilka dni w Łańcucie. Wyjeżdżając, zapraszała hr. Potockiego do Rumunii: „...ale niestety, panie hrabio — dodała Jej Królew ska Mość — u nas nawet królewski zamek nie zrówna zbytkom Łańcuta!”.

Wokół zamku rozciąga się olbrzymi, bezwzględnie najpiękniejszy w Polsce park, o przeszłownych murawach, cienistych alejach i wspaniałych fontannach. — Liczne klomby kwiatów, projektowane przez ogrodnika-artystę, napawają oczy znawców nieskazitelną harmonją barw.

Doskonały plac tenisowy w parku i piękny teren golfowy dostarczają miłej rozrywki na świeżem powietrzu. Stajnia zamkowa pełna rasowych wierzchowców i koni wyjazdowych, nie brak też specjalnych angielskich koników do gry w polo na specjalnym boisku. Kilka dziesiąt powozów, wśród których nie brak i zabytkowych, jakimi jeszcze dawniej magnaci jeździli latem „do wód”, oraz wspaniałych karoc, używanych jedynie do ślubu, wypełniają obszerną wozownię. Ale i nowoczesne rumaki są godnie reprezentowane: królewski Rolls Royce panuje dumnie w garażu, o wyglądzie salonu, otoczony dworem luksusowych Packardów.

A gości w Łańcucie nie brak. Hrabia Alfred Potocki, to postać znana dobrze w saloonach arystokratycznych zagranicą. Znaczną część życia spędził ordynat zagranicą w wielkim świecie angielskim i francuskim. Znał go bywalec Rivieri i wszystkich wytwornych kąpielisk europejskich. W Paryżu, czy Londynie, wszędzie jest u „siebie”, spokrewniony z wieloma wielkimi rodami zagranicą, bywa częstym gościem arystokracji, którą później skolei gości u siebie w Łańcucie. Hrabia Potocki przyjmował wielu książąt, maharadzów, a nie należały do rzadkości również głowy koronowane i najwyżsi dostojnicy państw: bawił również w Łańcucie Pan Prezydent Mościcki.

Często staje się Łańcut miejscem spotkań towarzyskich polskiego świata dyplomatycznego, w którym Potoccy zawsze odgrywali wielką rolę (obecnie brat ordynata, Jerzy Potocki, jest ambasadorem Rzeczypospolitej w Waszyngtonie).

Bale i polowania w Łańcucie, to najważniejsze wydarzenia w życiu arystokratycznym Polski. Polowania należą do naj-

Wzorowa hodowla koni na folwarku Albigo-wa jest wciąż zasilana pełnej krwi ogierami angielskimi i arabskimi, po które wysyła ordynat ekspedycje nawet do Afryki. Ostatni pokaz koni w Krakowie zakończył się niebywałym sukcesem stajni łańcuckiej, która zagarnęła wszystkie premje bez wyjątku, zostawiając daleko poza sobą wszelkie inne hodowle małopolskie.

Hrabia Alfred Potocki z zapatem oddaje się grze w tenisa i w golfu, w którym celuje.

Zamek w Łańcucie należałoby nazwać ambasadą Rzeczypospolitej Polskiej w rozległym, choć szczupłym liczebnie kosmopolitycznym państwie arystokracji, zaś Alfreda hr. Potockiego ambasadorem Polski na tym terenie.

Powyżej: Elżbieta z książąt Radziwiłłów Potocka, matka ordynata, jest doskonałą amazonką.

lepszych i najokazalszych w Małopolsce, olbrzymi obszar lasów kryje w sobie moc zwierzyny grubej i mniejszej. Łańcut jest jednym z niewielu już dworów magnackich w Polsce, gdzie stale odbywają się malownicze polowania „par force” z psami; zaś psiarnia zamkowa nie ma sobie równej w Polsce.

Ordynat łańcucki jest rzeczywiście „grand seigneur” w każdym calu, nie można się dziwić, że tak często i chętnie zjeżdżają się do niego wykwiłtni goście z całego świata. Zapalony myśliwy i sportowiec potrafi całe godziny spędzać na długich forsownych wycieczkach ze strzelbą na ramieniu; świetny strzelec ma wśród swych trofeów myśliwskich niejedną grubszą zwierzynę, las rogów zdobi zaś ściany wielu pokoi zamkowych. Konie i psy to jego główna namiętność, jego psiarnia może iść o lepsze jedynie w wspaniałą stajnię. Stajnie i hodowle koni w Łańcucie dzierżą prym w całej Polsce i ostatnio szeregiem wielkich zwycięstw na torach wyścigowych całej Polski konie z Łańcuta wysunęły się na czoło (wystarczy wspomnieć pierwsze miejsce na Derby warszawskim w 1932 i 1935 r. koni „Essor” i „Impet II”).

Nie należy jednak sądzić, że życie ordynata, to jedna nieprzerwana zabawa.

Jak każdy suweren, tak i ordynat ma swoje obowiązki i to niemałe...

Zamek, to stolica państewka, które szeroko rozpościera się, jak tylko okiem sięgnąć wokoło... Ordynacja łańcucka obejmuje kilkadziesiąt tysięcy hektarów ziemi ornej, łąk i lasów; jest trzecią w Polsce co do obszaru posiadłością po ordynacjach zamojskiej i nieświeskiej.

Dzieli się ordynacja na małe prowincje-kłucze, liczące po kilka folwarków. Stwarza ona mnóstwo potrzeb i daje pracę tysiącom ludzi, napozór niezwiązanych bezpośrednio z ordynacją.

Olbrzymie gospodarstwo łańcuckie jest wysoce uprzemysłowionem i posiada szereg zakładów przemysłowych: browar, likiernię, rafinerję, cegielnię, tartaki i wiele innych. — Oczywiście ordynacja zatrudnia całe sztaby zarządców, buchalterów, kierowników warsztatów, kontrolerów, majstrów i daje pracę olbrzymim armjom pracowników rolnych i robotników fabrycznych.

Mimo sprawnej administracji, ordynat osobiście kieruje najważniejszymi sprawami swego państewka i codziennie przedpołudniem urzęduje w biurach ordynacji z „premierem” swego rządu, p. S. Dwernickim, dyrektorem dóbr i lasów ordynacji, omawiając plany gospodarcze.

Nie potrzeba chyba dodawać o niebywałej popularności, jaką cieszy się ordynat wśród całej ludności. Mimo całej swej świetności i bogactwa, jest niezwykle ujmujący w rozmowie z każdym, nawet najuboższym petentem, których dziesiątki zgłaszają się codziennie do jego biur, a żaden nie odchodzi niezadowolony. Ordynat wspiera i kieruje szeregiem akcji dobroczynnych i oświatowych na terenie swych posiadłości i w zupełności zasługuje na miano arystokraty nie tylko z nazwiska, ale i ducha.

Zygmunt Czyżowski.

Powyżej: Do najcenniejszych obrazów galerji w Łańcucie należą „Toaleta Wenus”, Fr. Boucher'a.

Na prawo: Z łańcuckich polowań par-force.— Ordynat Potocki w otoczeniu swoich gości.

wszystko czyni z zamku łańcuckiego nieprzebraną skarbnicę polskiej kultury magnackiej z czasów wielkiej świetności polskich rodów.

Mimo historycznej patyny, zamek wyposażony jest we wszystkie nowoczesne urządzenia, które przyczyniają się do miłego i wygodnego życia mieszkających. Komfort i luksus przebija tu wszędzie, mogąc zaspokoić nawet najwybredniejszych sybarytów. Przepych łańcucki zilustruje najlepiej następujące zdarzenie. Kiedy królowa rumuńska Marja bawiła w Polsce, była również przyjmowana przez kilka dni w Łańcucie. Wyjeżdżając, zapraszała hr. Potockiego do Rumunii: „...ale niestety, panie hrabio — dodała Jej Królew ska Mość — u nas nawet królewski zamek nie zrówna zbytkom Łańcuta!”.

Wokół zamku rozciąga się olbrzymi, bezwzględnie najpiękniejszy w Polsce park, o przeszłownych murawach, cienistych alejach i wspaniałych fontannach. — Liczne klomby kwiatów, projektowane przez ogrodnika-artystę, napawają oczy znawców nieskazitelną harmonją barw.

Doskonały plac tenisowy w parku i piękny teren golfowy dostarczają miłej rozrywki na świeżem powietrzu. Stajnia zamkowa pełna rasowych wierzchowców i koni wyjazdowych, nie brak też specjalnych angielskich koników do gry w polo na specjalnym boisku. Kilka dziesiąt powozów, wśród których nie brak i zabytkowych, jakimi jeszcze dawniej magnaci jeździli latem „do wód”, oraz wspaniałych karoc, używanych jedynie do ślubu, wypełniają obszerną wozownię. Ale i nowoczesne rumaki są godnie reprezentowane: królewski Rolls Royce panuje dumnie w garażu, o wyglądzie salonu, otoczony dworem luksusowych Packardów.

A gości w Łańcucie nie brak. Hrabia Alfred Potocki, to postać znana dobrze w saloonach arystokratycznych zagranicą. Znaczną część życia spędził ordynat zagranicą w wielkim świecie angielskim i francuskim. Znał go bywalec Rivieri i wszystkich wytwornych kąpielisk europejskich. W Paryżu, czy Londynie, wszędzie jest u „siebie”, spokrewniony z wieloma wielkimi rodami zagranicą, bywa częstym gościem arystokracji, którą później skolei gości u siebie w Łańcucie. Hrabia Potocki przyjmował wielu książąt, maharadzów, a nie należały do rzadkości również głowy koronowane i najwyżsi dostojnicy państw: bawił również w Łańcucie Pan Prezydent Mościcki.

Często staje się Łańcut miejscem spotkań towarzyskich polskiego świata dyplomatycznego, w którym Potoccy zawsze odgrywali wielką rolę (obecnie brat ordynata, Jerzy Potocki, jest ambasadorem Rzeczypospolitej w Waszyngtonie).

Bale i polowania w Łańcucie, to najważniejsze wydarzenia w życiu arystokratycznym Polski. Polowania należą do naj-

Wzorowa hodowla koni na folwarku Albigo-wa jest wciąż zasilana pełnej krwi ogierami angielskimi i arabskimi, po które wysyła ordynat ekspedycje nawet do Afryki. Ostatni pokaz koni w Krakowie zakończył się niebywałym sukcesem stajni łańcuckiej, która zagarnęła wszystkie premje bez wyjątku, zostawiając daleko poza sobą wszelkie inne hodowle małopolskie.

Hrabia Alfred Potocki z zapatem oddaje się grze w tenisa i w golfu, w którym celuje.

Zamek w Łańcucie należałoby nazwać ambasadą Rzeczypospolitej Polskiej w rozległym, choć szczupłym liczebnie kosmopolitycznym państwie arystokracji, zaś Alfreda hr. Potockiego ambasadorem Polski na tym terenie.

Powyżej: Elżbieta z książąt Radziwiłłów Potocka, matka ordynata, jest doskonałą amazonką.

lepszych i najokazalszych w Małopolsce, olbrzymi obszar lasów kryje w sobie moc zwierzyny grubej i mniejszej. Łańcut jest jednym z niewielu już dworów magnackich w Polsce, gdzie stale odbywają się malownicze polowania „par force” z psami; zaś psiarnia zamkowa nie ma sobie równej w Polsce.

Ordynat łańcucki jest rzeczywiście „grand seigneur” w każdym calu, nie można się dziwić, że tak często i chętnie zjeżdżają się do niego wykwiłtni goście z całego świata. Zapalony myśliwy i sportowiec potrafi całe godziny spędzać na długich forsownych wycieczkach ze strzelbą na ramieniu; świetny strzelec ma wśród swych trofeów myśliwskich niejedną grubszą zwierzynę, las rogów zdobi zaś ściany wielu pokoi zamkowych. Konie i psy to jego główna namiętność, jego psiarnia może iść o lepsze jedynie w wspaniałą stajnię. Stajnie i hodowle koni w Łańcucie dzierżą prym w całej Polsce i ostatnio szeregiem wielkich zwycięstw na torach wyścigowych całej Polski konie z Łańcuta wysunęły się na czoło (wystarczy wspomnieć pierwsze miejsce na Derby warszawskim w 1932 i 1935 r. koni „Essor” i „Impet II”).

Nie należy jednak sądzić, że życie ordynata, to jedna nieprzerwana zabawa.

Jak każdy suweren, tak i ordynat ma swoje obowiązki i to niemałe...

Zamek, to stolica państewka, które szeroko rozpościera się, jak tylko okiem sięgnąć wokoło... Ordynacja łańcucka obejmuje kilkadziesiąt tysięcy hektarów ziemi ornej, łąk i lasów; jest trzecią w Polsce co do obszaru posiadłością po ordynacjach zamojskiej i nieświeskiej.

Dzieli się ordynacja na małe prowincje-kłucze, liczące po kilka folwarków. Stwarza ona mnóstwo potrzeb i daje pracę tysiącom ludzi, napozór niezwiązanych bezpośrednio z ordynacją.

Olbrzymie gospodarstwo łańcuckie jest wysoce uprzemysłowionem i posiada szereg zakładów przemysłowych: browar, likiernię, rafinerję, cegielnię, tartaki i wiele innych. — Oczywiście ordynacja zatrudnia całe sztaby zarządców, buchalterów, kierowników warsztatów, kontrolerów, majstrów i daje pracę olbrzymim armjom pracowników rolnych i robotników fabrycznych.

Mimo sprawnej administracji, ordynat osobiście kieruje najważniejszymi sprawami swego państewka i codziennie przedpołudniem urzęduje w biurach ordynacji z „premierem” swego rządu, p. S. Dwernickim, dyrektorem dóbr i lasów ordynacji, omawiając plany gospodarcze.

Nie potrzeba chyba dodawać o niebywałej popularności, jaką cieszy się ordynat wśród całej ludności. Mimo całej swej świetności i bogactwa, jest niezwykle ujmujący w rozmowie z każdym, nawet najuboższym petentem, których dziesiątki zgłaszają się codziennie do jego biur, a żaden nie odchodzi niezadowolony. Ordynat wspiera i kieruje szeregiem akcji dobroczynnych i oświatowych na terenie swych posiadłości i w zupełności zasługuje na miano arystokraty nie tylko z nazwiska, ale i ducha.

Zygmunt Czyżowski.

ŻYCIE ARTYSTYCZNE

„POLSKA GWARDJA” CECILE SOREL

ŚLUB TAUBERA

Przed kilku miesiącami zamieściliśmy wiadomość o zaręczynach jednego z najpopularniejszych śpiewaków europejskich, Ryszarda Taubera z doskonałą aktorką angielską Djana Napier. Kilkakrotnie odkładanie ceremonii ślubnej spowodowane było skomplikowanym procesem rozwodowym tenora, który dopiero w ub. miesiącu uzyskał rozwód z pierwszą swą żoną z domu Vancont. — Na zdjęciu Tauber i Djana Napier opuszczają Urząd Stanu Cyw. w Londynie.

Fot. Wide World Photos — Londyn.

Balet Wysockiej, który od szeregu tygodni bawi w Paryżu, został ostatnio zaangażowany do wielkiego music-hallu „Alcazar”. Polki zdobyły sobie przebojem sympatję zarówno widzów, jak i całego personelu artystycznego w otoczeniu którego występują. W ich szeregach widzimy następujące tancerki: Tamarę Suchotną („kapitan” zespołu), Polę Distel, Basię Domaniecką, Mary Gray, Krysię Janiakównę, Jankę Kędzierską, Hanie i Zosię Lebedowiczównę, Jasie Smoszewską i Stachę Szezygielską. Dyr. Varnie z „Alcazara” nie angażował jej dla tańców polskich — przeciwnie, z trudem tylko udało się włączyć do programu jeden taniec ludowy, „Kujawiak”. Łady. Uczennice Wysockiej wykonują szereg numerów typowo rewjowych, jak Prolog wraz z baletem angielskim, „Lila-wale”, taniec nimf, taniec z parasolkami i in. Biorą też udział w obu finałach, jako „gwardja” Cecile Sorel, najwybitniejszej artystki Francji (na zdjęciu). Fot. Isabey — Paryż.

CHÓR DANA

Najpopularniejszy zespół polskich revellersów wybiera się już wkrótce na wielkie tournée artystyczne po Stanach Zjednoczonych A. P. Obecnie sympatyczni Daniści żegnają się z krajem, objeżdżając miasta prowincjonalne i miejscowości klimatyczne — wszędzie przyjmowani niezwykle owacyjnie.

Fot. M. Jedryk — Morszyn-Zdrój.

PROKOPIENI W KRAKOWIE

Paweł Prokopien, którego walory śpiewacze oceniła zagranicą niezwykle korzystnie, wystąpił ostatnio w Krakowie z własnym koncertem w Starym Teatrze. Recital sympatycznego śpiewaka odbył się w niezwykle przyjaznej atmosferze, jaka wytworzyła się wśród tłumnie zebranej publiczności już po pierwszej części programu. Niemal każde pojawienie się Prokopienego na estradzie. Na zdjęciu: Artysta na tle architektury dziedzińca Biblioteki Jagiell. w Krakowie.

Fot. „AS”.

ŻYCIE ARTYSTYCZNE

„POLSKA GWARDJA” CECILE SOREL

ŚLUB TAUBERA

Przed kilku miesiącami zamieściliśmy wiadomość o zaręczynach jednego z najpopularniejszych śpiewaków europejskich, Ryszarda Taubera z doskonałą aktorką angielską Djana Napier. Kilkakrotnie odkładanie ceremonii ślubnej spowodowane było skomplikowanym procesem rozwodowym tenora, który dopiero w ub. miesiącu uzyskał rozwód z pierwszą żoną z domu Vancontti. — Na zdjęciu Tauber i Djana Napier opuszczają Urząd Stanu Cyw. w Londynie.

Fot. Wide World Photos — Londyn.

Balet Wysockiej, który od szeregu tygodni bawi w Paryżu, został ostatnio zaangażowany do wielkiego music-hallu „Alcazar”. Polki zdobyły sobie przebojem sympatję zarówno widzów, jak i całego personelu artystycznego w otoczeniu którego występują. W ich szeregach widzimy następujące tancerki: Tamarę Suchotną („kapitan” zespołu), Polę Distel, Basię Domaniecką, Mary Gray, Krysię Janiakównę, Jankę Kędzierską, Hanie i Zosię Lebedowiczównę, Jasie Smoszewską i Stachę Szezygielską. Dyr. Varnie z „Alcazara” nie angażował jej dla tańców polskich — przeciwnie, z trudem tylko udało się włączyć do programu jeden taniec ludowy, „Kujawiak”. Łady. Uczennice Wysockiej wykonują szereg numerów typowo rewjowych, jak Prolog wraz z baletem angielskim, „Lila-wale”, taniec nimf, taniec z parasolkami i in. Biorą też udział w obu finałach, jako „gwardja” Cecile Sorel, najwybitniejszej artystki Francji (na zdjęciu). Fot. Isabey — Paryż.

CHÓR DANA

Najpopularniejszy zespół polskich revellersów wybiera się już wkrótce na wielkie tournée artystyczne po Stanach Zjednoczonych A. P. Obecnie sympatyczni Daniści żegnają się z krajem, objeżdżając miasta prowincjonalne i miejscowości klimatyczne — wszędzie przyjmowani niezwykle owacyjnie.

Fot. M. Jedryk — Morszyn-Zdrój.

PROKOPIENI W KRAKOWIE

Paweł Prokopien, którego walory śpiewacze oceniła zagranicą niezwykle korzystnie, wystąpił ostatnio w Krakowie z własnym koncertem w Starym Teatrze. Recital sympatycznego śpiewaka odbył się w niezwykle przyjaznej atmosferze, jaka wytworzyła się wśród tłumnie zebranej publiczności już po pierwszej części programu. Niemal każde pojawienie się Prokopienego na estradzie. Na zdjęciu: Artysta na tle architektury dziedzińca Biblioteki Jagiell. w Krakowie.

Fot. „AS”.

ODCINEK 7.

Napisał H. WILD

POWIEŚĆ

Tłum. JULJA RYLSKA

ILUSTR. AL. ŻMUDA

Niedługo znaleźliśmy się wśród ciemnej i głuchej nocy. Zawieszeni między czarnością nieba i czarnością rzeki, słyszeliśmy jedynie płask poruszanej wiosłami wody. Harcourt, który sterował, usiadł przy nieznanym.

— A teraz — rzekł cicho i łagodnie — musi mi pani dać pewne wyjaśnienia. Nie jestem panem na tym okręcie — a ten, który nim dowodzi nie jest bynajmniej wygodnym jego gościem... Będę musiał wytłumaczyć przed nim obecność pani na statku... Gdzie pani chce jechać?

A ona odzyskała już nieco pewnością siebie — może dlatego, iż czuła się daleko od brzegu i że noc okrywała ją teraz swym cieniem — bo kiedy zaczęła mówić, głos jej brzmiał silniej. Latarnia zawieszona na dziobie łodzi rzucała tak słabe światło, iż zaledwie mogliśmy rozróżnić nasze twarze.

— Jestem pani Koo — usłyszałem — żona tego Chińczyka, handlarza herbaty...

— Domyślałem się tego — szepnąłem.

Bo tak było rzeczywiście. Chwile przedtem przyszło mi to już na myśl...

Wtedy Harcourt kazał przestać wiosłować swym ludziom i łódź, objęta odpływem, który właśnie się zaczynał, nieśła się wolno sama ku morzu.

— Proszę mówić prędko — zwrócił się do młodej kobiety — nie mogę zwlekać dłużej... Trzeba mi być już na statku... Niech pani mówi śmiało — dodał cieplej — zrozumiemy przecież panią...

— Wyszedłem zamaż we Francji — zaczęła. — Mr. Koo znalazł się wtedy chwilowo w Lyonie — zajmował się handlem jedwabiami i herbatą. Byłam wtedy bardzo młoda — nie miałam pojęcia o niczym, poza Francją... Spodobałam mu się... Rodzice moi byli biedni — ot, tacy drobnymi kupcy na przedmieściu... Mówiono mi, co zresztą było prawdą — że Mr. Koo jest bardzo bogaty — a ja byłam taka młoda... Ani mi się podobał specjalnie — ani niepodał... a podróż w daleki świat nęciła... Nie zdawałam sobie sprawy z tego, co robię... Życie

na Dalekim Wschodzie — takie nowe, nieznane — wydawało mi się — jakby to powiedzieć...

— Tak — przerwał jej Harcourt — Daleki Wschód — czarodziejski miraż! Pewnie niedawno czytała pani wtedy „Tysiąc Nocy i Jedna” — zdawało się pani, że będzie księżniczką z bajki — prawda?... Biedna mała...

Mrs. Koo milczała przez chwilę, tłumiąc łkania; wreszcie odparła:

— Tak — tak właśnie było...

Nastąpiła znów chwila milczenia, nim zaczęła mówić dalej:

— Ślub nasz odbył się — i zaraz byliśmy między nami... czułam, że...

Mówiła z trudem — wstyd hamował jej słowa. Milczeliśmy także. Nagle zaczęła mówić prędko:

— Wmawiałam w siebie, że przywyknę... Wkrótce po ślubie wyjechał. Mr. Koo obsypał mnie podarunkami — rodzinę moją również. Wspaniałe hafty — snycerskie roboty... Zrobił na wszystkich doskonale wrażenie — był bardzo łagodny... Lecząc ja, zaraz po ślubie poczułam... coś, jakby wstręt. Ale to jeszcze nie było takie wyraźne... Jak powiedziałam, myślałam, że nałamię się... Zresztą, gdybym się była wyrwała z tem przed moim otoczeniem, byłabym naraziła się na surową nagane... Wszyscy byli zakochani wprost w moim mężu... wstydziłam się odkrywać przed nimi...

Znowu wstyd nie pozwolił jej mówić dalej. A Harcourt rzucił cicho:

— Co potem? — proszę...

— Na okręcie, podczas podróży Mr. Koo był uprzedzająco grzeczny. Zachowanie jego było jeszcze takie, jak... jak nasze, ludzi Zachodu... Podróż upajała mnie. To wszystko było takie nowe, dla mnie, która tak mało dotąd widziałam, w mem krótkim, spokojnem życiu na prowincji... Zatrzymaliśmy się na Colombo i w Singapurze. Mąż mój kupował mi wszędzie piękne rzeczy. Ale przypominam sobie, że już na statku wzbudzaliśmy

pewne zdumienie: Chińczyk, żonaty z Europejką! Czułam, że patrzono na nas dziwnie i szeptano potem... Wyobrażałam sobie, że rzadkość podobnej sytuacji robiła taką sensację... I tak przybyliśmy do Swatów, gdzie był dom mego męża. Ze swemi brudnymi, błotnistymi uliczkami, Swatów wydało mi się okropne! A dom Mr. Koo — było w nim dużo pięknych rzeczy — ale życie w nim było tak kompletnie różne od życia u nas! Wszystko tam raziło mnie... Idąc za niego, wyobrażałam sobie naiwnie, że mając żonę Europejkę, Mr. Koo będzie szanował jej gusta, przyzwyczajenia i że pozwoli mi żyć na sposób europejski... Gdybym była przynajmniej czuła się szczęśliwą w życiu z nim — byłabym nałamała się do tego obcego dla mnie życia... Ale... sama osoba mego męża... O, niechże mnie panowie zrozumieją — niech nie muszę mówić wyraźnie o tych rzeczach... Jednym słowem w bardzo niedługim czasie, życie w domu mego męża stało się dla mnie okropne! Okropne!

— W dwóch słowach powiem, jak to było — przerwał jej znowu Harcourt. — W domu Mr. Koo czekała panią teściowa, Chinka — potrzęca oczywiście w odpowiedni sposób na synową, cudzoziemkę... Abstrahując nawet od wstrętu fizycznego, jaki w pani budził — Mr. Koo, kiedy znalazł się u siebie, stracił cały dotychczasowy polor człowieka zachodniego...

— Tak — tak! — potwierdziła z żywością. — Pozostał jednakże uprzejmy i grzeczny — tego nie mogę mu zaprzeczyć.

— Chińczyk! — odezwał się. — Czy widział kto kiedy nieuprzejmego Chińczyka?

— Tak — ale nagle stał się zamknięty w sobie i zupełnie niezrozumiały dla mnie. A ja — ja byłam zmuszoną być dalej jego żoną... Choć coraz więcej przejmował mnie wstrętem... Męka — okropna męka! — I trwało tak... ciągle... Gdybyż był przynajmniej zostawił mnie w spo-

ODCINEK 7.

Napisał H. WILD

POWIEŚĆ

Tłum. JULJA RYLSKA

ILUSTR. AL. ŻMUDA

Niedługo znaleźliśmy się wśród ciemnej i głuchej nocy. Zawieszeni między czarnością nieba i czarnością rzeki, słyszeliśmy jedynie płask poruszanej wiosłami wody. Harcourt, który sterował, usiadł przy nieznanym.

— A teraz — rzekł cicho i łagodnie — musi mi pani dać pewne wyjaśnienia. Nie jestem panem na tym okręcie — a ten, który nim dowodzi nie jest bynajmniej wygodnym jego gościem... Będę musiał wytłumaczyć przed nim obecność pani na statku... Gdzie pani chce jechać?

A ona odzyskała już nieco pewnością siebie — może dlatego, iż czuła się daleko od brzegu i że noc okrywała ją teraz swym cieniem — bo kiedy zaczęła mówić, głos jej brzmiał silniej. Latarnia zawieszona na dziobie łodzi rzucała tak słabe światło, iż zaledwie mogliśmy rozróżnić nasze twarze.

— Jestem pani Koo — usłyszałem — żona tego Chińczyka, handlarza herbaty...

— Domyślałem się tego — szepnąłem.

Bo tak było rzeczywiście. Chwile przedtem przyszło mi to już na myśl...

Wtedy Harcourt kazał przestać wiosłować swym ludziom i łódź, objęta odpływem, który właśnie się zaczynał, nieśła się wolno sama ku morzu.

— Proszę mówić prędko — zwrócił się do młodej kobiety — nie mogę zwlekać dłużej... Trzeba mi być już na statku... Niech pani mówi śmiało — dodał cieplej — zrozumiemy przecież panią...

— Wyszłam zamaż we Francji — zaczęła. — Mr. Koo znalazł się wtedy chwilowo w Lyonie — zajmował się handlem jedwabiami i herbatą. Byłam wtedy bardzo młoda — nie miałam pojęcia o niczym, poza Francją... Spodobałam mu się... Rodzice moi byli biedni — ot, tacy drobnymi kupcy na przedmieściu... Mówiono mi, co zresztą było prawdą — że Mr. Koo jest bardzo bogaty — a ja byłam taka młoda... Ani mi się podobał specjalnie — ani niepodał... a podróż w daleki świat nęciła... Nie zdawałam sobie sprawy z tego, co robię... Życie

na Dalekim Wschodzie — takie nowe, nieznane — wydawało mi się — jakby to powiedzieć...

— Tak — przerwał jej Harcourt — Daleki Wschód — czarodziejski miraż! Pewnie niedawno czytała pani wtedy „Tysiąc Nocy i Jedna” — zdawało się pani, że będzie księżniczką z bajki — prawda?... Biedna mała...

Mrs. Koo milczała przez chwilę, tłumiąc łkania; wreszcie odparła:

— Tak — tak właśnie było...

Nastąpiła znów chwila milczenia, nim zaczęła mówić dalej:

— Ślub nasz odbył się — i zaraz były między nami... czułam, że...

Mówiła z trudem — wstyd hamował jej słowa. Milczeliśmy także. Nagle zaczęła mówić prędko:

— Wmawiałam w siebie, że przywyknę... Wkrótce po ślubie wyjechał. Mr. Koo obsypał mnie podarunkami — rodzinę moją również. Wspaniałe hafty — snycerskie roboty... Zrobił na wszystkich doskonale wrażenie — był bardzo łagodny... Lecząc ja, zaraz po ślubie poczułam... coś, jakby wstręt. Ale to jeszcze nie było takie wyraźne... Jak powiedziałam, myślałam, że nałamię się... Zresztą, gdybym się była wyrwała z tem przed moim otoczeniem, byłabym naraziła się na surową nagane... Wszyscy byli zakochani wprost w moim mężu... wstydziłam się odkrywać przed nimi...

Znowu wstyd nie pozwolił jej mówić dalej. A Harcourt rzucił cicho:

— Co potem? — proszę...

— Na okręcie, podczas podróży Mr. Koo był uprzedzająco grzeczny. Zachowanie jego było jeszcze takie, jak... jak nasze, ludzi Zachodu... Podróż upajała mnie. To wszystko było takie nowe, dla mnie, która tak mało dotąd widziałam, w mem krótkim, spokojnem życiu na prowincji... Zatrzymaliśmy się na Colombo i w Singapurze. Mąż mój kupował mi wszędzie piękne rzeczy. Ale przypominam sobie, że już na statku wzbudzaliśmy

pewne zdumienie: Chińczyk, żonaty z Europejką! Czułam, że patrzono na nas dziwnie i szeptano potem... Wyobrażałam sobie, że rzadkość podobnej sytuacji robiła taką sensację... I tak przybyliśmy do Swatów, gdzie był dom mego męża. Ze swemi brudnymi, błotnistymi uliczkami, Swatów wydało mi się okropne! A dom Mr. Koo — było w nim dużo pięknych rzeczy — ale życie w nim było tak kompletnie różne od życia u nas! Wszystko tam raziło mnie... Idąc za niego, wyobrażałam sobie naiwnie, że mając żonę Europejkę, Mr. Koo będzie szanował jej gusta, przyzwyczajenia i że pozwoli mi żyć na sposób europejski... Gdybym była przynajmniej czuła się szczęśliwą w życiu z nim — byłabym nałamała się do tego obcego dla mnie życia... Ale... sama osoba mego męża... O, niechże mnie panowie zrozumieją — niech nie muszę mówić wyraźnie o tych rzeczach... Jednem słowem w bardzo niedługim czasie, życie w domu mego męża stało się dla mnie okropne! Okropne!

— W dwóch słowach powiem, jak to było — przerwał jej znowu Harcourt. — W domu Mr. Koo czekała panią teściowa, Chinka — potrzęca oczywiście w odpowiedni sposób na synową, cudzoziemkę... Abstrahując nawet od wstrętu fizycznego, jaki w pani budził — Mr. Koo, kiedy znalazł się u siebie, stracił cały dotychczasowy polor człowieka zachodniego...

— Tak — tak! — potwierdziła z żywością. — Pozostał jednakże uprzejmy i grzeczny — tego nie mogę mu zaprzeczyć.

— Chińczyk! — odezwał się. — Czy widział kto kiedy nieuprzejmego Chińczyka?

— Tak — ale nagle stał się zamknięty w sobie i zupełnie niezrozumiały dla mnie. A ja — ja byłam zmuszoną być dalej jego żoną... Choć coraz więcej przejmował mnie wstrętem... Męka — okropna męka! — I trwało tak... ciągle... Gdybyż był przynajmniej zostawił mnie w spo-

koju! Ale on — on narzucał się — zmuszał mnie...

Mówiła coraz ciszej, nagle wzdrygnęła się cała i wybuchnęła:

— O, jakież on jest wstrętne!!

— Zawielka różnica ras — nie-możność współżycia... — szepnął jak-by do siebie Harcourt. — Biedne dziecko! Okropne położenie — tak, okropne! — I to już wszystko? — zwrócił się do niej.

— Nie — odparła cicho i jęła mówić ze wstydem: — Niedługo po naszym przybyciu do Swatow, Mr. Koo wprowadził do domu kobietę — Chin-kę — nałożnicę... Nie byłam przygo-towana na coś takiego. Nie podej-rzewałam nawet możliwości czegoś podobnego... Bo i skądże?! Nie wie-działam przecież nic o życiu tutaj — rodzice moi również... i wszy-scy tam u nas... Było to dla mnie upokorzenie — nie do zniesienia! Byłam oburzona — i powiedziałam mu to... Nie o tę kobietę mi chodziło.

go nikt nie zrozumie, jak bardzo nie-nawidziałam go! I powiedziałam mu to! Oznajmiłam mu, że chcę odejść. Ale on... jemu jeszcze na mnie zale-ży... I to jest okropne! Zamknął mnie — kazał strzec zbliżając... Zmusił mnie ubierać się po chińsku — nie pozwolił zbliżać się do Europejczy-ków — otoczył mnie samymi Chinka-mi... O czymże mogłam mówić z nie-mi? Nie mamy ani jednej myśli wspólnej! A potem te dwie — teści-o-wa i ta Chinka, nałożnica — sprzy-sięgły się przeciw mnie. Nienawidzą mnie za to, że jestem cudzoziemką — niezależną. Dla nich jestem wiecz-nym buntem w domu, bo nie mogę znieść ani ich, ani ich życia... Doku-czają mi. Przeszłam prawdziwe mo-ralne tortury... Zdawało mi się nie-raz, że oszaleję! I byłabym oszalała w końcu...

— Trzeba było — rzekłam — zwró-cić się do konsulatu...

— Nie mogłam. Byłam tak strzeżo-

bie nagle sprawę, że musiała być do-głębi zawstydzoną i upokorzoną mojem pytaniem — i pożałowałam go.

— Tak — wyrzekła wreszcie. — Nagle krzyknęła, łamiąc ręce: — Ja nie mogę już — nie mogę dłużej! Umarłabym chyba!

— A ktoś pani dał znać o naszym wyjeździe? — zapytał po chwili Har-court.

— Zdarzyło mi się widzieć kilka ra-zy u Mr. Koo pewnego Francuza. Przychodził w interesach... Pierw-szym i drugim razem nie udało mi się nawet przemówić do niego — Mr. Koo był w domu wtedy... Ale niedaw-no, miesiąc temu może, Mr. Koo nie wrócił jeszcze z miasta, a w domu Chinki nie wiedziały, że wpuszczono Europejczyka... W pośpiechu mogłam zamienić z nim słów kilka — wytł-maczyć mu. Radził mi uciekać — do stać się na okręt... Obiecał, że zawi-ado mi o odjeździe pierwszego europejskiego okrętu... Nie mógł po-wiedzieć nic więcej, bo usłyszeliśmy na podwórzu wracającego Koo... Musiałam uciekać do moich pokoi. Od tego dnia czekałam — czekałam ciągle! Dziś — przed chwilą — Fran-cuz ten zjawił się... Zobaczyłam go z okna — on również spostrzegł mnie i niezapamiętanie, przechodząc podwo-rzem, upuścił karteczkę... Zbiegłam natychmiast i porwałam ją. Na kart-ce wyczytałam, że u wejścia rzeki stoi okręt europejski i że o świcie ma odbić od brzegu...

— Kto jest ten Europejczyk — ten Francuz? — zapytałam.

— Nie wiem — powiedziała prędko i ciągnęła dalej opowiadanie: — Wte-dy spiesźnie spakowałam moje euro-pejskie suknie i, dzięki cudownemu wprost przypadkowi, udało mi się wymknąć niepostrzeżenie z domu. W chińskim przebraniu przemknę-łam się przez przedmieścia Swatow — w jakimś ciemnym zaułku przebra-łam się... Długo błądziłam, nim na-trafiłam na rzekę — ukryłam się tu, przy ujściu i czekałam na panów... Tak strasznie bałam się, że może spóźniłam się — może wróciliście już na okręt! Czekałam długo w trwo-dze — i Boże mój! — to szczęście, kie-dy zobaczyłam was!

— Nie można na to pozwolić — rzekł z mocą Harcourt! — To jest niedopuszczalne. Proszę mi zaufać — zabiorę panią stąd. — Proszę być spo-kojną.

Kobieta załkała nagle i chwyciła jego rękę.

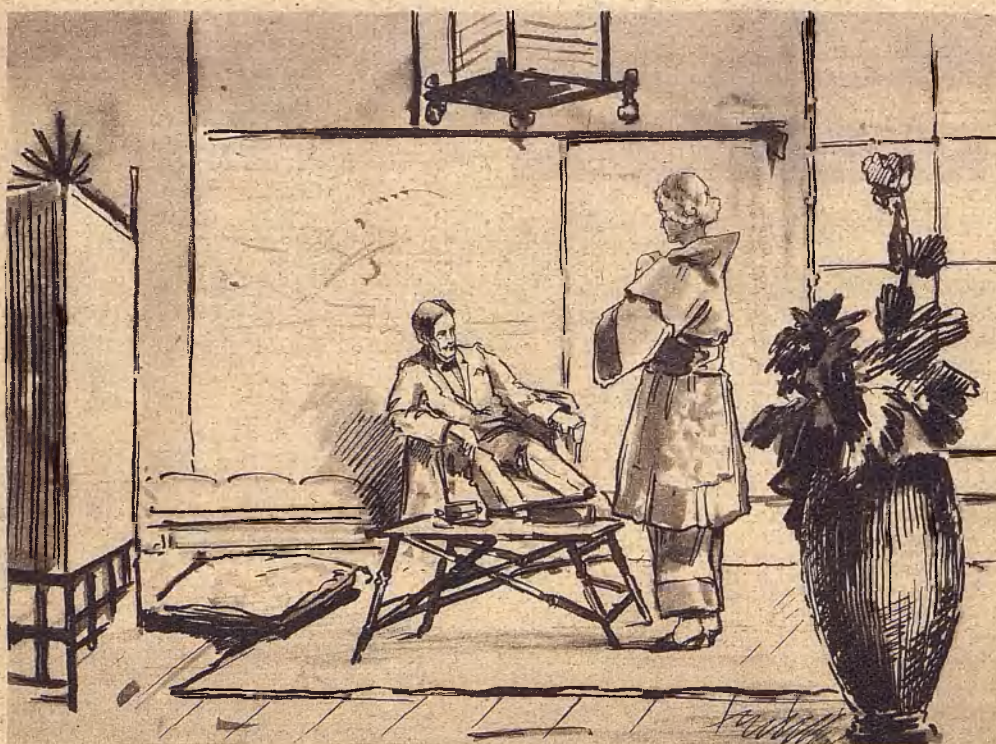
— Płynąć do okrętu! — rzucił Har-court rozkaz załodze, jakimś chrapli-wym głosem. Widziałam, że opano-wało go to samo wzruszenie co innie. Po chwili dobiliśmy do Fai-tsi-longu.

Mimo wszystko, co nasłuchiwałam się o jego niezwyklej uczciwości ku-pieckiej, Mr. Koo nie cieszył się już zupełnie w tej chwili moją sym-patją...

VIII.

Po wąskiej drabince, młoda kobie-ta, którą wzięliśmy między siebie, wydrapała się na pokład. Ciemno tam było i pełno na podłodze najróżnorod-niejszych przedmiotów, rozrzuconych w nieładzie. Wejście na pokład znaj-dowało się tuż przy zejściu do kabi-ny i wisząca na ścianie jej lampa rzucała w tem miejscu nieco światła na pokład.

(ciąg dalszy nastąpi).

W pośpiechu mogłam zamienić z nim słów kilka — wytłomaczyć mu...

I owszem — niechby ją miał! Tylko niechby mnie już wtedy zostawił w spokoju. Ale on zdawał się nierozumieć tego... Nie oddalił tej kobie-ty — a ze mną chciał dalej... Zupełnie nie rozumiał, że...

— Oczywiście — rzekłam. — Ale kobieta ta nie miała przecież pierw-szego miejsca w domu?

— Nie. Toteż Mr. Koo powiedział mi z wielkim spokojem, że nie roz-umie mego oburzenia — że przeciw-stawia mnie wyżej od tamtej — że jestem jego rzeczywistą żoną — nie nałożnicą. Jego p i e r w s z ą żo-ną! — Pierwszą żoną! — Samo to po-jęcie dławilo mnie ze wstrętu! A Mr. Koo był zdumiony, iż nie uważałam tego za szczególnie wyróżnienie! I kiedy przychodził do mnie... nale-gał... zmuszał... do tego wstępu, jaki już miałam do niego, jeszcze ta myśl... (tu głos jej zniżył się prawie do szep-tu), że wraca może właśnie od tam-tej... O, jakże nienawidziałam go! Te-

na! A potem wiedziałam, że to było-by nadarmo. Jestem przecież jego legalną żoną — on jest moim pa-nem! Dziś nie pomogłoby mi już schronić się do konsulatu, bo konsul byłby zmuszony wydać mnie me-żowi...

Umilkła, a po chwili, tym swoim pięknym, wzruszającym głosem po-wiedziała wolno:

— I oto od pięciu lat żyję w ten sposób!

— Proszę darować — rzekłam — ale czy pani ma dzieci?

— O nie! — zachnęła się ze zgro-za. — Nie! — Bogu niech będą dzięki! Mr. Koo ma dzieci, ale z tamtą, z tą Chinką...

— Proszę mi darować jeszcze i to pytanie — ciągnęłam dalej — ale to jest konieczne: czy Mr. Koo upomina się teraz jeszcze o swoje prawa mał-żeńskie — teraz, kiedy pani nie kryje przed nim swego wstępu?

Milczała znów chwilę. Zdałem so-

koju! Ale on — on narzucał się — zmuszał mnie...

Mówiła coraz ciszej, nagle wzdrygnęła się cała i wybuchnęła:

— O, jakież on jest wstrętne!!

— Zawielka różnica ras — nie-możność współżycia... — szepnął jak-by do siebie Harcourt. — Biedne dziecko! Okropne położenie — tak, okropne! — I to już wszystko? — zwrócił się do niej.

— Nie — odparła cicho i jęła mówić ze wstydem: — Niedługo po naszym przybyciu do Swatow, Mr. Koo wprowadził do domu kobietę — Chin-kę — nałożnicę... Nie byłam przygo-towana na coś takiego. Nie podej-rzewałam nawet możliwości czegoś podobnego... Bo i skądże?! Nie wie-działam przecież nic o życiu tutaj — rodzice moi również... i wszy-scy tam u nas... Było to dla mnie upokorzenie — nie do zniesienia! Byłam oburzona — i powiedziałam mu to... Nie o tę kobietę mi chodziło.

go nikt nie zrozumie, jak bardzo nie-nawidziałam go! I powiedziałam mu to! Oznajmiłam mu, że chcę odejść. Ale on... jemu jeszcze na mnie zale-ży... I to jest okropne! Zamknął mnie — kazał strzec zbliżać... Zmusił mnie ubierać się po chińsku — nie pozwolił zbliżać się do Europejczy-ków — otoczył mnie samymi Chinka-mi... O czymże mogłam mówić z nie-mi? Nie mamy ani jednej myśli wspólnej! A potem te dwie — teści-o-wa i ta Chinka, nałożnica — sprzy-sięgły się przeciw mnie. Nienawidzą mnie za to, że jestem cudzoziemką — niezależną. Dla nich jestem wiecz-nym buntem w domu, bo nie mogę znieść ani ich, ani ich życia... Doku-czają mi. Przeszłam prawdziwe mo-ralne tortury... Zdawało mi się nie-raz, że oszaleję! I byłabym oszalała w końcu...

— Trzeba było — rzekłam — zwró-cić się do konsultatu...

— Nie mogłam. Byłam tak strzeżo-

bie nagle sprawę, że musiała być do-głębi zawstydzoną i upokorzoną mojem pytaniem — i pożałowałam go.

— Tak — wyrzekła wreszcie. — Nagle krzyknęła, łamiąc ręce: — Ja nie mogę już — nie mogę dłużej! Umarłabym chyba!

— A któż pani dał znać o naszym wyjeździe? — zapytał po chwili Har-court.

— Zdarzyło mi się widzieć kilka ra-zy u Mr. Koo pewnego Francuza. Przychodził w interesach... Pierw-szym i drugim razem nie udało mi się nawet przemówić do niego — Mr. Koo był w domu wtedy... Ale niedaw-no, miesiąc temu może, Mr. Koo nie wrócił jeszcze z miasta, a w domu Chinki nie wiedziały, że wpuszczono Europejczyka... W pośpiechu mogłam zamienić z nim słów kilka — wytł-maczyć mu. Radził mi uciekać — do stać się na okręt... Obiecał, że zawi-ado mi o odjeździe pierwszego europejskiego okrętu... Nie mógł po-wiedzieć nic więcej, bo usłyszeliśmy na podwórzu wracającego Koo... Musiałam uciekać do moich pokoi. Od tego dnia czekałam — czekałam ciągle! Dziś — przed chwilą — Fran-cuz ten zjawił się... Zobaczyłam go z okna — on również spostrzegł mnie i niezapamiętanie, przechodząc podwo-rzem, upuścił karteczkę... Zbiegłam natychmiast i porwałam ją. Na kart-ce wyczytałam, że u wejścia rzeki stoi okręt europejski i że o świcie ma odbić od brzegu...

— Kto jest ten Europejczyk — ten Francuz? — zapytałam.

— Nie wiem — powiedziała prędko i ciągnęła dalej opowiadanie: — Wte-dy spiesźnie spakowałam moje euro-pejskie suknie i, dzięki cudownemu wprost przypadkowi, udało mi się wymknąć niepostrzeżenie z domu. W chińskim przebraniu przemknę-łam się przez przedmieścia Swatow — w jakimś ciemnym zaułku przebra-łam się... Długo błądziłam, nim na-trafiłam na rzekę — ukryłam się tu, przy ujściu i czekałam na panów... Tak strasznie bałam się, że może spóźniłam się — może wróciliście już na okręt! Czekałam długo w trwo-dze — i Boże mój! — to szczęście, kie-dy zobaczyłam was!

— Nie można na to pozwolić — rzekł z mocą Harcourt! — To jest niedopuszczalne. Proszę mi zaufać — zabiorę panią stąd. — Proszę być spo-kojną.

Kobieta załkała nagle i chwyciła jego rękę.

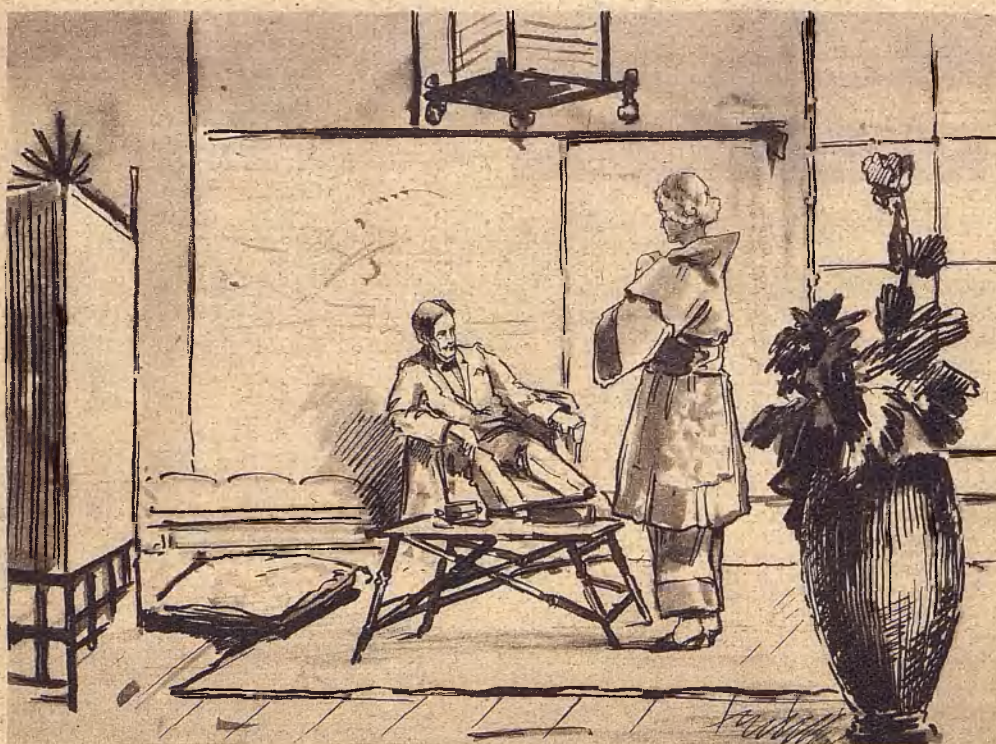
— Płynąć do okrętu! — rzucił Har-court rozkaz załodze, jakimś chrapli-wym głosem. Widziałam, że opano-wało go to samo wzruszenie co innie. Po chwili dobiliśmy do Fai-tsi-longu.

Mimo wszystko, co nasłuchiwałam się o jego niezwyklej uczciwości ku-pieckiej, Mr. Koo nie cieszył się już zupełnie w tej chwili moją sym-patją...

VIII.

Po wąskiej drabince, młoda kobie-ta, którą wzięliśmy między siebie, wydrapała się na pokład. Ciemno tam było i pełno na podłodze najróżnorod-niejszych przedmiotów, rozrzuconych w nieładzie. Wejście na pokład znaj-dowało się tuż przy zejściu do kabi-ny i wisząca na ścianie jej lampa rzucała w tem miejscu nieco światła na pokład.

(ciąg dalszy nastąpi).

W pośpiechu mogłam zamienić z nim słów kilka — wytłomaczyć mu...

I owszem — niechby ją miał! Tylko niechby mnie już wtedy zostawił w spokoju. Ale on zdawał się nierozumieć tego... Nie oddalił tej kobie-ty — a ze mną chciał dalej... Zupełnie nie rozumiał, że...

— Oczywiście — rzekłam. — Ale kobieta ta nie miała przecież pierw-szego miejsca w domu?

— Nie. Toteż Mr. Koo powiedział mi z wielkim spokojem, że nie roz-umie mego oburzenia — że przeciw-stawia mnie wyżej od tamtej — że jestem jego rzeczywistą żoną — nie nałożnicą. Jego p i e r w s z ą żo-ną! — Pierwszą żoną! — Samo to po-jęcie dławilo mnie ze wstrętu! A Mr. Koo był zdumiony, iż nie uważałam tego za szczególne wyróżnienie! I kiedy przychodził do mnie... nale-gał... zmuszał... do tego wstępu, jak już miałam do niego, jeszcze ta myśl... (tu głos jej zniżył się prawie do szep-tu), że wraca może właśnie od tam-tej... O, jakże nienawidziałam go! Te-

na! A potem wiedziałam, że to było-by nadarmo. Jestem przecież jego legalną żoną — on jest moim pa-nem! Dziś nie pomogłoby mi już schronić się do konsultatu, bo konsul byłby zmuszony wydać mnie me-żowi...

Umilkła, a po chwili, tym swoim pięknym, wzruszającym głosem po-wiedziała wolno:

— I oto od pięciu lat żyję w ten sposób!

— Proszę darować — rzekłam — ale czy pani ma dzieci?

— O nie! — zachnęła się ze zgro-za. — Nie! — Bogu niech będą dzięki! Mr. Koo ma dzieci, ale z tamtą, z tą Chinką...

— Proszę mi darować jeszcze i to pytanie — ciągnęłam dalej — ale to jest konieczne: czy Mr. Koo upomina się teraz jeszcze o swoje prawa mał-żeńskie — teraz, kiedy pani nie kryje przed nim swego wstępu?

Milczała znów chwilę. Zdałem so-

Metamorfozy

Na scenie rewji co chwila
zmieniasz kostjomy swoje —
raz z kwiatu jak kwiat się wychylasz.
raz jesteś wytwornym boyem.

Oklaski, blaski, muzyka —
krołujesz, piękna, na scenie —
aż nagle wszystko urucha:
zostaniesz tylko wspomnieniem...

Metamorfozy

Na scenie rewji co chwila
zmieniasz kostjomy swoje —
raz z kwiatu jak kwiat się wychylasz.
raz jesteś wytwornym boyem.

Oklaski, blaski, muzyka —
krołujesz, piękna, na scenie —
aż nagle wszystko urucha:
zostaniesz tylko wspomnieniem...

V. KORONKI KLOCKOWE

Powyżej: Schemat wstawki klockowej z pajęczkami, wykonanej z ośmiu par. — Po prawej: Wstawka klockowa z pajęczkami wykonana z ośmiu par, w tym pajęczki o czterech parkach.

PAJĄCZKI.

Pajęczki należą do motywów często w koronkach klockowych używanych, a bardzo dla klockowania typowych. Robimy je na 4—6—8 par. Sam pajęczek robiony jest ścięciem płóciennym, nóżki pajęczka to pojedyncze parki, kręcone cztery razy. Na ilekroć par klockujemy go, zaczynając od dwóch środkowych par, do tego przeznaczonych.

Do wykonania wstaweczki z ośmiu par, przedstawionej obok z rysunkowym schematem, zawieszamy w punkcie —a dwie parki, w punkcie —b 4 parki i w punkcie —c 2 parki. Zaczynamy klockować wstaweczkę od połowy pajęczka, przerabiając zwyczajnie punkty a—c i odkładając skrajne parki na tył poduszki.

W punkcie —b mamy zawieszane 4 parki. Przerabiamy najpierw dwie środkowe, wbijając chwilowo nadprogramową, większą szpilkę pomiędzy nimi, najlepiej w środek następnego pajęczka. (W początkowej fazie nauki pajęczków szpilka ta jest konieczna, aby się parki przerabiane nie pomieszały).

Teraz klockujemy z prawej strony nadprogramowej szpilki, gdzie mamy 2 parki. Przerabiamy je i odpinamy prawą parkę szpilką na boku. To samo robimy z lewej strony, odpinając lewą parkę z lewej strony poduszki.

Tak przerobiony został pierwszy rząd pajęczka. Następuje wykonanie drugiego rzędu: po obu stronach pomocniczej szpilki poniżej pajęczka mamy dwie parki. Wyjmujemy na chwilę szpilkę pomocniczą i przerabiamy te parki. Szpilkę wpinamy znowu poniżej w to samo miej-

sce, pomiędzy zwisające nitki obu par. Teraz bierzemy do rąk i te dwie środkowe pary i parki, odpięte na bok od roboty pajęczka. Te cztery parki stanowią nóżki pajęczka, które potem po czterokrotnym przekręceniu przerabiamy ze skrajnymi parkami wstaweczki, tworząc dziurki jej ła.

Przystępujemy do wykonywania dziurek z prawej strony pajęczka. Bierzemy parkę górnej nóżki pajęczka, kręcimy cztery razy, a lewą parkę z punktu —e kręcimy dwa razy. Obie te parki przerabiamy, wbijamy szpilkę w punkt —d i przerabiamy po szpilce. Następnie parki z punktów d—c stworzą punkt —e na samym brzegu wstaweczki. Teraz bierzemy parkę drugiej nóżki i pajęczka z prawej strony, kręcimy cztery razy i przerabiamy punkt —f. Następnie parki z punktów f—e stworzą punkt —g. Parki zaś z punktów g—e stworzą punkt —h, znowu na brzegu wstaweczki.

Mamy w ten sposób przygotowane do następnego pajęczka dwie parki z prawej strony, a to z punktów f—g.

Z lewej strony powtarzamy klockowanie w ten sam sposób, jak były wykonane dziurki z prawej strony. Prawa parka z punktu —a, dwa razy kręcona, oraz parka nóżki pajęczka z lewej strony, kręcona cztery razy, utworzą punkt —i. Parki z punktów a—i stworzą punkt skrajny —j. Następna parka nóżki pajęczka z punktu —k stworzą punkt —l. Parki j—k dadzą punkt —l, zaś parki j—l stworzą punkt —l. Jesteśmy znowu na brzegu wstaweczki, mając do roboty pajęczka z lewej strony parki z punktów k—l.

Wykonanie całego pajęczka z czterech par obejmuje cztery rzędk, które kolejno przerobimy.

Pierwszy rząd pajęczka: Parki z punktów k—f (nóżki pajęczka) kręcimy po cztery razy, przerabiamy i wbijamy szpilkę w punkt —y, to jest w środek pajęczka. Po wbiciu szpilki par nie przerabia się. Z prawej strony szpilki bierzemy parkę i przerabiamy ją z parką z punktu —g, cztery razy kręconą, bo to nóżka pajęczka. Prawą parkę podpiną się szpilką z boku poduszki, lewa pozostaje wisząca przy punkcie —y. Do parki z lewej strony szpilki dobieramy parkę z punktu —l, która jako nóżka pajęczka, musi być cztery razy przekręcona. Po przerobieniu tych par, lewą odpina się na bok poduszki, a prawa pozostaje przy szpilce.

Drugi rząd pajęczka: Po zostało w punkcie —y dwie parki przerabiamy i wpinamy szpilkę z punktu —y pomiędzy nie. Obciągamy dokładnie wszystkie cztery pary, z których powstała już nasza połowa pajęczka, wyjmujemy na chwilę szpilkę pomocniczą —y dla lepszego wyrównania nitki, które ściągamy w dół, uważając jednak, by pajęczek nie został zbyt silnie zwężony. Po wyrównaniu wpinamy znowu szpilkę w punkt —y.

Trzeci rząd pajęczka: od niego rozpoczyna się druga połowa pajęczka. W tym celu przerabiamy dwie środkowe parki. Aby one się nie mieszały ze sobą, wbijamy nadprogramową szpilkę poniżej punktu —y, prostopadle do niego, ewentualnie nawet umieszczamy ją chwilowo w punkcie z. Po obu bokach nadprogramowej szpilki mamy po dwie parki, które też przerabiamy, zaczynając od prawej strony. Po przerobieniu obu par z prawej strony, prawą parkę podpinamy na boku poduszki. Po przerobieniu obu par z lewej strony, podpinamy lewą parkę również na boku poduszki.

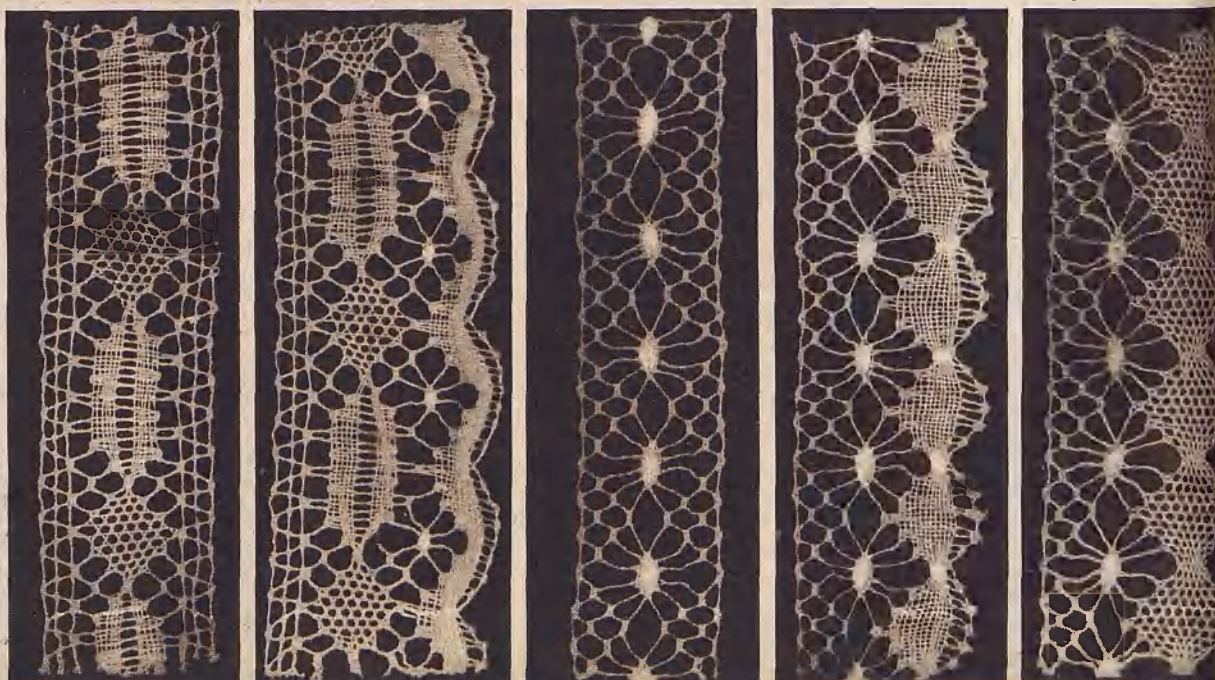
Czwarty rząd pajęczka: przerabiamy pozostałe w środku przy szpilce dwie parki. Wyrównujemy cały pajęczek, biorąc do rąk wszystkie cztery pary, z których został wykonany. Szpilki w punkcie —y nie ruszamy, gdyż ona zachowuje punkt środkowy pajęczka, natomiast poniższą szpilkę, która służyła tylko do rozgranżnienia par z prawej i lewej strony, usuwamy zupełnie.

Po skończeniu pajęczka/parki z lewej strony odpinamy na bok, a przerabiamy dziurki z prawej strony. Parka lewa z punktu —h oraz prawa górna od pajęczka tworzą punkt —m. Parka prawa z punktu —h i parka prawa z punktu —m, tworzą punkt —n, na kraju wstaweczki. Lewa parka z punktu —m i niższa prawa parka pajęczka dają punkt —o, z którego prawa parka przerabia z parkami punktu —n punkty p—r, które czekają następnie na wykończenie lewej strony wstaweczki, by potem posłużyć do wykonania pajęczka w punkcie —z.

Z lewej strony tworzymy z par, otrzymanych z pajęczka punkty s—u, oraz dalsze t—w—x, po których następuje wykonanie pajęczka w punkcie —z. Dalszy ciąg wstawki powtarza się, kontynuując naprzemiennie dziurki i pajęczki.

Od lewej: Wstawka i korona z zastosowaniem pajęczków, siekanki i cerowanki ażurem.

Od lewej: Wstawki klockowe z pajęczkami o sześciu parkach, oraz stosowne do niej koronki z ząbkami ścięciem płóciennym, druga zaś ścięciem siekankim.

V. KORONKI KLOCKOWE

Powyżej: Schemat wstawki klockowej z pajęczkami, wykonanej z ośmiu par. — Po prawej: Wstawka klockowa z pajęczkami wykonana z ośmiu par, w tem pajęczki o czterech parkach.

PAJĄCZKI.

Pajęczki należą do motywów często w koronkach klockowych używanych, a bardzo dla klockowania typowych. Robimy je na 4—6—8 par. Sam pajęczek robiony jest ścięciem płóciennym, nóżki pajęczka to pojedyncze parki, kręcone cztery razy. Na ilekroć par klockujemy go, zaczynając od dwóch środkowych par, do tego przeznaczonych.

Do wykonania wstaweczki z ośmiu par, przedstawionej obok z rysunkowym schematem, zawieszamy w punkcie —a dwie parki, w punkcie —b 4 parki i w punkcie —c 2 parki. Zaczynamy klockować wstaweczkę od połowy pajęczka, przerabiając zwyczajnie punkty a—c i odkładając skrajne parki na tył poduszki.

W punkcie —b mamy zawieszane 4 parki. Przerabiamy najpierw dwie środkowe, wbijając chwilowo nadprogramową, większą szpilkę pomiędzy nimi, najlepiej w środek następnego pajęczka. (W początkowej fazie nauki pajęczków szpilka ta jest konieczna, aby się parki przerabiane nie pomieszały).

Teraz klockujemy z prawej strony nadprogramowej szpilki, gdzie mamy 2 parki. Przerabiamy je i odpinamy prawą parkę szpilką na boku. To samo robimy z lewej strony, odpinając lewą parkę z lewej strony poduszki.

Tak przerobiony został pierwszy rząd pajęczka. Następuje wykonanie drugiego rzędu: po obu stronach pomocniczej szpilki poniżej pajęczka mamy dwie parki. Wyjmujemy na chwilę szpilkę pomocniczą i przerabiamy te parki. Szpilkę wpinamy znowu poniżej w to samo miej-

scie, pomiędzy zwisające nitki obu par. Teraz bierzemy do rąk i te dwie środkowe pary i parki, odpięte na bok od roboty pajęczka. Te cztery parki stanowią nóżki pajęczka, które potem po czterokrotnym przekręceniu przerabiamy ze skrajnemi parkami wstaweczki, tworząc dziurki jej ła.

Przystępujemy do wykonywania dziurek z prawej strony pajęczka. Bierzemy parkę górnej nóżki pajęczka, kręcimy cztery razy, a lewą parkę z punktu —e kręcimy dwa razy. Obie te parki przerabiamy, wbijamy szpilkę w punkt —d i przerabiamy po szpilce. Następnie parki z punktów d—c stworzą punkt —e na samym brzegu wstaweczki. Teraz bierzemy parkę drugiej nóżki i pajęczka z prawej strony, kręcimy cztery razy i przerabiamy punkt —f. Następnie parki z punktów f—e stworzą punkt —g. Parki zaś z punktów g—e stworzą punkt —h, znowu na brzegu wstaweczki.

Mamy w ten sposób przygotowane do następnego pajęczka dwie parki z prawej strony, a to z punktów f—g.

Z lewej strony powtarzamy klockowanie w ten sam sposób, jak były wykonane dziurki z prawej strony. Prawa parka z punktu —a, dwa razy kręcona, oraz parka nóżki pajęczka z lewej strony, kręcona cztery razy, utworzą punkt —i. Parki z punktów a—i stworzą punkt skrajny —j. Następna parka nóżki pajęczka z punktu —k, kręcona cztery razy, utworzą punkt —l. Parki j—k dadzą punkt —l, zaś parki j—l stworzą punkt —l. Jesteśmy znowu na brzegu wstaweczki, mając do roboty pajęczka z lewej strony parki z punktów k—l.

Wykonanie całego pajęczka z czterech par obejmuje cztery rzędk, które kolejno przerobimy.

Pierwszy rząd pajęczka: Parki z punktów k—f (nóżki pajęczka) kręcimy po cztery razy, przerabiamy i wbijamy szpilkę w punkt —y, to jest w środek pajęczka. Po wbiciu szpilki par nie przerabia się. Z prawej strony szpilki bierzemy parkę i przerabiamy ją z parką z punktu —g, cztery razy kręconą, bo to nóżka pajęczka. Prawą parkę podpiną się szpilką z boku poduszki, lewa pozostaje wisząca przy punkcie —y. Do parki z lewej strony szpilki dobieramy parkę z punktu —l, która jako nóżka pajęczka, musi być cztery razy przekręcona. Po przerobieniu tych par, lewą odpina się na bok poduszki, a prawa pozostaje przy szpilce.

Drugi rząd pajęczka: Po zostało w punkcie —y dwie parki przerabiamy i wpinamy szpilkę z punktu —y pomiędzy nie. Obciągamy dokładnie wszystkie cztery pary, z których powstała już nasza połowa pajęczka, wyjmujemy na chwilę szpilkę pomocniczą —y dla lepszego wyrównania nitki, które ściągamy w dół, uważając jednak, by pajęczek nie został zbyt silnie zwężony. Po wyrównaniu wpinamy znowu szpilkę w punkt —y.

Trzeci rząd pajęczka: od niego rozpoczyna się druga połowa pajęczka. W tym celu przerabiamy dwie środkowe parki. Aby one się nie mieszały ze sobą, wbijamy nadprogramową szpilkę poniżej punktu —y, prostopadle do niego, ewentualnie nawet umieszczamy ją chwilowo w punkcie z. Po obu bokach nadprogramowej szpilki mamy po dwie parki, które też przerabiamy, zaczynając od prawej strony. Po przerobieniu obu par z prawej strony, prawą parkę podpinamy na boku poduszki. Po przerobieniu obu par z lewej strony, podpinamy lewą parkę również na boku poduszki.

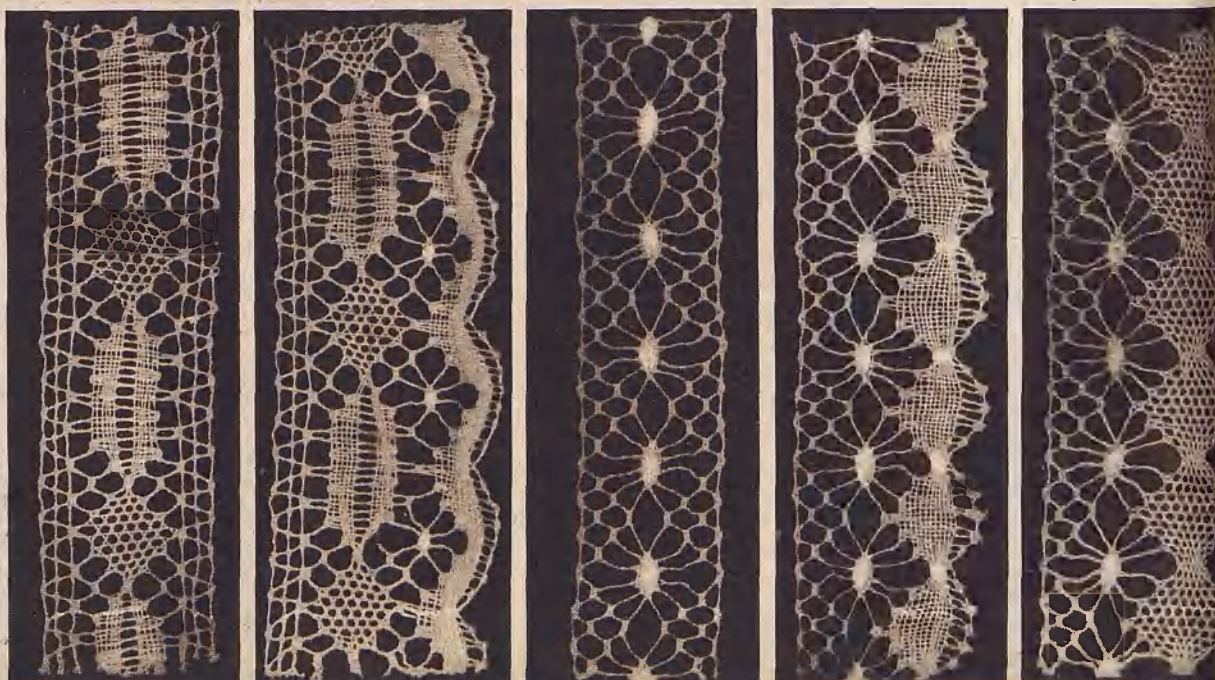
Czwarty rząd pajęczka: przerabiamy pozostałe w środku przy szpilce dwie parki. Wyrównujemy cały pajęczek, biorąc do rąk wszystkie cztery pary, z których został wykonany. Szpilki w punkcie —y nie ruszamy, gdyż ona zachowuje punkt środkowy pajęczka, natomiast poniższą szpilkę, która służyła tylko do rozgranżnienia par z prawej i lewej strony, usuwamy zupełnie.

Po skończeniu pajęczka/parki z lewej strony odpinamy na bok, a przerabiamy dziurki z prawej strony. Parka lewa z punktu —h oraz prawa górna od pajęczka tworzą punkt —m. Parka prawa z punktu —h i parka prawa z punktu —m, tworzą punkt —n, na kraju wstaweczki. Lewa parka z punktu —m i niższa prawa parka pajęczka dają punkt —o, z którego prawa parka przerabia z parkami punktu —n punkty p—r, które czekają następnie na wykończenie lewej strony wstaweczki, by potem posłużyć do wykonania pajęczka w punkcie —z.

Z lewej strony tworzymy z par, otrzymanych z pajęczka punkty s—u, oraz dalsze t—w—x, po których następuje wykonanie pajęczka w punkcie —z. Dalszy ciąg wstawki powtarza się, kontynuując naprzemiennie dziurki i pajęczki.

Od lewej: Wstawka i korona z zastosowaniem pajęczków, siekanki i cerowanki ażurem.

Od lewej: Wstawki klockowe z pajęczkami o sześciu parkach, oraz stosowne do niej koronki z ząbkami ścięciem płóciennym, druga zaś ścięciem siekankim.

Powyżej: Pantofelki z końca XVIII-go wieku przypominały cack. ze skóry.

Na prawo: Najnowsze dzia-
waactwa mody w zakresie obu-
wia: obcasy sprężynowe, mia-
ły przyczynić się do ułat-
wienia lekkiego chodu, lecz
okazały się niepraktyczne.

Kiedy do-
tyka m-
sto p-
rozpalonego
niemal do ża-
ru, piasku
na plaży nad-
morskiej,
przypominają
mi się po-

Król-słońce, Ludwik XIV, wyniósł rzemio-
sło szewskie do wyżyn sztuki. Koronki, klam-
ry, kokardy, hafty złotem i srebrem, były nie-
odzownym wykończeniem obuwia wytwor-
nych galantów i dam. Najważniejszym ele-
mentem w dziejach obuwia było wprowadze-
nie w tym właśnie czasie wysokich drewnia-
nych obcasów, nad którymi dziwowali się
współcześni, nie mogąc zrozumieć pięknej
pani Pompadour, jak mogła zdobywać się na

Na prawo:
Egipcjanki no-
sily nadwyrz-
oryginalne san-
dalki, związa-
ne tykiem.

czątki dzisiejszego obuwia, które od pierw-
szej podeszwy taką wzięło rozpiętość, ja-
ka sięga od grubego obuwia dla pracy
zawodowej, poprzez wszystkie finezje bu-
cików miejskich, aż do ażurowego panto-
felka gumowego, ochraniającego mi właśnie
stopy od spalenia gorącym piaskiem.

Tenże sam powód — ochrona nóg przed
rozpalonym piaskiem afrykańskim — dał po-
czątek dla pierwszego obuwia, jakie z histo-
rii znamy, a to u starożytnych Egipcjan, któ-
rzy pletli z grubego łyka podeszwy, przytrzy-
mywane na nogach rzemieniem. To były po-
czątki obuwia.

Grecy za czasów Homera posługiwali się
już obuwiem skózanym, a Rzymianie dopro-
wadzili rzemiosło szewskie do takiej dosko-
nałości, że obuwie stało się przedmiotem zby-
tku, wykonywanym z barwionej na różne
kolory skóry, z ozdobami ze złota i srebra.

Wiek średni używają już także sukna i
filcu do wyrobu obuwia, które przybierało
coraz kapryśniejsze formy przez wydłużenie
stopy aż do t. z. formy ptasiego dzioba. Im
ten był dłuższy, tem nietylko był eleganśzy,
ale też świadczył o zamożności swego wła-
ściciela. Może od tych też czasów datują się
powiedzonka o szerokiej stopie życia lub po-
znawaniu pana po cholewach. W każdym ra-
zie w wieku XIV regulowały długość stopy
obuwia dla różnych stanów — przepisy!

EWOLUCJA PANTOFELKA

Powyżej: Nowoczesne kreacje pantofelków
miejskich i plażowych.

Powyżej: Pantofelki z ciemnego zamszu nie
stracą swego uprzywilejowanego stanowiska.

słodkie minki, uwięziona w ciasnym panto-
felku z nadmiernie wysokim obcasem.

Odwrotem od nich były czasy empiru, gło-
szące powrót do hellenickiej prostoty. Wró-
ciły sandały greckie na niskim obcasie, wy-
godne, nie deformujące nogi, higieniczne i
podporządkowane wzorom antycznym.

Losy nowoczesnego obuwia rozwijają się
nam przed oczyma. Wysokie buciki i wyso-
kie obcasy przedwojenne ustąpiły miejsca
obuwia sportowemu, od którego pochodzi
nowa era wygodnego i higienicznego obuwia.
Jego zasady głoszą, iż względy zdobnicze mu-
szą ustępować miejsca wygodzie, która chroni
nogi od deformowania i obrzydliwych ży-
cie nagniotków. Jakżeby inaczej mogła uka-
zać się piękna pani z lakierowanymi pazno-
kietkami na plaży, czy w sandałku balo-
wym?...

W zakresie estetyki obuwia poszliśmy bar-
dzo naprzód, czego najlepszym dowodem są
buciki ze wszystkich możliwych materiałów,
dostosowywane do każdego rodzaju ubioru,
co daje prawdziwą harmonję środków wyra-
zu nowoczesnego stroju.

Mewa.

Powyżej: A oto jeszcze jeden model estetycz-
nych i praktycznych pantofelków zamszo-
wych z obszyciem skózanem.

Na lewo: Ostatnie paryskie modele — od lewej: sanda-
tek ze skórki chevreau, pantofelki ze skóry daniela
w kombinacjach chevreau.

Fot. International Press Photo.

Powyżej: Pantofelki z końca XVIII-go wieku przypominały cack. ze skóry.

Na prawo: Najnowsze dzia-
waactwa mody w zakresie obu-
wia: obcasy sprężynowe, mia-
ły przyczynić się do ułat-
wienia lekkiego chodu, lecz
okazały się niepraktyczne.

Kiedy do-
tyka m-
sto p-
rozpalonego
niemal do ża-
ru, piasku
na plaży nad-
morskiej,
przypominają
mi się po-

Król-słońce, Ludwik XIV, wyniósł rzemio-
sło szewskie do wyżyn sztuki. Koronki, klam-
ry, kokardy, hafty złotem i srebrem, były nie-
odzownym wykończeniem obuwia wytwor-
nych galantów i dam. Najważniejszym ele-
mentem w dziejach obuwia było wprowadze-
nie w tym właśnie czasie wysokich drewnia-
nych obcasów, nad którymi dziwowali się
współcześni, nie mogąc zrozumieć pięknej
pani Pompadour, jak mogła zdobywać się na

Na prawo:
Egipcjanki no-
sily nadwyrz-
oryginalne san-
dalki, związa-
ne tykiem.

czątki dzisiejszego obuwia, które od pierw-
szej podeszwy taką wzięło rozpiętość, ja-
ka sięga od grubego obuwia dla pracy
zawodowej, poprzez wszystkie finezje bu-
cików miejskich, aż do ażurowego panto-
felka gumowego, ochraniającego mi właśnie
stopy od spalenia gorącym piaskiem.

Tenże sam powód — ochrona nóg przed
rozpalonym piaskiem afrykańskim — dał po-
czątek dla pierwszego obuwia, jakie z histo-
rii znamy, a to u starożytnych Egipcjan, któ-
rzy pletli z grubego łyka podeszwy, przytrzy-
mywane na nogach rzemieniem. To były po-
czątki obuwia.

Grecy za czasów Homera posługiwali się
już obuwem skórzanem, a Rzymianie dopro-
wadzili rzemiosło szewskie do takiej dosko-
nałości, że obuwie stało się przedmiotem zby-
tku, wykonywanym z barwionej na różne
kolory skóry, z ozdobami ze złota i srebra.

Wiek średni używają już także sukna i
filcu do wyrobu obuwia, które przybierało
coraz kapryśniejsze formy przez wydłużenie
stopy aż do t. z. formy ptasiego dzioba. Im
ten był dłuższy, tem nietylko był eleganśzy,
ale też świadczył o zamożności swego wła-
ściciela. Może od tych też czasów datują się
powiedzonka o szerokiej stopie życia lub po-
znawaniu pana po cholewach. W każdym ra-
zie w wieku XIV regulowały długość stopy
obuwia dla różnych stanów — przepisy!

EWOLUCJA PANTOFELKA

Powyżej: Nowoczesne kreacje pantofelków
miejskich i plażowych.

Powyżej: Pantofelki z ciemnego zamszu nie
stracą swego uprzywilejowanego stanowiska.

słodkie minki, uwięziona w ciasnym panto-
felku z nadmiernie wysokim obcasem.

Odwrotem od nich były czasy empiru, gło-
szące powrót do hellenickiej prostoty. Wró-
ciły sandały greckie na niskim obcasie, wy-
godne, nie deformujące nogi, higieniczne i
podporządkowane wzorom antycznym.

Losy nowoczesnego obuwia rozwijają się
nam przed oczyma. Wysokie buciki i wyso-
kie obcasy przedwojenne ustąpiły miejsca
obuwu sportowemu, od którego pochodzi się
nowa era wygodnego i higienicznego obuwia.
Jego zasady głoszą, iż względy zdobnicze mu-
szą ustępować miejsca wygodzie, która chroni
nogi od deformowania i obrzydliwych ży-
cie nagniotków. Jakżeby inaczej mogła uka-
zać się piękna pani z lakierowanymi pazno-
kietkami na plaży, czy w sandałku balo-
wym?...

W zakresie estetyki obuwia poszliśmy bar-
dzo naprzód, czego najlepszym dowodem są
buciki ze wszystkich możliwych materiałów,
dostosowywane do każdego rodzaju ubioru,
co daje prawdziwą harmonję środków wyra-
zu nowoczesnego stroju.

Mewa.

Powyżej: A oto jeszcze jeden model estetycz-
nych i praktycznych pantofelków zamszo-
wych z obszyciem skórzanem.

Na lewo: Ostatnie paryskie modele — od lewej: sanda-
tek ze skórki chevreau, pantofelki ze skóry daniela
w kombinacjach chevreau.

Fot. International Press Photo.

Klub »wodnych pcheł«

„Pchły wodne” wracają do przystani...

Już dawno namawiali mnie przyjaciele, bym raz wreszcie wziął udział w ich wyprawie campingowej. Roztaczali przed memi oczami obraz nieziemskiej zabawy; zapewniali o niezwyklej malowniczości okolicy, do której następna wyprawa zdążyła; wreszcie specjalnie dla mnie wpisali na listę członków obozu... pewną sympatyczną szatynkę i tem mnie do reszty przekonali. Dosyć na tem, że rankiem ostatniej soboty załadowaliśmy na dwa samochody namioty, torby z naczyń oraz paczki z żywnością i rozpoczęliśmy nowożytną rozbudowę na łądzie.

Trasa wycieczki prowadziła przez słabo zalesione pagórki; potem równiną, na której napróżno szukać było można skrawka cienia. Słońce, które tymczasem zdążyło osiągnąć zenit, prażyło niemiłosiernie i w jego palących promieniach topniał szybko niedawny mój zapal do tej sielskiej podróży.

Po godzinie uciążliwej jazdy dotarliśmy wreszcie do leśnej gęstwiny. Pierwsze chwile postoju, spędzone na wilgotnym mchu, który porastał brzegi wijącego się wśród drzew strumienia, przypomniały mi żywo studenckie jeszcze wyprawy. Roześmiane twarze mych towarzyszy powoli oddalały się i chowały za gęstniejącą zasłonę jakby z mgły i na ich miejsce wypłynęły z mroków zapomnienia fizjognomie kolegów z ławy szkolnej. Dawne, tak bardzo w czasie odległe fragmenty beztroskiego życia odży-

Poniżej: W drodze na brzeg jeziora...

Za chwilę „narty wodne” znajdą się umocowane na nogach odważnych sportsmenów...

ły w mej pamięci i przedelfilowały przed oczami, niczem najbarwniejszy film, który chciałoby się oglądać lata całe.

Przejmujący głos syreny samochodu, wzy-

wający do dalszej drogi zbudził mnie z głębokiej zadumy. Z prawdziwym żalem opuszczałem nasz pierwszy obóz, nie przeczuwając, że już niezadługo przyjdzie mi rozkoszować się nowymi, nieznanymi dotąd wrażeniami...

* * *

Od wczesnego rana niebawmy ruch papuje nad brzegiem jeziora... Poprzez lekko z wiatrem falującą zasłonę mego namiotu obserwuję postacie, które z samochodu wyładowują jakieś długie przedmioty w płóciennych futerałach. Początkowe przypuszczenie, że to części składaków, na których mieliśmy się przeprawić na drugą stronę jeziora, szybko ustępuje miejsca optycznemu wrażeniu, jakie wywiera na mnie kształt nieznanych mi przyrządów, połyskujących w promieniach słońca metalem wydłużonych cylindrów.

Zaintrygowany zrywam się z polowego łóżka i pędem biegnę na polanę, gdzie odbywa się montaż tajemniczych rur. Z pobieżnej obserwacji wnioskuję, że są to duże pływak, ale jeszcze zawsze nie mogę wpaść na to, jak mają być użyte.

— Na cóż wam te rury? — zadaję pytanie pierwszemu.

— Zaraz zobaczysz — pada odpowiedź. — Weź się także do roboty! Te dwa pakiety, leżące na trawie, są przeznaczone dla ciebie i twej sympatycznej towarzyszk. Musi-

Poniżej: Po kilku ćwiczeniach można się bez trudu utrzymać na powierzchni wody...

Klub »wodnych pcheł«

„Pchły wodne” wracają do przystani...

Już dawno namawiali mnie przyjaciele, bym raz wreszcie wziął udział w ich wyprawie campingowej. Roztaczali przed memi oczami obraz nieziemskiej zabawy; zapewniali o niezwyklej malowniczości okolicy, do której następna wyprawa zdążyła; wreszcie specjalnie dla mnie wpisali na listę członków obozu... pewną sympatyczną szatynkę i tem mnie do reszty przekonali. Dosyć na tem, że rankiem ostatniej soboty załadowaliśmy na dwa samochody namioty, torby z naczyń oraz paczki z żywnością i rozpoczęliśmy nowożytną robinzonadę na lądzie.

Trasa wycieczki prowadziła przez słabo zalesione pagórki; potem równiną, na której napróżno szukać było można skrawka cienia. Słońce, które tymczasem zdążyło osiągnąć zenit, prażyło niemiłosiernie i w jego palących promieniach topniał szybko niedawny mój zapal do tej sielskiej podróży.

Po godzinie uciążliwej jazdy dotarliśmy wreszcie do leśnej gęstwiny. Pierwsze chwile postoju, spędzone na wilgotnym mchu, który porastał brzegi wijącego się wśród drzew strumienia, przypomniały mi żywo studenckie jeszcze wyprawy. Roześmiane twarze mych towarzyszy powoli oddalały się i chowały za gęstniejącą zasłonę jakby z mgły i na ich miejsce wypłynęły z mroków zapomnienia fizjognomie kolegów z ławy szkolnej. Dawne, tak bardzo w czasie odległe fragmenty beztroskiego życia odży-

Poniżej: W drodze na brzeg jeziora...

Za chwilę „narty wodne” znajdą się umocowane na nogach odważnych sportsmanów...

ły w mej pamięci i przedelfilowały przed oczami, niczem najbarwniejszy film, który chciałoby się oglądać lata całe.

Przejmujący głos syreny samochodu, wzy-

wający do dalszej drogi zbudził mnie z głębokiej zadumy. Z prawdziwym żalem opuszczałem nasz pierwszy obóz, nie przeczuwając, że już niezadługo przyjdzie mi rozkoszować się nowymi, nieznanymi dotąd wrażeniami...

* * *

Od wczesnego rana niebywały ruch panuje nad brzegiem jeziora... Poprzez lekko z wiatrem falującą zasłonę mego namiotu obserwuję postacie, które z samochodu wyładowują jakieś długie przedmioty w płóciennych futerałach. Początkowe przypuszczenie, że to części składaków, na których mieliśmy się przeprawić na drugą stronę jeziora, szybko ustępuje miejsca optycznemu wrażeniu, jakie wywiera na mnie kształt nieznanych mi przyrządów, połyskujących w promieniach słońca metalem wydłużonych cylindrów.

Zaintrygowany zrywam się z polowego łóżka i pędem biegnę na polanę, gdzie odbywa się montaż tajemniczych rur. Z pobieżnej obserwacji wnioskuję, że są to duże pływak, ale jeszcze zawsze nie mogę wpaść na to, jak mają być użyte.

— Na cóż wam te rury? — zadaje pytanie pierwszemu.

— Zaraz zobaczysz — pada odpowiedź. — Weź się także do roboty! Te dwa pakiety, leżące na trawie, są przeznaczone dla ciebie i twej sympatycznej towarzyszk. Musi-

Poniżej: Po kilku ćwiczeniach można się bez trudu utrzymać na powierzchni wody...

cie przedewszystkiem zdjąć futerały, a potem róbcie to samo, co my.

Już dawno cała gromada była gotowa ze swoją robotą, a ja ani rusz nie mogłem doprowadzić mego montażu do szczęśliwego zakończenia. Skompromitowałem się setnie nie tylko wobec mieszkańców obozu, ale, na czym musiało mi najwięcej zależeć, przed... ową szatynką, którą nieopatrznie oddano mej niefachowej opiece. Toteż gniew jej był całkiem zrozumiały. Nie chciała się więcej patrzeć na mnie i wybrała sobie jakiegoś dryblas, mnie na złość właśnie tego, którego najmniej znałem z całego towarzystwa. I naturalnie wcześniej była gotowa odemnie. — Wszyscy już mieli owe rury umocowane na nogach i niby jakieś przedpotopowe poczwary wolno posuwali się po piaszczystym wybrzeżu jeziora. Wreszcie udało mi się wdziać te „wodne buty“ i dołączyć do całej gromady. Ćwiczenia, które teraz się rozpoczęły, śmiało można było porównać z pierwszą su-

Na lewo w kole: 1 kobiety nie chcą pozostać w tyle w nowej gałęzi sportu.

Wszystkie zdjęcia: PRESSE - PHOTO Berlin.

librysty, stojącego na głowie. Nogi moje bowiem, przytwierdzone na dobre do cylindrów, pozostawały na powierzchni wody i były jakby awieszony w powietrzu. Wydo-

stanie się spowrotem na powietrze zawdzięczałem za każdym razem memu nauczycielowi, który dopiero po kilku godzinach mógł się poszczycić postępami swego ucznia.

Jeszcze tego dnia po obiedzie pływałem „na rurach“ z szatynką i to z wprawą, którejby się nie powstydził nawet ów przeklęty dryblas. Przeświadczenie, że nie dałem się zakasować przez niego, dodawało mi odwagi do ćwiczeń najbardziej efektywnych ewolucyj. Tego wieczoru zostałem też na stałe przyjęty do grona członków „Klubu wodnych pcheł“.

Rodney.

Już za chwilę cała gromada znajdzie się na wodach jeziora...

chą lekcją jazdy na nartach, z tą jednak różnicą, że różne telemarki i christianje musiały być naturalnie dostosowane do warunków wodnego terenu.

Na lądzie szło nam niezgorzej; ale już pierwsze kroki we wodzie, a raczej na jej powierzchni upewniły mnie, że teraz dopiero rozpocznie się właściwa część tragifarsy, ze mną w tytułowej roli. Ostrożnie powróciłem na piasek i z brzegu obserwowałem całe towarzystwo. Mój zastępca u boku owej szatynki, niesympatyczny dryblas popisywał się niebywałą techniką w jeździe na tych wodnych nartach. Nie mogłem dość się nadziwić, że taka „tyka“ bez wyraźnego wysiłku utrzymuje się pewnie na wodzie — co więcej, wykonuje „karkołomne“ w moim pojęciu ewolucje, posługując się jedynie wiosłem, podobnym do tego, jakiego używają kajakowcy, tylko conajmniej dwa razy dłuższym. Postanowiłem nauczyć się za wszelką cenę tej dziwnej jazdy i uprosiłem jednego z bardziej zaawansowanych, by mi udzielił niezbędnych wskazówek. Oddaliśmy się więc od całej ćwiczącej gromady i na uboczu, zasłonięci cyplem porośłym drzewami, rozpoczęliśmy tę pamiętną dla mnie lekcję. Po kilku minutach wiedziałem już, że pierwsze kroki na nartach, to fraszka w porównaniu z temi djabelskimi sztuczkami na ich wodnym wydaniu. Najtrudniejszą rzeczą okazało się zmuszenie nóg do tego, by się razem trzymały. Najmniejsze nawet uchybienie tej zasadzie groziło poprostu katastrofą, bo wpadnięciem do wody w pozycji, jakiej nie życzyłbym największemu wrogowi. Raz po raz zanurzałem się w odmęty jeziora, przyczem pozycja mego ciała pod wodą przypominała ruchy ekwi-

Powyżej: Pierwsze kroki na „nartach wodnych“ bynajmniej nie należą do łatwych wyczynów sportowych...

Na prawo: Montaż „nart wodnych“ nie nastręcza większych trudności...

cie przedewszystkiem zdjąć futerały, a potem róbcie to samo, co my.

Już dawno cała gromada była gotowa ze swoją robotą, a ja ani rusz nie mogłem doprowadzić mego montażu do szczęśliwego zakończenia. Skompromitowałem się setnie nie tylko wobec mieszkańców obozu, ale, na czym musiało mi najwięcej zależeć, przed... ową szatynką, którą nieopatrznie oddano mej niefachowej opiece. Toteż gniew jej był całkiem zrozumiały. Nie chciała się więcej patrzeć na mnie i wybrała sobie jakiegoś dryblas, mnie na złość właśnie tego, którego najmniej znałem z całego towarzystwa. I naturalnie wcześniej była gotowa odemnie. — Wszyscy już mieli owe rury umocowane na nogach i niby jakieś przedpotopowe poczwary wolno posuwali się po piaszczystym wybrzeżu jeziora. Wreszcie udało mi się wdziać te „wodne buty“ i dołączyć do całej gromady. Ćwiczenia, które teraz się rozpoczęły, śmiało można było porównać z pierwszą su-

Na lewo w kole: 1 kobiety nie chcą pozostać w tyle w nowej gałęzi sportu.

Wszystkie zdjęcia: PRESSE - PHOTO Berlin.

librysty, stojącego na głowie. Nogi moje bowiem, przytwierdzone na dobre do cylindrów, pozostawały na powierzchni wody i były jakby awieszony w powietrzu. Wydo-

stanie się spowrotem na powietrze zawdzięczałem za każdym razem memu nauczycielowi, który dopiero po kilku godzinach mógł się poszczycić postępami swego ucznia.

Jeszcze tego dnia po obiedzie pływałem „na rurach“ z szatynką i to z wprawą, którejby się nie powstydził nawet ów przeklęty dryblas. Przeświadczenie, że nie dałem się zakasować przez niego, dodawało mi odwagi do ćwiczeń najbardziej efektywnych ewolucyj. Tego wieczoru zostałem też na stałe przyjęty do grona członków „Klubu wodnych pcheł“.

Rodney.

Już za chwilę cała gromada znajdzie się na wodach jeziora...

chą lekcją jazdy na nartach, z tą jednak różnicą, że różne telemarki i christianje musiały być naturalnie dostosowane do warunków wodnego terenu.

Na lądzie szło nam niezgorzej; ale już pierwsze kroki we wodzie, a raczej na jej powierzchni upewniły mnie, że teraz dopiero rozpocznie się właściwa część tragifarsy, ze mną w tytułowej roli. Ostrożnie powróciłem na piasek i z brzegu obserwowałem całe towarzystwo. Mój zastępca u boku owej szatynki, niesympatyczny dryblas popisywał się niebywałą techniką w jeździe na tych wodnych nartach. Nie mogłem dość się nadziwić, że taka „tyka“ bez wyraźnego wysiłku utrzymuje się pewnie na wodzie — co więcej, wykonuje „karkołomne“ w moim pojęciu ewolucje, posługując się jedynie wiosłem, podobnym do tego, jakiego używają kajakowcy, tylko conajmniej dwa razy dłuższym. Postanowiłem nauczyć się za wszelką cenę tej dziwnej jazdy i uprosiłem jednego z bardziej zaawansowanych, by mi udzielił niezbędnych wskazówek. Oddaliśmy się więc od całej ćwiczącej gromady i na uboczu, zasłonięci cyplem porośłym drzewami, rozpoczęliśmy tę pamiętną dla mnie lekcję. Po kilku minutach wiedziałem już, że pierwsze kroki na nartach, to fraszka w porównaniu z temi djabelskimi sztuczkami na ich wodnym wydaniu. Najtrudniejszą rzeczą okazało się zmuszenie nóg do tego, by się razem trzymały. Najmniejsze nawet uchybienie tej zasady groziło poprostu katastrofą, bo wpadnięciem do wody w pozycji, jakiej nie życzyłbym największemu wrogowi. Raz po raz zanurzałem się w odmęty jeziora, przyczem pozycja mego ciała pod wodą przypominała ruchy ekwi-

Powyżej: Pierwsze kroki na „nartach wodnych“ bynajmniej nie należą do łatwych wyczynów sportowych...

Na prawo: Montaż „nart wodnych“ nie nastręcza większych trudności...

PRZEPISY

odnoszące się do naszego kalendarzyka - obliczone na 3-4 osoby.

W dzisiejszym numerze podajemy aktualne przepisy na konserwy owocowe i jarzynowe, pomijając częściowo przepisy, odnoszące się do menu tegotygodniowego, aby naszym Czytelnikom umożliwić wykorzystanie bieżącego okresu na zaopatrzenie spiżarni w tak pożyteczne zapasy.

ZUPA Z FASOLKI SZPARAGOWEJ. 10 dkg oczyszczonej fasolki kradzie się drobno, odparza i gotuje w litrze wody, z solą i szczyptą cukru. Pół szklanki kwaśnej śmietany rozkłada się z łyżeczką maki, zalewa gotującą się fasolką, mieszając, aby się grudki nie tworzyły. W razie rozcięcia się żółtko z kilku łyżkami śmietany i łyżeczką siekanego kopru, zalewa zupą i dorabia smak sokiem cytrynowym, solą i cukrem. Zupa ta może być również podana na zimno.

ZUPA PORZECZKOWA JAKO CHŁODNIK. Litry porzeczek rozgotowuje się z szklanką wody i przeciera przez włosiane sito. Następnie dodaje się ćwierć litra wina zwykłego lub jabłecznika, dorabia smak cukrem, zagotowuje i zagęszcza łyżką maki ziemniaczanej, rozrobionej w troszce wody. O ile mąka ziemniaczana nie jest lubiana, dodaje się płytkę żelatyny, rozpuszczonej w troszce gorącej wody. Zupę wystudzoną stawia się na lód i podaje bardzo zimną z biszkoptami.

KREM Z KWAŚNEGO MLEKA. Litry dobrego kwaśnego mleka i 1/8 kwaśnej śmietany ubija się na pianę, dodając po trosze 10-12 dkg mączki cukrowej z wanilią. Do ubitej piany dodaje się 6 płytek czerwonej żelatyny, rozpuszczonej w paru łyżkach wrzącej wody. Przed zmieszanym przestudza się żelatynę. Ubitą po raz wtóry krem wlewa się do szklanej salaterki i zastudza na lodzie. Przed wydaniem ubiera się krem waflami, biszkoptami lub kruchymi półksiężycami.

TORT PORZECZKOWY. 14 dkg masła uciera się na pianę, dodając po jednym 6 żółtek i po trosze 20 dkg cukru. Następnie dodaje się pianę z 6 białek i 6 dużych łyżek tartych biszkoptów lub suchej babki, wkońcu wysypuje się filiżankę ładnych, czysto obranych porzeczek. Tort piecze się w formie masłem natartej i bułką wysypanej w niezbyt gorącym piecu.

LEGOMINA GRYSIKOWA Z POZIOMKAMI. 12 dkg najcieńszego grysku gotuje się w litrze mleka z szczyptą soli i cukrem do smaku, oraz 5 dkg tartych migdałów i troszka startej skórki cytrynowej. Do ugotowanej gęstej masy dodaje się pianę z 2-3 białek, miesza, nalewa do pierścieniowej formy i zastudza na lodzie. Krag grysikowy wyrzuca się na półmisek, a środek napelnia się poziomkami wymieszanymi z cukrem. Całą leguminę ubiera się bitą śmietaną i wybranymi poziomkami.

SOK WIŚNIOWY. Wydelowane z pestek wiśnie przesypuje się cukrem w wadze połowy ilości wiśni. Tak przygotowane pozostawia się około 20 godzin przykryte w spokoju, następnie zagotowuje się i przecedza przez czyste płótno. Do soku dodaje się cukru w połowie ilości poprzednio danej, zagotowuje dwa razy, odstawiając za każdym zagotowaniem na kraj blachy. Sok zlewa się do 1/4-litrowych czystych flaszek poplókanych spirytusem. Korków używać należy nowych i wyparzonych. Przed użyciem osypać korki proszkiem salicylowym. Po zostawieniu wiśni przesmaża się z dodatkiem cukru na powidełka.

SUFLETY OWOCOWE. Do 50 dkg owoców przebartego przez włosiane sito dodać 20 dkg cukru oraz 2 białka i łyżkę soku cytrynowego, aby kolor pozostał niezmienny, następnie ubijać na lodzie, aż się utworzy gęsta biaława masa, dodać wtedy pianę ubitą z 4 białek, wymieszać i ułożyć na ogniotrwałym półmisku, posypać cukrem kryształowym i jeszcze zapiec szybko w piecyku. Suflet ubiera się surowymi lub smażonymi owocami takimiż, z jakich pianka była robiona. Osobno podaje się kremową śmietankę ubitą z cukrem.

GALÉE Z PORZECZEK. Obrane porzeczki wyciska się w prasie. Uzyskany sok gotuje się bez cukru przez 10 minut, następnie wysypuje się tyle cukru, ile ważył wyciśnięty sok i gotuje znów przez 10 minut. Gorące gelee zlewa się do słoików; ostudzone, tworzy matychmiast galarete, wtedy się je owiazuje i przechowuje w suchym i chłodnym miejscu.

ZIELONY GROSZEK SUSZONY. Każda jarzyna przeznaczona do konserw musi być świeża wprost z ogrodu, zbierana w suchej porze, tylko tak nadaje się do konserwowania. Każda inna sfermentuje, nie utrzyma się ani do zimy. Groszek zielony, przeznaczony do suszenia, przebiega się dokładnie z zepsutych ziarenek, zagotowuje następnie w słonej wodzie, odciedza, przelewa zimną wodą i wysypuje na czystą ściereczkę, o ile się ta przemoczy, na drugą i z tą na ciepłą (nie gorącą!) blachę, przetrzucając go tak, aby ziarenka szybko obeschły. Groszek ma obsechać w letniej temperaturze przez 5-6 dni, poczem wysypuje się go do pudełka o dziurkowanej pokrywce i pozostawia w przewiewnym, suchym miejscu, przyczem pudełkiem należy często potrząsać. Przed użyciem rzuca się potrzebną ilość na wrzącą wodę, a gdy zmięknie, przelewa się wodą zimną i zaprawia zasmażką lub dodaje do marchewki, wedle upodobania.

Mały bar domowy

Bar domowy, to ciągle jeszcze nowość, wielu gospodarstwom nieznaną, ale też upragnioną przez tych, którzy już poznali praktyczne strony tej inowacji. Reprodukujemy skromny model baru, obliczonego na niezbyt wygórowane potrzeby domowe. W letnim okresie, gdy potrzebna jest większa ilość chłodzących napoi, taki bar domowy odaje szczególnie wielkie usługi.

7 + DNI + DOBREJ + GOSPODYNI.

Z dwóch głównych dań obiadu jedno może być w skromniejszych gospodarstwach opuszczone.

Święta rym.-kat.	Tydzień 29	Lipiec	Dni 31
Niedziela 12 Jana Gwałb.	Zupa z drobiu z groszkiem ptysiowym. Bu- dyn z kalafiora. Kaczki pieczone z jabłka- mi. Krem poziomkowy z bitą śmietaną. Kolacja: Zimny drób z sałatką mieszaną.		
Poniedziałek 13 Małgorzaty	Zupa z fasolki szparagowej. Rizotto z zie- lonym groszkiem. Zraziki cielece w śmietanie z ziemniaczkami. Kompot mieszany. Kolacja: Świeże grzybki z ziemniaczkami.		
Wtorek 14 Donawentury	Chłodnik owocowy z biszkoptami. Marchewka z groszkiem i krokietkami z bułki. Poled- wica wieprzowa z duszoną kapustą. Kruchy placek z wiśniami. Kolacja: Wątróbki gęsie, duszone z ziem- niaczkami.		
Środa 15 Henryka	Zupa szparagowa. Cielece ozorki w sosie cytrynowym z ryżem. Kotlety cielece z sa- łatką mieszaną/głowiastą i ogórkową/i ziem- niaczkami. Galareta z agrestu. Kolacja: Omlety z grzybami.		
Czwartek 16 NPM. Szkapl.	Zupa porzeczkowa. Fasolka szparagowa z mas- łem. Kurczęta duszone po polsku w śmietanie z ziemniaczkami. Strudel z borówkami. Kolacja: Jaja w szklance, młody bób.		
Piatek 17 Aleksęgo	Barszcz zabielały zimny z jajem. Kapusta włoska z ryżem i groszkiem. Karp w sosie koprowym z makaronem. Parzone knedelki z wiśniami. Kolacja: Ziemniaczki z kwaśnym mlekiem.		
Sobota 18 Szymona z Lipn.	Zupa jarzynowa czysta. Gołąbki z ryżem. Zrazy siekane z buraczkami i ziemniaczka- mi. Suflet owocowy. Kolacja: Pierogi z borówkami.		

AS

KUPON konkursu na najcie-
prawdopodobniejsze głupstwo
numer 28 z dnia 12-go lipca 1936 roku.

PRZEPISY

odnoszące się do naszego kalendarzyka - obliczone na 3-4 osoby.

W dzisiejszym numerze podajemy aktualne przepisy na konserwy owocowe i jarzynowe, pomijając częściowo przepisy, odnoszące się do menu tegotygodniowego, aby naszym Czytelnikom umożliwić wykorzystanie bieżącego okresu na zaopatrzenie spiżarni w tak pożyteczne zapasy.

ZUPA Z FASOLKI SZPARAGOWEJ. 10 dkg oczyszczonych fasolki kładzie się drobno, odparza i gotuje w litrze wody, z solą i szczyptą cukru. Pół szklanki kwaśnej śmietany rozkłada się z łyżeczką maki, zalewa gotującą się fasolką, mieszając, aby się grudki nie tworzyły. W razie rozcięcia się żółtko z kilku łyżkami śmietany i łyżeczką siekanego kopru, zalewa zupą i dorabia smak sokiem cytrynowym, solą i cukrem. Zupa ta może być również podana na zimno.

ZUPA PORZECZKOWA JAKO CHŁODNIK. Litr porzeczek rozgotowuje się z szklanką wody i przeciera przez włosiane sito. Następnie dodaje się ćwierć litra wina zwykłego lub jabłecznika, dorabia smak cukrem, zagotowuje i zagęszcza łyżką maki ziemniaczanej, rozrobionej w troszce wody. O ile mąka ziemniaczana nie jest lubiana, dodaje się płytkę żelatyny, rozpuszczonej w troszce gorącej wody. Zupę wystudzoną stawia się na lód i podaje bardzo zimną z biszkoptami.

KREM Z KWAŚNEGO MLEKA. Litr dobrego kwaśnego mleka i 1/8 kwaśnej śmietany ubija się na pianę, dodając po trosze 10-12 dkg mączki cukrowej z wanilią. Do ubitej piany dodaje się 6 płytek czerwonej żelatyny, rozpuszczonej w paru łyżkach wrzącej wody. Przed zmieszanym przestudza się żelatynę. Ubity po raz wtóry krem wlewa się do szklanej salaterki i zastudza na lodzie. Przed wydaniem ubiera się krem waflami, biszkoptami lub kruchymi półksiężycami.

TORT PORZECZKOWY. 14 dkg masła uciera się na pianę, dodając po jednym 6 żółtek i po trosze 20 dkg cukru. Następnie dodaje się pianę z 6 białek i 6 dużych łyżek tartych biszkoptów lub suchej babki, wkładając wysypuje się filiżankę ładnych, czysto obranych porzeczek. Tort piecze się w formie masłem natartej i bułką wysypanej w niezbyt gorącym piecu.

LEGOMINA GRYSIKOWA Z POZIOMKAMI. 12 dkg najcieńszego grysku gotuje się w litrze mleka z szczyptą soli i cukrem do smaku, oraz 5 dkg tartych migdałów i troszka startej skórki cytrynowej. Do ugotowanej gęstej masy dodaje się pianę z 2-3 białek, miesza, nalewa do pierścieniowej formy i zastudza na lodzie. Krag grysikowy wyrzuca się na półmisek, a środek napelnia się poziomkami wymieszanymi z cukrem. Całą leguminę ubiera się bitą śmietaną i wybranymi poziomkami.

SOK WIŚNIOWY. Wydelowane z pestek wiśnie przesypuje się cukrem w wadze połowy ilości wiśni. Tak przygotowane pozostawia się około 20 godzin przykryte w spokoju, następnie zagotowuje się i przecedza przez czyste płótno. Do soku dodaje się cukru w połowie ilości poprzednio danej, zagotowuje dwa razy, odstawiając za każdym zagotowaniem na kraj blachy. Sok zlewa się do 1/4-litrowych czystych flaszek poplókanych spirytusem. Korków używać należy nowych i wyparzonych. Przed użyciem osypać korki proszkiem salicylowym. Po zostawieniu wiśni przesmaża się z dodatkiem cukru na powidełka.

SUFLETY OWOCOWE. Do 50 dkg owoców przebartego przez włosiane sito dodać 20 dkg cukru oraz 2 białka i łyżkę soku cytrynowego, aby kolor pozostał niezmienny, następnie ubijać na lodzie, aż się utworzy gęsta biaława masa, dodać wtedy pianę ubitą z 4 białek, wymieszać i ułożyć na ogniotrwałym półmisku, posypać cukrem kryształowym i jeszcze zapiec szybko w piecyku. Suflet ubiera się surowymi lub smażonymi owocami takimiż, z jakich pianka była robiona. Osobno podaje się kremową śmietankę ubitą z cukrem.

GALÉE Z PORZECZEK. Obrane porzeczki wyciska się w prasie. Uzyskany sok gotuje się bez cukru przez 10 minut, następnie wysypuje się tyle cukru, ile ważył wyciśnięty sok i gotuje znów przez 10 minut. Gorące gelee zlewa się do słoików; ostudzone, tworzy matychmiast galarete, wtedy się je owiazuje i przechowuje w suchym i chłodnym miejscu.

ZIELONY GROSZEK SUSZONY. Każda jarzyna przeznaczona do konserw musi być świeża wprost z ogrodu, zbierana w suchej porze, tylko tak nadaje się do konserwowania. Każda inna sfermentuje, nie utrzyma się ani do zimy. Groszek zielony, przeznaczony do suszenia, przebiega się dokładnie z zepsutych ziarenek, zagotowuje następnie w słonej wodzie, odciedza, przelewa zimną wodą i wysypuje na czystą ściereczkę, o ile się ją przemoczy, na drugą i z tą na ciepłą (nie gorącą!) blachę, przetrzucając go tak, aby ziarenka szybko obeschły. Groszek ma obsechać w letniej temperaturze przez 5-6 dni, poczem wysypuje się go do pudełka o dziurkowanej pokrywce i pozostawia w przewiewnym, suchym miejscu, przyczem pudełkiem należy często potrząsać. Przed użyciem rzuca się potrzebną ilość na wrzącą wodę, a gdy zmięknie, przelewa się wodą zimną i zaprawia zasmażką lub dodaje do marchewki, wedle upodobania.

Mały bar domowy

Bar domowy, to ciągle jeszcze nowość, wielu gospodarstwowo nieznana, ale też upragniona przez tych, którzy już poznali praktyczne strony tej inowacji. Reprodukujemy skromny model baru, obliczonego na niezbyt wygórowane potrzeby domowe. W letnim okresie, gdy potrzebna jest większa ilość chłodzących napoi, taki bar domowy oddaje szczególnie wielkie usługi.

7 + DNI + DOBREJ + GOSPODYNI.

Z dwóch głównych dań obiadu jedno może być w skromniejszych gospodarstwach opuszczone.

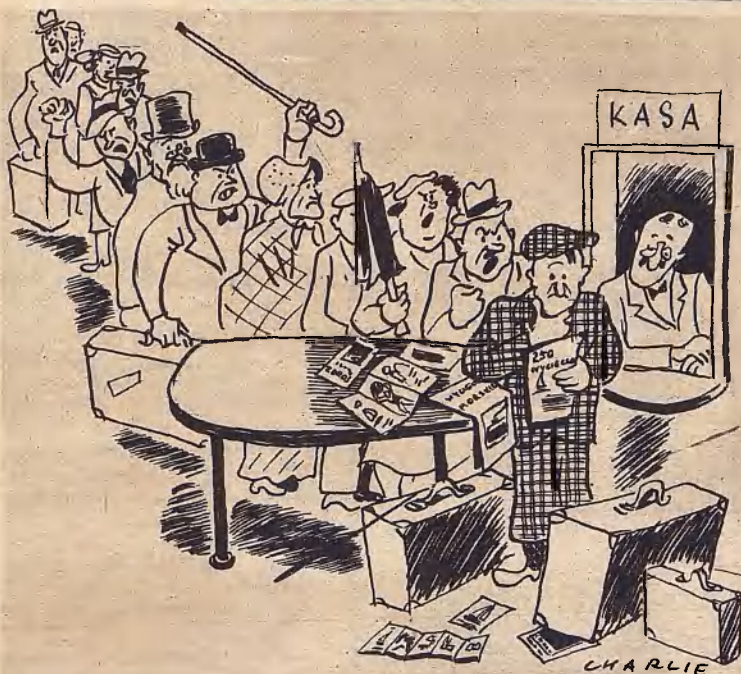
Święta rym.-kat.	Tydzień 29	Lipiec	Dni 31
Niedziela 12 Jana Gwałb.	Zupa z drobiu z groszkiem ptysiowym. Bu- dyn z kalafiora. Kaczki pieczone z jabłka- mi. Krem poziomkowy z bitą śmietaną. Kolacja: Zimny drób z sałatką mieszaną.		
Poniedziałek 13 Małgorzaty	Zupa z fasolki szparagowej. Rizotto z zie- lonym groszkiem. Zraziki cielece w śmietanie z ziemniaczkami. Kompot mieszany. Kolacja: Świeże grzybki z ziemniaczkami.		
Wtorek 14 Bonawentury	Chłodnik owocowy z biszkoptami. Marchewka z groszkiem i krokietkami z bułki. Poled- wica wieprzowa z duszoną kapustą. Kruchy placek z wiśniami. Kolacja: Wątróbki gęsie, duszone z ziem- niaczkami.		
Środa 15 Henryka	Zupa szparagowa. Cielece ozorki w sosie cytrynowym z ryżem. Kotlety cielece z sa- łatką mieszaną/głowiasta i ogórkowa/i ziem- niaczkami. Galareta z agrestu. Kolacja: Omlety z grzybami.		
Czwartek 16 NPM. Szkapl.	Zupa porzeczkowa. Fasolka szparagowa z mas- łem. Kurczęta duszone po polsku w śmietanie z ziemniaczkami. Strudel z borówkami. Kolacja: Jaja w szklance, młody bób.		
Piatek 17 Aleksęgo	Barszcz zabielały zimny z jajem. Kapusta włoska z ryżem i groszkiem. Karp w sosie koprowym z makaronem. Parzone knedelki z wiśniami. Kolacja: Ziemniaczki z kwaśnym mlekiem.		
Sobota 18 Szymona z Lipn.	Zupa jarzynowa czysta. Gołąbki z ryżem. Zrazy siekane z buraczkami i ziemniaczka- mi. Suflet owocowy. Kolacja: Pierogi z borówkami.		

AS

KUPON konkursu na najcie-
prawdopodobniejsze gospodarstwo
numer 28 z dnia 12-go lipca 1936 roku.

HOCKI-KLOCKI

**PASAŻER
O
CIĘŻKIEJ
DECYZJI.**

SPRYTNY DOZORCA.

Przy najlepiej obranej drodze dozorca musi zrobić conajmniej 1900 m. Jeśli zacznie swój obchód naprzykład w B, wówczas musi przejść drogę BADGDEFCEBHLMJFJHGKGL.

(Dokończenie ze str. 8).

go ujęto prąd Anio w formie kilkunastu silnych wodospadów, niekiedy długich na 300 m. Augustus i Maecenas wzniesli dla siebie w Tivoli wille. W przeciwieństwie do „Villa d'Este” stanowi ta część widok porównywalny raczej patosem niż dekoracyjnością. Surowe w wyrazie aleje cyprysowe prowadzą do miejsc, gdzie huczą opadające zwały wodne. Oślizgłe schodki, omszałe ścieżki prowadzą do coraz to nowych spadów, grot i galerij. Z jednego tarasu rozlega się widok na świątynię Sybill, romantycznie ustawioną nad urwiskiem wzgórza.

W pewnych dniach o godzinach wieczornych panuje w Tivoli ożywiony ruch. Na Piazza dell'Plebiscito gromadzą się gęsto eleganckie limuzyny i autobusy Cook'a. Stołiki kawiarni i cukierń, zajmujące całe chodniki, obsadza tłum międzynarodowy lub rzymski świat elegancji. Ta część Tivoli, której wdzięk należy do współczesności, umożliwia obserwację czysto snobistyczne, które wnoszą do życia podróżującego pewien posmak aktualności.

Opodal Tivoli znajdują się romantyczne szczątki z II wieku po Chr., rezydencji Hadrijana zwane „Villa Adriana”. Historycy ochrzcili je mianem majstersztyku w budownictwie antycznym. Znajdujemy tu ruiny bazyliki, stadionu, kilku term, teatru greckiego, bibliotek i rozległe pomyślane zabudowania mieszkalnych. Piękno położenia zostało równie zajmujące jak dawniej. Roztacza się z tego miejsca panoramiczny widok na Rzym i ręka niejednego artysty utrwaliła na płótnie malowniczy motyw pól z lirycznym akcentem ruin, strzelistych topol i rozedrganą w zachodzącym słońcu, na ostatnim planie krajobrazu, kopułę św. Piotra. Pełna niezwyklej powagi cyprysowa aleja oddziela ten zakłętą w dziwnym uroku zakątek od szlaków dzisiejszości.

Ludwik Tyrowicz.

Rozwiązania z N-ru 27-go.

KWADRATY I SZESZCIĄNY.

Jeśli zbudujemy liczbę $625 m^6$ i drugą dwa razy większą, to możemy otrzymać dowolną ilość rozwiązań. Tak więc naprzykład dla $m=1$, otrzymujemy odpowiedź $625^2 + 1250^2 = 125^2$, a $625^3 + 1250^3 = 16875^2$.

KOLARSKI WYŚCIG.

Szwarc dogoni Szmida po 12 minutach od chwili startu.

PRZYJĘCIE IMIENINOWE.

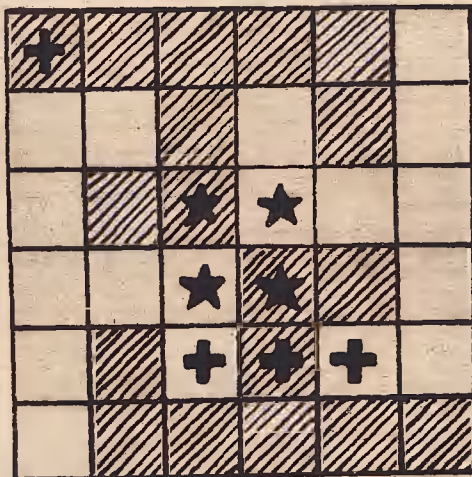
Oznaczywszy liczbowo kapelusze

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 — —
podajemy kolejne zmiany

1 — — 4 5 6 7 8 9 0 2 3
1 7 8 4 5 6 — — 9 0 2 3
1 7 8 — — 6 4 5 9 0 2 3
1 7 8 0 2 6 4 5 9 — — 3
— — 8 0 2 6 4 5 9 1 7 3

gdzie oczywiście cyfry parzyste oznaczają kapelusze ciemne, nieparzyste — jasne.

GWIAZDY I KRZYŻE.

Rozwiązanie zadania wskazuje rysunek.

150
1 GR.

JEDNA
NAZWA
PIĘĆ
GATUNKÓW

HOCKI-KLOCKI

**PASAŻER
O
CIĘŻKIEJ
DECYZJI.**

SPRYTNY DOZORCA.

Przy najlepiej obranej drodze dozorca musi zrobić co najmniej 1900 m. Jeśli zacznie swój obchód naprzykład w B, wówczas musi przejść drogę BADGDEFCEBHLMJFJHGKGL.

(Dokończenie ze str. 8).

go ujęto prąd Anio w formie kilkunastu silnych wodospadów, niekiedy długich na 300 m. Augustus i Maecenas wzniesli dla siebie w Tivoli wille. W przeciwieństwie do „Villa d'Este” stanowi ta część widok porównywalny raczej patosem niż dekoracyjnością. Surowe w wyrazie aleje cyprysowe prowadzą do miejsc, gdzie huczą opadające zwały wodne. Oślizgłe schodki, omszałe ścieżki prowadzą do coraz to nowych spadów, grot i galerij. Z jednego tarasu rozlega się widok na świątynię Sybill, romantycznie ustawioną nad urwiskiem wzgórza.

W pewnych dniach o godzinach wieczornych panuje w Tivoli ożywiony ruch. Na Piazza dell'Plebiscito gromadzą się gęsto eleganckie limuzyny i autobusy Cook'a. Stołiki kawiarni i cukierń, zajmujące całe chodniki, obsadza tłum międzynarodowy lub rzymski świat elegancji. Ta część Tivoli, której wdzięk należy do współczesności, umożliwia obserwację czysto snobistyczne, które wnoszą do życia podróżującego pewien posmak aktualności.

Opodal Tivoli znajdują się romantyczne szczątki z II wieku po Chr., rezydencji Hadrijana zwane „Villa Adriana”. Historycy ochrzcili je mianem majstersztyku w budownictwie antycznym. Znajdujemy tu ruiny bazyliki, stadionu, kilku term, teatru greckiego, bibliotek i rozległe pomyślane zabudowania mieszkalnych. Piękno położenia zostało równie zajmujące jak dawniej. Roztacza się z tego miejsca panoramiczny widok na Rzym i ręka niejednego artysty utrwaliła na płótnie malowniczy motyw pól z lirycznym akcentem ruin, strzelistych topol i rozedrganą w zachodzącym słońcu, na ostatnim planie krajobrazu, kopułę św. Piotra. Pełna niezwyklej powagi cyprysowa aleja oddziela ten zakłętą w dziwnym uroku zakątek od szlaków dzisiejszości.

Ludwik Tyrowicz.

Rozwiązania z N-ru 27-go.

KWADRATY I SZESZCIĄNY.

Jeśli zbudujemy liczbę $625 m^6$ i drugą dwa razy większą, to możemy otrzymać dowolną ilość rozwiązań. Tak więc naprzykład dla $m=1$, otrzymujemy odpowiedź $625^2 + 1250^2 = 125^2$, a $625^3 + 1250^3 = 16875^2$.

KOLARSKI WYŚCIG.

Szwarc dogoni Szmida po 12 minutach od chwili startu.

PRZYJĘCIE IMIENINOWE.

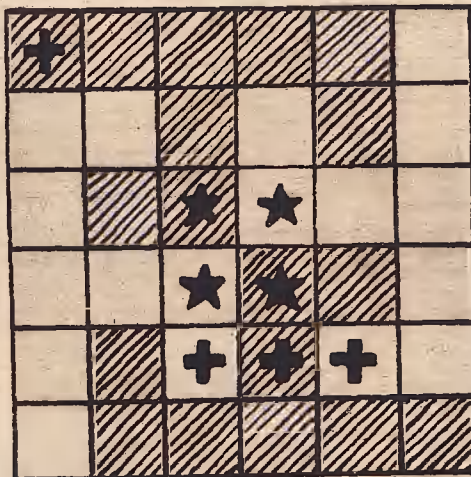
Oznaczywszy liczbowo kapelusze

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 — —
podajemy kolejne zmiany

1	—	—	4	5	6	7	8	9	0	2	3
1	7	8	4	5	6	—	—	9	0	2	3
1	7	8	—	—	6	4	5	9	0	2	3
1	7	8	0	2	6	4	5	9	—	—	3
—	—	8	0	2	6	4	5	9	1	7	3

gdzie oczywiście cyfry parzyste oznaczają kapelusze ciemne, nieparzyste — jasne.

GWIAZDY I KRZYŻE.

Rozwiązanie zadania wskazuje rysunek.

150
1 GR.

JEDNA
NAZWA
PIĘĆ
GATUNKÓW

W lwowskim teatrze „Rozmaitości” grana jest obecnie lekka komedia w trzech aktach P. Franka p. t. „Va Banque”. Jest to stara, dobrze byłwalcom teatralnym znana komedia, posiadająca dawniej tytuł „Grand Hotel”. W komedii tej główną rolę odgrywa doskonale Kazimiera Skalska, która znana dotąd Lwowianom z filmu „Czy Lucyna jest dziewczyna” zdobyła obecnie bezpośrednią olbrzymią sympatię. — Partnerem Skalskiej jest niewiadowiedzi, równocześnie reżyser sztuki, który podobnie jak Skalska, zbiera oklaski przy otwartej scenie. Inne role grają solidnie Pośpiełowski, Lewicki, Krzemieński i Guttner.

Teatr Krakowski im. J. Słowackiego wystawił obecnie nieznaną w Polsce komedię czeskiego pisarza Karola Czapka p. t. „Rabus”.

Kazimiera Skalska gra główną rolę w komedji „Va Banque” we Lwowie.

Bohater sztuki jest symbolicznym uosobieniem donżuanerii, która tkwi w każdym człowieku i nieraz podświadomie budzi się już we wczesnej młodości. — Atmosfera sztuki i sposobem ujęcia, zagadnień przypomina Czapka z naszych pisarzy najbardziej Szanławskiego.

Ciekawy twór literacki Czapka otrzymał na krakowskiej scenie bardzo staranną oprawę malarską Karola Frycza. Reżyser Biegański dobrze wyreżyserował całość, a zarówno główne role sztuki jak i drobne epizody zagrane były przeważnie doskonale. Na czoło wykonawców wysunęli się Pawłowska, Jaworska, Kondrat, Modzelewski i Woźnik, inne zaś role starannie zagrali Kłofska, Bednarska, Fabisiak, Woźniak i i.

W Poznaniu grają jeszcze oba teatry dramatyczne. Teatr Polski przygotowuje najnowszą komedię Bus Fekete „Z miłości niedostatecznie”, teatr zaś „Nowy” występuje z premierą komedji popularnego pisarza. Henryka

To warto poznać...

Zbierzchowskiego. Jego „Małżeństwo Loli” uświetni wykonaniem głównej roli ulubiony komik. Władysław Walter.

W Teatrze Letnim w Warszawie grana jest obecnie „Podwójna buchalterja”, komedia muzyczna w 3 aktach E. i A. Gołza w przeróbce i z piosenkami Marjana Hemara. Komedia cieszy się dużym powodzeniem, a Boy-Zeleński sprawozdanie swe z niej zaczyna stwierdzeniem: „Ta wiedeńska komedijka, zreczenie przyprowadzona przez Hemara, rozgrywająca się między Warszawą a Tomaszowem, wznosi się dzięki udziałowi Dymyś do jakiegoś chałupniowskiego stylu”.

Komedijka, którą Hemar, zachowując jej myślną naiwność, przypieprzył sporą dawką szelmowskiego dowcipu, grana jest, jak dalej stwierdza Boy-Zeleński, przyjemnie i wesoło. Brochwiczówna i Grossówna, Janecka i Magierówna grają bardzo miło, a szereg ucieśnionych figur dają pod doświadczoną reżyserją Waneckiego Lapiński, Bogucki, Karczewski, Orwid, Dereń i Opaliński.

(b).

NOWE KSIĄŻKI.

Przed sanemi „Dniami Krakowa” ukazała się na półkach księgarskich niezwykle pożyteczna publikacja zarówno ze względów propagandowych jak i turystycznych. Wytworna zas szata tej publikacji, każą ją zaliczać do działu „książek pięknych”. Nakładem Polskiego Zw. Turystycznego ukazało się mianowicie album luksusowe „Stary Kraków”, którego teksty opracował znakomity znawca starego Krakowa, dr. Jerzy Dobrzycki. „Miastem żywych kamieni” nazwał Dobrzycki gród podwawelski, którego dzieje i zażytki podane są ze względów propagandowych w językach niemieckim, francuskim i angielskim.

Ozdobą książki jest zarówno dobór przepięknych ilustracji, wykonanych doskonałą techniką, jak i specjalny układ graficzny i ozdobniki całości. — To luksusowe wydawnictwo otrzymało układ graficzny, opracowany przez art. Seifenta.

Książka ta jest naprawdę cenną pamiątką z Krakowa i dokumentem jego wspaniałej historii i wspaniałego piękna.

od dnia 12 lipca do dnia 18 lipca 1936 r.

Niedziela, 12 lipca.

8.00: Audycja poranna.
9.00: Transmisja nabożeństwa z Torunia.
12.03: Poranek muzyczny z Wilna.
14.30: Audycja dla wsi — słuchowisko p. t. „Ojcowizna”.

15.30: Muzyka rozrywkowa z płyt.
16.30: Reportaż z życia.
17.00: Koncert solistów.
18.00: Teatr wyobraźni u obcych — słuchowisko p. t. „Pozytywka”.
18.30: Koncert rozrywkowy.
20.25: Co czytać.
21.00: „Na wesolej lwowskiej fałi”.
21.30: „Wieczór wśród gór” — suita Tadeusza Sygietyńskiego.
22.20: Muzyka salonowa i taneczna.

Poniedziałek, 13 lipca.

6.30: Audycja poranna.
12.03: Muzyka operowa z płyt.
15.45: „W co się będziemy bawili” — transm. z ogródka dzieci w Wilnie.
16.00: Koncert z Ciechocinka.
16.45: „Wakacje bez wyjazdu” — pogadanka.
17.00: Koncert w wyk. Czesławy Perenson.
17.30: Koncert Tow. Mandolinistów „Maska” z Wilna.
17.50: „Myśliwska prawda” — pogadanka.
19.00: Audycja strzelecka.
19.30: Stare tańce.
19.55: „Album starych widokówek” — lekka audycja muzyczna.
20.30: „Pod urokiem Prowancji”, feljeton.
21.00: Koncert wieczorny z udziałem Mieczysława Saleckiego.
22.15: Koncert orkiestry Marynarki Wojennej i muzyka taneczna.

Wtorek, 14 lipca.

6.30: Audycja poranna.
12.03: Koncert zespołu salonowego Eugenjusza Raabego.
16.00: Fantazje — koncert z płyt.
16.45: „Car Szujski w Warszawie” — odczyt.
17.00: Koncert z Parku Wilsona w Poznaniu.
18.00: „Spacer za rogatki Warszawy” — pogadanka dla dzieci starszych.
19.00: Recital śpiewaczy Ady Hecht.
19.30: Koncert Kapeli Ludowej Feliksa Dzierżanowskiego z przyśpiewkami.
20.30: „Humor literatów poznańskich z XIX wieku” — szkice literackie.
21.00: Koncert muzyki francuskiej.
22.15: Muzyka taneczna z Ciechocinka i Café-Club'u.

Środa, 15 lipca.

6.30: Audycja poranna.
12.03: Muzyka lekka i taneczna z basenu w Ciechocinku.
15.45: „Od kominiarczyka do zegarmistrza” — słuchowisko dla dzieci.
16.15: Muzyka salonowa w wykonaniu Małej Orkiestry Polskiego Radja.
17.00: „Pieśni wiosenne” w wykonaniu Sławy Gogojewicz.
17.30: Muzyka.

17.50: „Adam Czartoryski” — odczyt.

19.00: Muzyka salonowa.
19.30: „Czepiny” — obraz z „Wesela na Górnym Śląsku”.
20.00: Muzyka z płyt.
20.30: „Wędrownika mikrofonu po prowincji” — „Nieziszczalny mit eizy” — transmisja z podwórka w Łodzi.
21.00: IV audycja z cyklu „Kandydaci do Międzynarodowego Konkursu Chopinowskiego”.
21.30: Recital skrzypcowy Ireny Dubliskiej.
23.00: Muzyka taneczna.

Czwartek, 16 lipca.

6.30: Audycja poranna.
12.03: Koncert solistów z płyt.
12.55: „W obronie przed klęską pożarów” — pogadanka.
15.45: „Hokus pokus dominikus”, audycja dla dzieci.
16.00: Koncert z Ciechocinka.
16.45: Odczyt wojskowy.
17.00: Koncert orkiestry kameralnej.
19.00: „Paniatka radjowa” — premiera słuchowisko w Teatrze Wyobraźni.
19.30: Recital fortepianowy Marji Bilińskiej.
20.00: Hiszpańska pieśń ludowa.
21.00: Nasze pieśni — pieśni Feliksa Nawojewskiego.
21.30: Kwintet fortepianowy — c-moll, op. 61 Władysława Zeleńskiego.
22.15: Muzyka salonowa i taneczna.

Piątek, 17 lipca.

6.30: Audycja poranna.
12.03: Zespół salonowy Pawła Rynasa.
16.00: „Na cześć słońca” — audycja muzyczna.
16.45: „Wolna szkoła wojskowa w Warszawie w latach 1914—1915”.
17.00: „Wschodnie nastroje”.
19.00: Koncert symfoniczny z Wawelu w Krakowie.
21.05: Muzyka lekka w wykonaniu Małej Orkiestry P. R.
22.15: Koncert laureatów wiedeńskich.
23.00: Muzyka taneczna.

Sobota, 18 lipca.

6.30: Audycja poranna.
12.03: Koncert muzyki lekkiej w wykonaniu orkiestry Tadeusza Serebńskiego.
14.30: Orkiestra Marka Webera i Jeanette Mac Donahd.
15.45: „Ze śpiewem przez Polskę” — audycja muzyczna.
16.00: Koncert solistów.
17.00: Koncert orkiestry symfonicznej z Parku Wilsona w Poznaniu.
17.50: Puszcza rudnicka — pogadanka.
19.00: „Na zakończenie tygodnia” — wieczór muzyki lekkiej.
20.15: Audycja dla Polaków zagranicą: „Poznajmy Wileńszczyznę”.
21.00: Recital śpiewaczy Stani Zawadzkiej.
22.15: Kwintet Salonowy Stefana Rachonia oraz muzyka taneczna.

Kompozycje, nadsyłane do działu muzycznego „Asa”, zamieszcza się bezpłatnie. — Niezamówionych artykułów Redakcja nie zwraca. Reklamacje w sprawie nieotrzymania lub późnego doręczenia egzemplarzy należy wnosić niezwłocznie, pisemnie, do Urzędu Pocztowego (doreczeniowego), a nie wprost do Administracji.

W lwowskim teatrze „Rozmaitości” grana jest obecnie lekka komedia w trzech aktach P. Franka p. t. „Va Banque”. Jest to stara, dobrze byłwalcom teatralnym znana komedia, posiadająca dawniej tytuł „Grand Hotel”. W komedii tej główną rolę odgrywa doskonale Kazimiera Skalska, która znana dotąd Lwowianom z filmu „Czy Lucyna jest dziewczyna” zdobyła obecnie bezpośrednią olbrzymią sympatię. — Partnerem Skalskiej jest niewiadowiedzi, równocześnie reżyser sztuki, który podobnie jak Skalska, zbiera oklaski przy otwartej scenie. Inne role grają solidnie Pośpiełowski, Lewicki, Krzemieński i Guttner.

Teatr Krakowski im. J. Słowackiego wystawił obecnie nieznaną w Polsce komedię czeskiego pisarza Karola Czapka p. t. „Rabus”.

Kazimiera Skalska gra główną rolę w komedji „Va Banque” we Lwowie.

Bohater sztuki jest symbolicznym uosobieniem donżuanerii, która tkwi w każdym człowieku i nieraz podświadomie budzi się już we wczesnej młodości. — Atmosfera sztuki i sposobem ujęcia, zagadnień przypomina Czapka z naszych pisarzy najbardziej Szanławskiego.

Ciekawy twór literacki Czapka otrzymał na krakowskiej scenie bardzo staranną oprawę malarską Karola Frycza. Reżyser Biegański dobrze wyreżyserował całość, a zarówno główne role sztuki jak i drobne epizody zagrane były przeważnie doskonale. Na czoło wykonawców wysunęli się Pawłowska, Jaworska, Kondrat, Modzelewski i Woźniak, inne zaś role starannie zagrali Kłofska, Bednarska, Fabisiak, Woźniak i i.

W Poznaniu grają jeszcze oba teatry dramatyczne. Teatr Polski przygotowuje najnowszą komedię Bus Fekete „Z miłości niedostatecznie”, teatr zaś „Nowy” występuje z premierą komedji popularnego pisarza. Henryka

To warto poznać...

Zbierzchowskiego. Jego „Małżeństwo Loli” uświetni wykonaniem głównej roli ulubiony komik. Władysław Walter.

W Teatrze Letnim w Warszawie grana jest obecnie „Podwójna buchalterja”, komedia muzyczna w 3 aktach E. i A. Gołza w przeróbce i z piosenkami Marjana Hemara. Komedia cieszy się dużym powodzeniem, a Boy-Zeleński sprawozdanie swe z niej zaczyna stwierdzeniem: „Ta wiedeńska komedijka, zreczenie przyprowadzona przez Hemara, rozgrywająca się między Warszawą a Tomaszowem, wznosi się dzięki udziałowi Dymyś do jakiegoś chałupniowskiego stylu”.

Komedijka, którą Hemar, zachowując jej myślną naiwność, przypieprzył sporą dawką szelmowskiego dowcipu, grana jest, jak dalej stwierdza Boy-Zeleński, przyjemnie i wesoło. Brochwiczówna i Grossówna, Janeczka i Magierówna grają bardzo miło, a szereg ucieśnionych figur dają pod doświadczoną reżyserją Waneckiego Lapiński, Bogucki, Karczewski, Orwid, Dereń i Opaliński.

(b).

NOWE KSIĄŻKI.

Przed sanemi „Dniami Krakowa” ukazała się na półkach księgarskich niezwykle pożyteczna publikacja zarówno ze względów propagandowych jak i turystycznych. Wytworna zas szata tej publikacji, każą ją zaliczać do dzieła „książek pięknych”. Nakładem Polskiego Zw. Turystycznego ukazało się mianowicie album luksusowe „Stary Kraków”, którego teksty opracował znakomity znawca starego Krakowa, dr. Jerzy Dobrzycki. „Miastem żywych kamieni” nazwał Dobrzycki gród podwawelski, którego dzieje i zażytki podane są ze względów propagandowych w językach niemieckim, francuskim i angielskim.

Ozdobą książki jest zarówno dobór przepięknych ilustracji, wykonanych doskonałą techniką, jak i specjalny układ graficzny i ozdobniki całości. — To luksusowe wydawnictwo otrzymało układ graficzny, opracowany przez art. Seifenta.

Książka ta jest naprawdę cenną pamiątką z Krakowa i dokumentem jego wspaniałej historii i wspaniałego piękna.

od dnia 12 lipca do dnia 18 lipca 1936 r.

Niedziela, 12 lipca.

8.00: Audycja poranna.
9.00: Transmisja nabożeństwa z Torunia.
12.03: Poranek muzyczny z Wilna.
14.30: Audycja dla wsi — słuchowisko p. t. „Ojcowizna”.

15.30: Muzyka rozrywkowa z płyt.
16.30: Reportaż z życia.
17.00: Koncert solistów.
18.00: Teatr wyobraźni u obcych — słuchowisko p. t. „Pozytywka”.
18.30: Koncert rozrywkowy.
20.25: Co czytać.
21.00: „Na wesołej lwowskiej fałi”.
21.30: „Wieczór wśród gór” — suita Tadeusza Sygietyńskiego.
22.20: Muzyka salonowa i taneczna.

Poniedziałek, 13 lipca.

6.30: Audycja poranna.
12.03: Muzyka operowa z płyt.
15.45: „W co się będziemy bawili” — transm. z ogródka dzieci w Wilnie.
16.00: Koncert z Ciechocinka.
16.45: „Wakacje bez wyjazdu” — pogadanka.
17.00: Koncert w wyk. Czesławy Perenson.
17.30: Koncert Tow. Mandolinistów „Maska” z Wilna.
17.50: „Myśliwska prawda” — pogadanka.
19.00: Audycja strzelecka.
19.30: Stare tańce.
19.55: „Album starych widokówek” — lekka audycja muzyczna.
20.30: „Pod urokiem Prowancji”, feljeton.
21.00: Koncert wieczorny z udziałem Mieczysława Saleckiego.
22.15: Koncert orkiestry Marynarki Wojennej i muzyka taneczna.

Wtorek, 14 lipca.

6.30: Audycja poranna.
12.03: Koncert zespołu salonowego Eugenjusza Raabego.
16.00: Fantazje — koncert z płyt.
16.45: „Car Szujski w Warszawie” — odczyt.
17.00: Koncert z Parku Wilsona w Poznaniu.
18.00: „Spacer za rogatki Warszawy” — pogadanka dla dzieci starszych.
19.00: Recital śpiewaczy Ady Hecht.
19.30: Koncert Kapeli Ludowej Feliksa Dzierżanowskiego z przyśpiewkami.
20.30: „Humor literatów poznańskich z XIX wieku” — szkice literackie.
21.00: Koncert muzyki francuskiej.
22.15: Muzyka taneczna z Ciechocinka i Café-Club'u.

Środa, 15 lipca.

6.30: Audycja poranna.
12.03: Muzyka lekka i taneczna z basenu w Ciechocinku.
15.45: „Od kominiarczyka do zegarmistrza” — słuchowisko dla dzieci.
16.15: Muzyka salonowa w wykonaniu Małej Orkiestry Polskiego Radja.
17.00: „Pieśni wiosenne” w wykonaniu Sławy Gogojewicz.
17.30: Muzyka.

17.50: „Adam Czartoryski” — odczyt.

19.00: Muzyka salonowa.
19.30: „Czepiny” — obraz z „Wesela na Górnym Śląsku”.
20.00: Muzyka z płyt.
20.30: „Wędrownia mikrofonu po prowincji” — „Nieziszczalny mit ciszy” — transmisja z podwórka w Łodzi.
21.00: IV audycja z cyklu „Kandydaci do Międzynarodowego Konkursu Chopinowskiego”.
21.30: Recital skrzypcowy Ireny Dubliskiej.
23.00: Muzyka taneczna.

Czwartek, 16 lipca.

6.30: Audycja poranna.
12.03: Koncert solistów z płyt.
12.55: „W obronie przed klęską pożarów” — pogadanka.
15.45: „Hokus pokus dominikus”, audycja dla dzieci.
16.00: Koncert z Ciechocinka.
16.45: Odczyt wojskowy.
17.00: Koncert orkiestry kameralnej.
19.00: „Paniatka radjowa” — premiera słuchowisko w Teatrze Wyobraźni.
19.30: Recital fortepianowy Marji Bilińskiej.
20.00: Hiszpańska pieśń ludowa.
21.00: Nasze pieśni — pieśni Feliksa Nawojewskiego.
21.30: Kwintet fortepianowy — c-moll, op. 61 Władysława Zeleńskiego.
22.15: Muzyka salonowa i taneczna.

Piątek, 17 lipca.

6.30: Audycja poranna.
12.03: Zespół salonowy Pawła Rynasa.
16.00: „Na cześć słońca” — audycja muzyczna.
16.45: „Wolna szkoła wojskowa w Warszawie w latach 1914—1915”.
17.00: „Wschodnie nastroje”.
19.00: Koncert symfoniczny z Wawelu w Krakowie.
21.05: Muzyka lekka w wykonaniu Małej Orkiestry P. R.
22.15: Koncert laureatów wiedeńskich.
23.00: Muzyka taneczna.

Sobota, 18 lipca.

6.30: Audycja poranna.
12.03: Koncert muzyki lekkiej w wykonaniu orkiestry Tadeusza Serebryńskiego.
14.30: Orkiestra Marka Webera i Jeanette Mac Donahd.
15.45: „Ze śpiewem przez Polskę” — audycja muzyczna.
16.00: Koncert solistów.
17.00: Koncert orkiestry symfonicznej z Parku Wilsona w Poznaniu.
17.50: Puszcza rudnicka — pogadanka.
19.00: „Na zakończenie tygodnia” — wieczór muzyki lekkiej.
20.15: Audycja dla Polaków zagranicą: „Poznajmy Wileńszczyznę”.
21.00: Recital śpiewaczy Stani Zawadzkiej.
22.15: Kwintet Salonowy Stefana Rachonia oraz muzyka taneczna.

Kompozycje, nadsyłane do działu muzycznego „Asa”, zamieszcza się bezpłatnie. — Niezamówionych artykułów Redakcja nie zwraca. Reklamacje w sprawie nieotrzymania lub późnego doręczenia egzemplarzy należy wnosić niezwłocznie, pisemnie, do Urzędu Pocztowego (doreczeniowego), a nie wprost do Administracji.